

II. Realizacja zadań przez administracje rządową - przykłady działań

W ramach programu „Razem bezpieczniej” podjęto zróżnicowane działania, zapoczątkowano inicjatywy, nawiązano kontakty i współpracę na szczeblu centralnym i lokalnym.

Poniżej zaprezentowano *Przykłady działań i inicjatyw* formacji nadzorowanych przez MSWiA, centralnej oraz terenowej administracji rządowej w odniesieniu do poszczególnych obszarów działania programu „Razem bezpieczniej”:

- Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania
- Przemoc w rodzinie
- Bezpieczeństwo w szkole
- Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej
- Bezpieczeństwo w ruchu drogowym
- Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej
- Ochrona dziedzictwa narodowego

Działania te wynikają bezpośrednio z zadań nakreślonych w programie „Razem bezpieczniej” bądź też wynikają z innych programów, takich jak „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” czy też „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, których realizacja wpisuje się w założenia programu „Razem Bezpieczniej”.

Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- opracowano program zajęć doskonalenia zawodowego realizowanego lokalnie dla kierowników rewirów dzielnicowych i policjantów nadzorujących pracę dzielnicowych w zakresie identyfikacji oczekiwań społecznych, co skutkowało przeszkoleniem wszystkich dzielnicowych i kierowników rewirów dzielnicowych;
- opracowano Zarządzenie nr 323 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2008r. w sprawie metodyki wykonywania przez Policję czynności administracyjno – porządkowych w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców. Jest to pierwszy w historii Policji wewnętrzny dokument regulujący i ujednolicający metodykę wykonywania przez policjantów czynności zmierzających do ujawniania wykroczeń i ścigania ich sprawców;
- przeprowadzono czynności badawcze z zakresu realizacji postanowień Zarządzenia nr 768/07 z KGP z dnia 14 sierpnia 2007r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym w jednostkach Policji na terenie kraju;
- przeprowadzono czynności badawcze z zakresu poziomu realizacji postanowień Zarządzenia nr 528 KGP z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych;
- opracowano Zarządzenie nr 921 KGP z dnia 11 września 2008r. zmieniające Zarządzenie nr 528 KGP z dnia 6 czerwca 2007 roku w sprawie form i metod wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych (w myśl którego ograniczono zawartość informacji gromadzonych w teczkach rejony służbowego);
- dokonano analizy stanu wykorzystania policjantów podstawowych komórek służby prewencyjnej w oparciu o wskaźnik procentowego udziału w służbie patrolowej policjantów wykonujących zadania o charakterze patrolowo-interwencyjnym oraz liczbę bezwzględna

policjantów skierowanych do służby patrolowej i obchodowej wszystkich komórek organizacyjnych (poza OPP i SPPP) danej jednostki Policji;

- sporządzono informację dotyczącą obciążenia dzielnicowych realizacją wniosków i ustaleń w I połowie 2008-2007r.;
- opracowano informację dotyczącą działalności straży gminnych/miejskich oraz oceny współpracy straży z Policją;
- uczestniczono w pracach Zespołu do spraw Współpracy ze Strażami Gminnymi (Miejskimi), działającego w MSWiA, jako zespół doradczy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, którego celem było między innymi wypracowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o strażach gminnych i aktów wykonawczych do ustawy. Celem projektowanych zmian jest wyposażenie straży gminnych (miejskich) w narzędzia umożliwiające skuteczne, obok Policji, wykonywanie zadań związanych z ochroną porządku publicznego;
- w cyklu miesięcznym monitorowano stany etatowe zatrudnienia w komórkach patrolowo-interwencyjnych, dzielnicowych i wywiadowczych;
- wyposażono 35 tys. policjantów służby prewencyjnej w „Poradnik Prewencyjny”, opracowany przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie. Zaopatrzenie policjantów służby prewencyjnej w przedmiotowy poradnik wpłynie na poprawę jakości realizowanych obowiązków służbowych oraz zapewni możliwość weryfikacji podejmowanych decyzji na miejscu wykonywanych czynności. Ponadto, przedmiotowa publikacja stanowi łatwo dostępny materiał wspomagający proces szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów;
- odciążono Policję od realizacji niektórych zadań związanych z nielegalnym pobylem cudzoziemców na terytorium RP, w tym m.in. przekazano Straży Granicznej zadania związane z doprowadzaniem wydalanych cudzoziemców do przejść granicznych oraz Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Lesznowoli. Ponadto zamknięto usytuowane w jednostkach organizacyjnych Policji areszty w celu wydalenia. Szacuje się, że rozwiązanie to umożliwi skierowanie około 200 policjantów do realizacji innych zadań na rzecz bezpieczeństwa obywateli;
- usprawniono organizację i realizację konwojów oraz doprowadzeń osób pozbawionych wolności, m.in. poprzez: nowelizację kodeksu karnego wykonawczego (22 grudnia 2008 roku - projekt przyjęty przez Sejm), umożliwiającą umieszczanie w PdOZ w ramach przerwy w konwoju osób pozbawionych wolności oraz w ramach przerwy humanitarnej. Rozwiązanie to zapewni bardziej ekonomiczne wykorzystanie policyjnych sił i środków angażowanych do realizacji tych zadań oraz zapewni osobom pozbawionym wolności możliwość odpoczynku podczas realizacji konwojów do odległych miejsc docelowych.
- usprawniono organizację i realizację konwojów osób przekazywanych w ramach Europejskiego Nakazu Aresztowania (ENA) m.in. poprzez wdrożenie systemu organizacji zbiorczych konwojów zagranicznych realizowanych na pokładach wojskowych samolotów transportowych. Szacuje się, że rozwiązanie to zezwoliło na redukcję o około 45% wykonywanych indywidualnie konwojów na pokładach samolotów rejsowych, jak również zmniejszyło o około 40% koszty realizacji tych zadań;
- uruchomiono od 2.06. do 30.09. 2008r. "Telefon Bezpieczeństwa" dla turystów zagranicznych zgodnie z postanowieniami porozumienia w tej sprawie jakie zostało podpisane przez Komendanta Głównego Policji, Ministra Sportu i Turystyki oraz Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej. Głównym celem przedsięwzięcia była poprawa bezpieczeństwa turystów zagranicznych przebywających na terytorium RP;
- opracowano kierunki działań Policji zmierzające do zminimalizowania bezdomności, żebractwa;

- zrealizowano przedsięwzięcia mające na celu wypracowanie skutecznych mechanizmów zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, w tym m.in. podjęto inicjatywę legislacyjną zmierzającą do zmiany obowiązującej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych zmierzającą do umożliwienia Policji skutecznego i efektywnego realizowania zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych. Opracowano projekt nowej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz podjęto prace zmierzające do opracowania rozporządzeń wykonawczych do niniejszego aktu prawnego;
- zmodyfikowano program kursu specjalistycznego dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych. Dokument standaryzuje sposoby postępowania Policji w sytuacjach zagrożenia kryzysowego i właściwego zarządzania posiadanym potencjałem. W październiku 2008r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie przeprowadzono kolejną edycję przedmiotowego szkolenia. Zakładanym efektem kursu jest podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności policjantów realizujących problematykę związaną z pracą sztabów w jednostkach Policji na terenie całego kraju;
- zorganizowano i przeprowadzono w lutym, wrześniu i grudniu ub.r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie trzy edycje szkolenia dla dowódców operacji policyjnych. Kurs ten, to przedsięwzięcie strategiczne i priorytetowe z punktu widzenia rozwijania kwalifikacji zawodowych, przyczyniające się do podnoszenia profesjonalizmu dowódców polskiej Policji oraz całej kadry sztabowej;
- uczestniczono w realizacji zorganizowanych w Szkole Policji w Pile warsztatów metodycznych, poświęconych rozpoznawaniu i zwalczaniu przestępczości pseudokibiców. Szkolenie adresowane było dla policjantów komórek właściwych do spraw kryminalnych, wykonujących zadania zgodnie z Zarządzeniem nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 roku w sprawie zasad organizacji i trybu wykonywania przez Policję zadań związanych z rozpoznaniem, zapobieganiem, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń popełnianych w związku z imprezami sportowymi oraz gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych;
- zainicjowano organizację warsztatów metodycznych celem wypracowania „dobrych praktyk”, w szczególności w zakresie zwalczania chuligaństwa stadionowego. Uczestnikami spotkań byli przede wszystkim policjanci komórek sztabowych komend wojewódzkich Policji, zajmujący się problematyką bezpieczeństwa masowych imprez sportowych. W ramach przedmiotowego obszaru uczestniczono w zorganizowanych w Katowicach w lutym 2008r. warsztatach poświęconych organizacji i współdziałaniu zespołów ds. kibica;
- w ramach redystrybucji najlepszych doświadczeń przekazywano do jednostek organizacyjnych Policji wytyczne, mające m.in. na celu intensyfikację działań Policji w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa imprez masowych, a także poprawę sprawności i profesjonalizmu działań policyjnych podejmowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa w ich trakcie. Zobligowano jednostki organizacyjne Policji do egzekwowania obowiązku stawiennictwa osób ukaranych środkiem karnym zakazu wstępu na imprezy masowe i masowe imprezy sportowe oraz stosowanie środków przewidzianych prawem, w przypadku nie respektowania tego wymogu;
- w ramach funkcjonowania Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Imprez Masowych, którego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa krajowych i międzynarodowych imprez masowych, prowadzono wspólnie z podmiotami zagranicznymi bieżącą wymianę informacji;
- inicjowano wprowadzenie mechanizmów umożliwiających właściwą współpracę Policji oraz przewoźników kolejowych w zakresie zabezpieczeń przejazdów kibiców;
- opracowano oraz wdrożono „Harmonogram głównych zadań do wykonania przez członków Zespołu Zarządzającego – kierowników zespołów zadaniowych w związku z operacją zabezpieczenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej „Euro 2012”;

- zrealizowano zadania zmierzające do budowy i wdrożenia ogólnopolskiego Systemu Wspomagania Dowodzenia (SWD);
- wdrożono rozwiązania dotyczące obsługi numeru alarmowego „112”, w tym m.in. monitorowano prace związane z ujednoliceniem zasad przyjmowania i obsługi zgłoszeń na numer alarmowy „112”, przeprowadzono rozpoznanie w KWP i KSP, w zakresie wyposażenia jednostek Policji w niezbędny sprzęt i urządzenia do realizacji zadań wynikających z obsługi numeru alarmowego „112”;
- podejmowano przedsięwzięcia zmierzające do podniesienia efektywności doskonalenia zawodowego służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Policji m.in. poprzez monitorowanie procesów realizacji zadań przez służby dyżurne jednostek organizacyjnych Policji, w tym doskonalenie zawodowe policjantów z zagadnień związanych z obsługą numeru alarmowego „112”, budową i wdrożeniem Systemu Wspomagania Dowodzenia oraz aktualnymi procesami doskonalenia zawodowego dla służby dyżurnej;
- przygotowano poradnik pt. „Jeśli musisz zeznawać – rola świadka w postępowaniu karnym” (nakład 6000 egz. ISBN 978-83-89999-57-3). Opracowanie to zostało przekazane do MSWiA i umieszczone na stronie internetowej ministerstwa pod adresem <http://razembezpieczniej.mswia.gov.pl/portal/rb/1/146/>;
- monitorowano praktykę policyjną w postępowaniu przyspieszonym, w tym uczestniczono w pracach legislacyjnych związanych z nowelizacją procedury karnej. Projektowane zmiany polegały w szczególności na: określeniu trybu przyspieszonego nie jako trybu szczególnego postępowania zwyczajnego, lecz jako trybu szczególnego postępowania uproszczonego, rezygnacji z obligatoryjnego w każdym przypadku zatrzymania i przymusowego doprowadzenia sprawcy do sądu (możliwość wręczenia wezwania do stawienia się), wprowadzeniu możliwości zastosowania instytucji skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.), dopuszczeniu możliwości prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, rezygnacji z obligatoryjnej obrony przez sąd;
- uruchomiono punkty kontaktowe na rzecz Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej w ramach Zespołu koordynującego program „Razem Bezpieczniej” oraz utworzono siatkę koordynatorów wojewódzkich EUCPN;
- zrealizowano zadania związane ze zgłoszeniem programu prewencyjnego do konkursu ECPA i promowano polskie programy profilaktyczne poprzez wyróżnienie programu z Czeladzi;
- zbudowano zgodnie ze standardami określonymi przez Europejską Sieć Prewencji Kryminalnej stronę internetową www.policja.pl/eucpn jako narzędzie komunikacji z partnerami krajowymi i zagranicznymi punktami kontaktowymi;

STRAŻ GRANICZNA

W ramach tego obszaru Straż Graniczna realizowała następujące przedsięwzięcia:

- patrolowano oraz prowadzono działania administracyjno-porządkowe w rejonie dworców autobusowych, kolejowych, na szlakach komunikacyjnych (we współdziałaniu z Policją, Służbą Celną, Żandarmerią Wojskową, Strażą Pożarną, Strażą Ochrony Kolei, Strażą Miejską, Strażą Leśną, Strażą Łowiecką, Strażą Rybacką);
- uczestniczono w akcjach: „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne Ferie”, „Kierowca ostrożny – rowerzysta bezpieczny”;
- objęto monitoringiem (prewencja) obiekty miejsc zabawy oraz rozrywki – akweny wodne, przystanie żeglarskie, plaże, kąpieliska;
- w celu wyeliminowania mogących powstawać zagrożeń zwiększono monitoring telewizyjny przez obserwację osób znajdujących się w terminalu w obrębie lotniska;

- realizowano czynności wspólnie z Policją w ramach przeciwdziałania dystrybucji narkotyków np.: patrole z psami (do wykrywania narkotyków) w szkołach, na imprezach masowych i inne;
- uczestniczono w akcji „Dyskotekom Tak – Narkotekom Nie”;
- wspólnie z Policją dokonywano kontroli punktów handlowych pod kątem przestrzegania zakazu sprzedaży małoletnim napojów alkoholowych i tytoniowych;
- organizowano szkolenia dla Policji w zakresie wstępnego rozpoznawania sfałszowanych dokumentów podróży, którymi może posługiwać się cudzoziemiec;
- z właściwymi organami współdziałającymi dokonywano kontroli legalności pobytu i zatrudnienia cudzoziemców;
- realizowano programy „Poszukiwany”, „Bezpieczny Weekend”, „Truck”, mające na celu podniesienie bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania;
- wspólnie z funkcjonariuszami Policji oraz SOK przeprowadzone zostały akcje „Bezpieczny przejazd - zatrzymaj się”;
- prowadzono działania ukierunkowane na: zatrzymywanie osób poszukiwanych, w tym poszukiwanych listem gończym oraz ujawnianie przestępstw, a także wykroczeń pospolitych i zatrzymywanie ich sprawców;
- w szkołach organizowano pogadanki dla dzieci i młodzieży na temat bezpiecznego zachowania i wypoczynku w lesie, korzystania z akwenów wodnych i bezpiecznego obchodzenia się z ogniem.

W wyniku realizacji programu „Razem bezpieczniej” Straż Graniczna wymiennie zwiększyła swój udział w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego, głównie na obszarach przygranicznych oraz w rejonach służbowej odpowiedzialności w głębi kraju.

W zakresie przeciwdziałania atakom terroryzmu funkcjonariusze Lubuskiego Oddziału SG odbyli dwa spotkania z funkcjonariuszami Centralnego Biura Śledczego z Zarządem w Poznaniu, podczas których ustalono sposób działania w przypadku pojawienia się zagrożeń w czasie odbywającej się Konferencji Klimatycznej ONZ COP 14.

Funkcjonariusze Sudeckiego Oddziału Straży Granicznej brali czynny udział w realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii poprzez działania własne oraz pomoc innym organom, głównie Policji. Współpraca z Policją polegała na przydzielaniu psów służbowych specjalnie przeszkolonych do wykrywania narkotyków - ogółem zatrzymano 943 gramów różnego rodzaju narkotyków o szacunkowej wartości 38000 zł.

PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

W tym zakresie przeprowadzono akcje informacyjno-edukacyjne dotyczące sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu w miejscach publicznych oraz w miejscu zamieszkania, jednocześnie informując o sposobach zapobiegania takim sytuacjom. Oto najważniejsze z nich:

- w okresie wzmożonego występowania zatrucia tlenkiem węgla oraz pożarów związanych z dogrzewaniem pomieszczeń zorganizowano w mediach akcję informacyjną, przygotowano stosowne poradniki oraz umieszczono je na stronach internetowych komend straży pożarnych,
- organizowano pokazy działań ratowniczych związanych z komunikacją drogową oraz zasady udzielania pierwszej pomocy,
- w ramach akcji „Otwarte strażnice” skierowanej do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, organizowane były wycieczki do jednostek Państwowej Straży Pożarnej połączone z prezentacją sprzętu. Dzieci i młodzież zwiedzały strażnice zapoznając się z trudną pracą strażaków oraz poznawały sprzęt i narzędzia ratownicze używane podczas akcji w zakresie ratownictwa technicznego i chemiczno – ekologicznego. Omawiano również zasady prawidłowego zachowania się podczas wypadków drogowych oraz udzielania pierwszej pomocy medycznej itp.,

- prezentowano sprzęt oraz prowadzono pokazy ratownicze dla dzieci i młodzieży na koloniach i obozach, podczas których przeprowadzano również prelekcje i pogadanki,
- w ramach „Programu profilaktyki przeciwpożarowej obiektów” przygotowano pytania oraz przeprowadzono turnieje wiedzy pożarniczej dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- w okresie wiosenno-letnim (wzmoczone wypalanie traw, krzewów i pozostałości roślin) prowadzono akcję pt. „Wypalanie traw zabija - nie zabijaj”, w ramach której ostrzegano o zagrożeniach, jakie niesie zwyczaj wypalania traw dla ludzi, zwierząt oraz środowiska naturalnego,
- rozpoczęto akcję „Cała Polska czyta dzieciom, a strażacy przedszkolakom”, która prowadzona jest w sposób ciągły, w zależności od zapotrzebowania.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Czynności realizowane były wspólnie z funkcjonariuszami: Policji, Straży Miejskiej, Strażą Ochrony Kolei oraz Strażą Graniczną. Podczas cyklicznych spotkań z w/w służbami określano na bieżąco najbardziej zagrożone miejsca, które następnie monitorowano.

Żandarmeria Wojskowa w minionym roku uczestniczyła m.in. we wspólnych przedsięwzięciach prewencyjnych pod następującymi kryptonimami:

- „BEZPIECZNA WIOSNA 2008”,
- „MAJOWY WEEKEND 2008”,
- „ZNICZ 2008”,
- „BEZPIECZNE ŚWIĘTA”,
- „BEZPIECZNE WAKACJE”,
- „BEZPIECZNE FERIE”.

Jednostki Żandarmerii Wojskowej brały czynny udział w zabezpieczeniu prewencyjnym imprez masowych, uroczystości patriotyczno – religijnych z udziałem wojska, wizyt delegacji zagranicznych oraz pikników rodzinnych na terenach miast i gmin. Ogółem, jednostki terenowe Żandarmerii Wojskowej wystawiły w miejscach publicznych, w tym również w miejscach zamieszkania kadry 46659 patroli, w tym:

- 17320 z Policją,
- 3435 z innymi służbami (Straż Miejska, Straż Ochrony Kolei, Straż Graniczna).

W trakcie działań patrolowych ujawniono:

- 7668 sprawców wykroczeń,
- 201 sprawców przestępstw.

MINISTERSTWO SPORTU i TURYSTYKI

1. Działania skierowane na zmniejszanie zjawisk patologicznych w sporcie (agresja, przemoc, korupcja, rasizm):
 - a) inicjowanie zmian prawnych w zakresie bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa w sporcie:
 - udział w pracach nad nową ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych, której zapisy wpłyną na eliminację zachowań patologicznych i zwiększenie bezpieczeństwa imprez sportowych,
 - prace nad projektem ustawy o sporcie;
 - b) udział w pracach Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych oraz Stałej Grupy Ekspertkiej powołanej przy Radzie, której zadania dotyczą m.in.:
 - opracowywania programów mających na celu poprawę bezpieczeństwa imprez sportowych,
 - koordynowania przedsięwzięć mających na celu zapobieganie aktom przemocy w związku z imprezami sportowymi,

- inicjowania i opiniowania projektów aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa imprez sportowych,
 - analizowania naruszeń bezpieczeństwa w związku z masowymi imprezami sportowymi;
- c) finansowanie wydawnictw upowszechniających informacje na temat występowania agresji, przemocy i zjawisk patologicznych w sporcie oraz kierunków działań profilaktycznych mających na celu poprawę bezpieczeństwa.

Wybrane artykuły prezentowane w czasopiśmie Sport Wyczynowy:

- J. Foks, „Ruch olimpijski a polityka międzynarodowa”,
- K. Sas-Nowosielski, „O niektórych społeczno-pedagogicznych aspektach roli trenera”,
- J. Foks, „Biała Księga sportu Komisji Europejskiej”,
- J. Foks, „Prawo krajowe, a prawo międzynarodowe w sporcie – casus Polska”,
- T. Sahaj, „Kibice, pseudokibice, chuligani stadionowi i pozastadionowi”,
- T. Sahaj, „Chuligani stadionowi – studium społecznej bezsilności”,
- Z. Czajkowski, „Znaczenie stosunków międzyludzkich w pracy trenera”,
- A. J. Szwajc., „Karałość korupcji sportowej”.

Materiały są rozpowszechniane w środowisku sportowym oraz zamieszczone na stronie internetowej Centralnego Ośrodka Sportu w Warszawie, dostępnej również poprzez stronę Ministerstwa Sportu i Turystyki;

d) współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania patologiom w sporcie (stowarzyszenie „Nigdy więcej”, którego celem jest przeciwdziałanie patologiom społecznym: nacjonalizmowi, neofaszyzmowi, nienawiści wobec obcych, Fundacja „ETOH”);

e) rozpowszechnianie informacji z zakresu bezpieczeństwa i zapobiegania patologiom:

- na stronie internetowej Ministerstwa Sportu i Turystyki zamieszczono odnośniki do stron organizacji pozarządowych (np. *Salezjańska Organizacja Sportowa RP*, *Stowarzyszenie Parafiada*), których cele dotyczą m.in.: integracji grup, środowisk, rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami, kształtowania wychowawczych i społecznych aspektów sportu, krzewienia humanistycznych walorów sportu, inspirowanego wartościami pokoju, wolności, szacunku, tolerancji, przyjaźni, solidarności i „fair play”;

- rozpowszechniane są informacje i materiały poruszające problem patologii w sporcie („Biała Księga na temat sportu”, „Sport bez korupcji – podręcznik dobrych praktyk”);

f) realizacja projektu w zakresie przeciwdziałania korupcji w sporcie (w tym wydanie podręcznika).

2. Realizacja innych przedsięwzięć mających na celu podwyższenie bezpieczeństwa publicznego osób uprawiających sport i rekreację m.in.:

a) organizacja konferencji „**Bezpieczeństwo na stoku**” - wspólnie z Komendą Główną Policji w Warszawie w dniu 5 grudnia 2008r. Głównym celem konferencji była analiza dotychczasowych rozwiązań prawnych w dziedzinie bezpieczeństwa osób uprawiających sporty zimowe w górach, jak również zaproponowanie nowych rozwiązań mając na względzie dotychczasowe doświadczenia poszczególnych organizacji i stowarzyszeń. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendy Głównej Policji, Szkoły Policji w Katowicach, Komend Wojewódzkich Policji, Urzędów Marszałkowskich, Regionalnych Organizacji Turystycznych, GOPR, TOPR oraz Stowarzyszenia Polskie Stacje Narciarskie i Turystyczne;

b) uruchomienie „**Telefonu Bezpieczeństwa**” – w terminie od 2 czerwca do 30 września 2008 r. numer interwencyjny funkcjonował dla turystów zagranicznych. W tej sprawie podpisane zostało porozumienie pomiędzy Komendą Główną Policji, Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz Polską Organizacją Turystyczną. Głównym celem funkcjonowania numeru interwencyjnego była poprawa bezpieczeństwa turystów zagranicznych przebywających na terytorium RP, jak również promowanie Polski jako kraju przyjaznego dla turystów. Każda dzwoniąca osoba mogła otrzymać pełną informację o służbach ratunkowych, numery telefonów alarmowych oraz porady, jak zachować się

w czasie kolizji lub wypadku drogowego, jak powinien zachować się turysta, jeśli zostanie pokrzywdzony w wyniku przestępstwa. W czasie trwania projektu udzielono 303 porady telefoniczne. Porady dotyczyły:

- pomocy w nawiązaniu kontaktów cudzoziemców z jednostkami Policji w sytuacji zagrożeń,
- pomocy w przekazaniu podstawowych informacji,
- udzielania informacji na temat projektu "Telefon Bezpieczeństwa" przedstawicielom środków masowego przekazu,
- udzielania szeroko rozumianej informacji turystycznej.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Opracowany został **projekt ustawy - Prawo nieletnich**, który znajduje się obecnie na etapie konsultacji wewnątrzresortowych. Projekt ten dąży do zracjonalizowania i uporządkowania zagadnień zapobiegania i zwalczania demoralizacji nieletnich, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, które ewoluują w kierunku uczynienia tej polityki skuteczniejszą. Dla realizacji tego celu konieczne stało się m. in. poszerzenie katalogu środków dostępnych w procesie przeciwdziałania demoralizacji nieletnich. Istotne bowiem jest przekazanie do dyspozycji sądów rodzinnych środków nadających się do wykorzystania zarówno w przypadkach zaawansowanej demoralizacji, jak i umożliwiających właściwą reakcję na występujące na porządku dziennym sygnały mniej poważnego zagrożenia tego rodzaju.

W projekcie *Prawa nieletnich* wprowadzono regulacje, które spowodują usprawnienie postępowania w sprawach nieletnich, szczególnie poprzez przyjęcie jednolitej procedury ich rozpatrywania. Nadrzędnym celem projektowanej ustawy jest jednak zapobieganie demoralizacji nieletnich, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania ich praw i bezpieczeństwa, co jest zbieżne z aktualnymi, wydanymi w 2008 roku, *zaleceniami Rady Europy w sprawie zapobiegania przestępczości nieletnich*.

Podjmując wysiłki zmierzające do poprawy poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa, przepisy projektowanego *Prawa nieletnich* respektują jednocześnie gwarancje konstytucyjne, a także wartości i zasady zawarte w takich dokumentach jak m.in. *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*, *Konwencja o Prawach Dziecka*, *Wzorcowe Reguły Minimum Narodów Zjednoczonych dotyczące wymiaru sprawiedliwości wobec nieletnich* oraz *Europejskie Zasady w sprawach nieletnich sprawców przestępstw*.

W projektowanym *Prawie nieletnich* pozostawiono niezmiennione te zasady postępowania z nieletnimi, które powinny stanowić dyrektywy postępowania dla organów działających w postępowaniu dotyczącym nieletnich. Na pierwszy plan wysunięto nakaz kierowania się dobrem nieletniego, wskazując przy tym, że związane jest z tym dążenie do wytworzenia w nim poczucia odpowiedzialności, do czego niezbędne jest traktowanie nieletniego jako podmiotu, nie zaś jako przedmiotu oddziaływań wychowawczych. Kształtowanie oczekiwanych społecznie postaw warunkuje bowiem prawidłowe funkcjonowanie nieletniego jako członka społeczeństwa i obywatela.

Przepisy projektowanej ustawy opierają się więc zasadniczo na zasadach integracji społecznej i edukacji nieletniego, co pozwala na skuteczniejsze zapobieganie ponownym naruszeniom prawa, niż nastawienie na odwet lub wykluczenie. Do współdziałania z sądem rodzinnym w zakresie zapobiegania demoralizacji nieletnich zobowiązuje się instytucje państwowe i samorządowe oraz stowarzyszenia, a w pewnym zakresie także instytucje i osoby prywatne. Ponieważ obecnie obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa są często odbierane jako niewiążące zalecenia, rozszerzono zakres stosowania kary pieniężnej za niestosowanie się do takich zaleceń.

Wprowadzenie instytucji warunkowego umorzenia postępowania prowadzonego wobec nieletnich poszerza możliwość stosowania instrumentów probacyjnego oddziaływania na tę kategorię podmiotów. Projekt ponadto opiera się na założeniu, że w postępowaniu w sprawach nieletnich w wielu wypadkach nie można poprzestać na oddziaływaniu na nieletniego, lecz należy dążyć do wprowadzenia zmian w jego środowisku rodzinnym.

Zasadniczą rolę w postępowaniu w sprawach nieletnich odgrywa postępowanie wykonawcze. Przepisy projektowanego *Prawa nieletnich*, dotyczące tej fazy postępowania mają charakter profilaktyczno-wychowawczy i probacyjny, zmierzając równocześnie do odformalizowania

postępowania wykonawczego. Wszystkie środki mające mieć zastosowanie wobec nieletnich spełniają warunki wyznaczone przez prawo i standardy międzynarodowe.

Zmianie ulegnie organizacja zakładów dla nieletnich (rezygnacja z wyodrębnienia „zакładów poprawczych”), a także uporządkowana zostaje odnosząca się do nich nomenklatura. W projekcie wyróżnia się dwa rodzaje zakładów, tj. zakłady podstawowe i specjalne, które dzielą się z kolei na rewalidacyjne, terapeutyczne, rewalidacyjno-terapeutyczne, readaptacyjne i o wzmożonym rygorze. Organizacja pracy z nieletnimi ma być dostosowana do właściwości osobistych nieletnich, a umieszczenie w odpowiednim zakładzie pozwoli na podniesienie efektywności prowadzonej wobec nich działalności wychowawczej.

W projektowanym *Prawie nieletnich* uregulowano również materię praw i obowiązków nieletnich umieszczonych w zakładach lub schroniskach dla nieletnich, które dotąd regulowane były aktami normatywnymi o charakterze wykonawczym.

Kolejny projekt opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości - **projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw** (znajdujący się także na etapie uzgodnień międzyresortowych), zmierza do wprowadzenia uregulowań umożliwiających bardziej efektywne zwalczanie wykroczeń. Projekt generalnie przewiduje zaostrzenie zasad odpowiedzialności za wykroczenia, w szczególności poprzez podwyższenie zagrożenia karą grzywny wykroczeń określonych w Kodeksie wykroczeń oraz ustawach szczególnych, korespondujące z podwojeniem (podwyższeniem do kwoty 10.000 zł) górnej rodzajowej granicy tego rodzaju kary oraz podwojeniem (podwyższeniem do kwoty 2.000 zł), maksymalnego wymiaru nawiązki orzekanej w związku z ukaraniem za wykroczenie. Projekt przewiduje również zmiany przepisów *Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia* podnoszące wysokość grzywny możliwej do nałożenia w postępowaniu mandatowym oraz zwiększające gwarancje stron postępowania, w szczególności związane z dostępem do materiałów sprawy.

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wspólnie ze służbami podległymi Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji przeprowadził w 2008 roku wiele wspólnych działań:

1. w ramach porozumienia z 7 lutego 2007 roku o współdziałaniu Inspekcji z Komendą Główną Straży Granicznej oraz Służbą Celną wszczęto 149 spraw dotyczących nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów w postaci uszkodzonych pojazdów;
2. ujawniono 56 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów innych niż uszkodzone pojazdy, z czego straż graniczna ujawniła 17 przypadków na łączną masę 263 tony odpadów;
3. wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska wspólnie ze służbami m. in. Straży Granicznej przeprowadziły kontrole drogowe oraz kontrole graniczne na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej, w tym w portach morskich;
4. Inspekcja Ochrony Środowiska, w ramach grupy roboczej IMPEL TFS, realizowała projekty inspekcyjne, których celem jest wzmocnienie egzekwowania przepisów wspólnotowych w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów. IOŚ wspólnie m. in. ze Strażą Graniczną w latach 2007-2008 skontrolowała 2118 transportów (dane uwzględniają transport drogowy, morski oraz kolejowy);
5. ponadto GIOŚ na zasadzie dobrowolnej współpracy z Policją przeprowadzonej od 2005 roku przekazywał Policji informacje i ustalenia z kontroli prowadzonych przez WIOŚ (głównie dotyczą one kwalifikacji zdarzenia, przepisów, które zostały naruszone i podjętych działań). WIOŚ wykonywały ponadto kontrole podmiotów gospodarczych, które zostały objęte postępowaniami prowadzonymi przez Policję w sprawach karnych. GIOŚ organizował również szkolenia dla funkcjonariuszy Policji w zakresie ochrony środowiska. Ponadto WIOŚ w Bydgoszczy przeprowadził w dniu 30.05.2008 roku szkolenie, dla policjantów pełniących służbę na wodach i terenach przywodnych województwa kujawsko-pomorskiego.

WOJEWÓDZTWA

Województwo dolnośląskie

W obszarze bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscach zamieszkania na terenie woj. dolnośląskiego realizowano inicjatywy w zakresie „Bezpiecznej Przestrzeni”. Między innymi były to:

- opracowanie materiałów informacyjnych z zakresu bezpiecznej przestrzeni obejmujących budownictwo jednorodzinne oraz budownictwo wielorodzinne. Prace te realizowane były przy współpracy Wydziału Prewencji KWP we Wrocławiu z Fundacją „Bezpieczna Przestrzeń”;
- doprowadzenie do objęcia monitoringiem wizyjnym terenów zagrożonych przestępczością;
- podjęcie działań mających na celu współpracę z samorządami oraz administratorami osiedli, prowadzących do zagospodarowania terenów osiedlowych i dbałości o ich wygląd.

W celu pogłębienia świadomości społecznej w zakresie działań realizowanych w oparciu o projektowanie tzw. bezpiecznych przestrzeni w 2008 r. odbyło się 186 spotkań. Przygotowano także ok. 108 publikacji prasowych i wystąpień, w czasie których zachęcano społeczność lokalną do aktywizacji w zakresie tworzenia tzw. bezpiecznych przestrzeni mieszkaniowych.

Województwo kujawsko-pomorskie

W Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego powstał pilotażowy projekt pn.: „**Jestem odpowiedzialny i czuję się bezpiecznie**”, który wpisuje się w realizację rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”. Projekt ma ograniczyć skalę zjawisk i zachowań, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, a jednocześnie ma zlikwidować anonimowość wśród mieszkańców i zbudować więzi społeczne, co w efekcie będzie wpływać na poprawę bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania.

Województwo mazowieckie

Na terenie województwa mazowieckiego działania z obszaru bezpieczeństwa w miejscach publicznych były realizowane głównie przez Komendy Policji: Stołeczną i Mazowiecką oraz przez Mazowiecki Oddział Żandarmerii Wojskowej. Polegały m.in. na:

- Właściwej organizacji pracy policjantów służby prewencyjnej, a także prowadzeniu szeregu cyklicznych działań m. in. „Miasto-Komunikacja”.
- Uczestnictwie w akcjach ogólnopolskich dzienników pn. „Stop Łobuzom na ulicach”, „Stop bandytom”, w ramach których lokalna społeczność wskazywała miejsca zagrożone przestępczością i demoralizacją nieletnich, realizowany był również program prewencyjny „Reaguj. Powiadom. Nie Toleruj” –którego celem była poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, poprzez propagowanie wśród obywateli idei nie pozostawiania obojętnym na łamanie prawa.
- Realizacji programu edukacyjnego „Kibic” skierowanego do lokalnej młodzieży i ukierunkowanego na kreowanie pozytywnych postaw kibiców imprez masowych. W ramach wymienionej inicjatywy prowadzone były przez policjantów, pracowników ochrony stadionu oraz sportowców zajęcia edukacyjne. W ubiegłym roku przeprowadzono średnio ok. 10 spotkań w każdym miesiącu.
- Przyjęciu „Warszawskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego”. W realizację programu włączone zostały wszystkie podmioty, które w zakresie swojego działania wpisane mają

bezpieczeństwo publiczne. Okres realizacji programu obejmuje lata 2008 -2010, przy czym rok 2008 był rokiem działań organizacyjnych i uzgodnień.

- Realizacji programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań w małych i średnich miastach pn. „Bezpieczne Miasta”. Swoim zasięgiem objął tereny administrowania dziewięciu komend powiatowych Policji, gdzie działania prowadzone były przy wykorzystaniu sił własnych oraz wsparcia siłami centralnego podporządkowania Komendy Stołecznej Policji.
- Propagowaniu tworzenia monitoringów zewnętrznych, zwiększaniu liczby patroli poprzez finansowanie tzw. służb ponadnormatywnych.
- Podjęciu działań w celu wprowadzenia w życie programu pn. ”Społeczne wsparcie działań Policji”. Inicjatywa ta jest poszukiwaniem nowych rozwiązań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Mazowsza. Nie mogąc liczyć na znaczące zwiększenie stanu etatowego formacji, a także przewidując przejściowe problemy związane, dla przykładu, z likwidacją służby kandydackiej, należy poszukiwać innych form wsparcia przedsięwzięć pozostających w obszarze odpowiedzialności Policji, często obecnych w innych państwach, w tym w wymiarze wspólnotowym. Doświadczenia krajowe, a także sprawdzone rozwiązania innych Policji wskazują na konieczność zapewnienia skutecznego wsparcia takim działaniom ze strony innych podmiotów, w szczególności samorządów lokalnych oraz mieszkańców danego rejonu. W ramach tego przedsięwzięcia skonsultowano z komendantami powiatowymi/miejskimi oraz wybranymi samorządami, publikowano informację na temat idei w prasie i mediach elektronicznych, prowadzono sondę internetową, uruchomiono adres do konsultacji społecznych: *spolecznepatrole@mazowiecka.policja.gov.pl*. Przeprowadzono również badania społeczne na reprezentatywnej grupie respondentów w celu uzyskania wiarygodnych opinii mieszkańców Mazowsza. Niezbędnym wydawało się podsumowanie prowadzonych prac i podjęcie próby przedstawienia spójnej koncepcji dotyczącej patroli obywatelskich.
- Doskonaleniu form współpracy z zarządami Wspólnot Mieszkaniowych i Spółdzielni Mieszkaniowych na rzecz ograniczenia przestępczości na terenie osiedli mieszkaniowych, w wyniku czego między innymi wdrożono instalowanie domofonów oraz założenie monitoringu na osiedlach.
- Doskonaleniu form współpracy z Biurem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m. st. Warszawy na rzecz poprawy i kształtowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa, edukacji prawnej mieszkańców oraz promowania bezpiecznych zachowań. Jedną z form współpracy jest finansowanie przez Urząd m. st. Warszawy dodatkowych patroli w ramach tzw. służb ponadnormatywnych oraz dodatkowych etatów dzielnicowych i policjantów kandydackiej służby Oddziału Prewencji Policji w Warszawie.
- Funkcjonariusze Żandarmerii Wojskowej wspólnie z funkcjonariuszami Policji, Straży Miejskiej SOK, oraz Straży Granicznej uczestniczyli w akcjach: „Bezpieczne metro”, „Bezpieczne parkowanie”, „Trakt Królewski”, „Bezpieczna wiosna 2008”, „Majowy weekend 2008”, „Znicz 2008”, „Bezpieczne święta”. Wszystkie te akcje miały na celu zdecydowane ograniczenie przestępczości pospolitej na terenie działania, ograniczenie zjawisk patologicznych, podejmowanie działań profilaktycznych wobec młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie naruszających ład i porządek publiczny, niesienia pomocy osobom pokrzywdzonym i potrzebujących pomocy, identyfikowanie potrzeb społeczności lokalnych i dążenie do kształtowania porządku publicznego zgodnie z nimi.
- W ramach współpracy ze wspólnotami mieszkaniowymi prowadzone były działania patrolowe w rejonach osiedli wojskowych.

- Brano czynny udział w zabezpieczaniu prewencyjnym organizowanych imprez masowych, podczas uroczystości patriotyczno-religijnych z udziałem wojskowej asysty honorowej, zabezpieczaniu wizyt delegacji zagranicznych oraz w czasie świąt i pikników rodzinnych na terenach gmin i powiatów.
- Żandarmeria Wojskowa wraz z podległymi placówkami, w miejscach publicznych, w tym na osiedlach wojskowych i terenach przyległych do JW wystawiła ogółem 11255 (8455) patroli w tym z Policją: 5879 (3072), Strażą Miejską: 44 (74) oraz SOK: 176 (257).

Województwo śląskie

Istotnym elementem realizacji programu w 2008 roku było zorganizowanie na terenie Centrum Wystawienniczego EXPO SILESIA w Sosnowcu w dniach 13–14 października Międzynarodowej Konferencji propagującej rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”. Jako cele konferencji przyjęto:

- wzmocnienie wspólnej platformy instytucji i ludzi związanych z bezpieczeństwem publicznym,
- propagowanie założeń rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań "Razem bezpiecznie" w aglomeracji śląskiej.
- prezentację najlepszych projektów z zakresu poprawy bezpieczeństwa, wdrożonych do realizacji przez społeczności lokalne,
- przedstawienie nowoczesnych rozwiązań technicznych wpływających na zwiększenie realnego bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa.

Dwudniową konferencję połączono z wystawą sprzętu do monitoringu przestrzeni publicznej oraz prezentacją śląskiej Policji. Funkcjonariusze udzielali zainteresowanym cennych porad i konsultacji z zakresu bezpieczeństwa publicznego.

W grudniu ub. roku na konwencie prezydentów, burmistrzów, wójtów, organizowanym przez Śląski Związek Gmin i Powiatów prezentowano stan wdrażania programu „Razem bezpiecznie” w województwie.

Cenną inicjatywą było wdrożenie programu wojewódzkiego pn. „Centrum”, w ramach którego w centrach 10 największych miast województwa śląskiego dyslokowano siły Oddziałów Prewencji Policji i Samodzielnych Pododdziałów Prewencji Policji. Podjęcie takich działań spowodowało:

- efektywniejsze zabezpieczenie centrów dużych miast,
- racjonalne wykorzystanie sił,
- poprawę wizerunku Policji w oczach społeczeństwa,
- ograniczenie ilości zdarzeń kryminalnych w większości jednostek realizujących program.

W oparciu o analizy stanu bezpieczeństwa na obszarach kolejowych, organizowano działania w celu ustalania i eliminowania sprawców dokonujących przestępstw przeciwko mieniu, życiu i zdrowiu pasażerów oraz kradzieży na szkodę PKP (mienia kolejowego oraz mienia powierzonego do przewozu), które obejmowały m. in.

- kontrole punktów skupu złomu pod kątem ujawniania w nich pochodzącego z kradzieży zarówno mienia kolejowego, jak i powierzonego do przewozu,
- patrole w najbardziej zagrożonych przestępczością pociągach międzynarodowych, krajowych, a także w pociągach podmiejskich m. in. w ramach operacji „Voyager II”,
- ochronę pociągów towarowych w miejscach najbardziej zagrożonych kradzieżami węgla, koksu, złomu,
- działania prewencyjno - operacyjne w miejscach najbardziej zagrożonych kradzieżami infrastruktury kolejowej ukierunkowane na ustalenie i zatrzymanie sprawców kradzieży.

Województwo wielkopolskie

Przykładem działań wpisujących się w ideę programu „Razem bezpieczniej” była realizacja policyjnego programu ograniczania przestępczości i społecznych zachowań w małych i średnich miastach pod nazwą „Bezpieczne Miasta”. W ramach tego programu, na terenie województwa wielkopolskiego, istniała możliwość kontaktu z dzielnicowymi poprzez skrzynki e-mail. Ta forma wymiany informacji okazała się dobrym rozwiązaniem w zakresie zwiększenia dostępności do funkcjonariuszy Policji pracujących w terenie.

Przemoc w rodzinie

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- opracowano i wdrożono do realizacji Zarządzenia nr 162 KGP z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- zorganizowano naradę szkoleniową dla policjantów koordynujących realizację procedury „Niebieskie Karty” dotyczącą praktycznego wdrażania zmian zawartych w znowelizowanym zarządzeniu;
- opracowano program kursu specjalistycznego z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego wdrożenie zaplanowane jest w pierwszym kwartale 2009r.;
- uczestniczono w pracach: grupy roboczej przy Zespole Monitorującym realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającej przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- opracowano i realizowano we współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi ogólnopolskie kampanie informacyjno – edukacyjnych tj.: „Kocham. Nie biję”, „Kocham. Reaguję.”, ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży 116 111 oraz konkurs „Policjant, który mi pomógł”;
- opracowano w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi koncepcję szkolenia dziennikarskich menagerów bezpieczeństwa kreujących politykę informacyjną na rzecz promocji szeroko rozumianych działań profilaktycznych;
- uczestniczono w szeregu konferencji, seminariów związanych z ww. problematyką oraz komisjach dialogu społecznego ds. przeciwdziałania przemocy;

MINISTERSTWA

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ / Żandarmeria Wojskowa

W ramach podejmowanych interwencji, w 132 przypadkach udzielono pomocy prawnej i psychologicznej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Zdarzenia te dokumentowano zgodnie z procedurą „Niebieska karta”. Nawiązano współpracę z biurem Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej ds. Wojskowej Służby Kobiet. Włączono się w realizację programu pod nazwą „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach wojskowych i dyskryminacji kobiet”.

W bieżącym roku planuje się przeszkolić 144 żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z zakresu umiejętności w podejmowaniu i prowadzeniu interwencji domowych.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Odnosząc się do obszaru „*Przemocy w rodzinie*” wspomnieć należy o kolejnym projekcie opracowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości - ***o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*** (obecnie w trakcie prac sejmowych, druk nr 1394), zmierzającym do poszerzenia uprawnień pokrzywdzonego oraz zakresu ochrony jego interesów w toku postępowania karnego, a ponadto wprowadzającym nowe typy przestępstw do Rozdziału XXV Kodeksu karnego, kryminalizujących coraz częściej występujące zachowania godzące w sferę wolności seksualnej oraz obyczajności, nie objęte penalizacją na mocy obowiązującego stanu prawnego.

W zakresie szczegółowych rozwiązań należy wskazać na zmiany w art. 10 § 2 k.k., w którym rozszerzono katalog czynów zabronionych, za które na zasadach określonych w Kodeksie karnym może odpowiadać nieletni, jeżeli popełnił je po ukończeniu 15 lat, uzupełniając go o zbrodnię zgwałcenia z art. 197§ 4 k.k.

W projekcie przewidziano znaczne poszerzenie zakresu uprawnień pokrzywdzonego dochodzącego kompensaty w toku postępowania karnego. Kierując się priorytetem zapewnienia pełnej ochrony interesów pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, przyznano mu prawo żądania naprawienia wyrządzonej szkody, jak również żądania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, w wypadku skazania za każde przestępstwo, w wyniku którego taka szkoda lub krzywda zaistniała. Sąd może w takich przypadkach orzec tylko odszkodowanie bądź tylko zadośćuczynienie, albo zarówno odszkodowanie, jak i zadośćuczynienie, i to zarówno z urzędu (fakultatywnie), jak i na wniosek (obligatoryjnie).

Projekt przewiduje również istotne zmiany odnoszące się do art. 275 Kodeksu postępowania karnego (dalej k.p.k.), normującego środek zapobiegawczy w postaci dozoru.

Pierwsza z projektowanych zmian polega na jednoznacznym wskazaniu, że określone w postanowieniu wydanym przez sąd lub prokuratora, a związane z zastosowanym dozorem obowiązki, do których przestrzegania zobowiązany jest oskarżony (podejrzany), mogą polegać na zakazie kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami (w szczególności świadkami lub współoskarżonymi), jak również na zakazie przebywania w określonych miejscach, które mogą zostać określone zarówno rodzajowo, jak i w sposób konkretny.

Kolejna zmiana polega na dodaniu do art. 275 k.p.k. nowego § 3, inkorporującego do Kodeksu postępowania karnego instytucję tzw. warunkowego dozoru, funkcjonującą w oparciu o art. 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Rozwiązanie to polega na wprowadzeniu podstawy, umożliwiającej w wypadkach uzasadniających zastosowanie wobec oskarżonego (podejrzanego) tymczasowego aresztowania, do zastosowania w miejsce tego środka dozoru, pod warunkiem opuszczenia przez oskarżonego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lokalu i określenia miejsca swego pobytu.

Instytucja ta znajdować będzie zastosowanie wyłącznie w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej albo innej osoby zamieszkującej wspólnie ze sprawcą, w tych wypadkach, gdy szczególną przesłanką uzasadniającą zastosowanie tymczasowego aresztowania będzie obawa mactwa (art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.), a także w niektórych wypadkach zaistnienia przesłanki określonej w art. 258 § 3 k.p.k. (obawa dopuszczenia się przez oskarżonego kolejnego przestępstwa, przeciwko życiu lub zdrowiu, na szkodę pokrzywdzonego). Prawidłowe stosowanie tejże instytucji zapewni realizację celów środka zapobiegawczego przy równoczesnym zmniejszeniu liczby stosowanych aresztów tymczasowych.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

W 2008 r. większość działań wynikających z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ukierunkowanych było na zmniejszenie zjawiska krzywdzenia dzieci w Polsce.

Działania te możemy podzielić na kilka grup, z których najważniejsze są:

- opracowanie Raportu dotyczącego krzywdzenia dzieci w Polsce;
- sporządzenie diagnozy przemocy wobec dzieci;

- przeprowadzenie akcji społecznych skierowanych do różnych grup odbiorców, a więc rodziców, społeczeństwa polskiego;
- stworzenie warunków prawnych do bardziej skutecznej ochrony dzieci prze krzywdzeniem.

Raport dotyczący krzywdzenia dzieci w Polsce został opracowany w lipcu 2008 roku w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej i zawiera:

1. Diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci na podstawie badań przeprowadzonych przez TNS OBOP;
2. Działania Rządu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym:
 - a)ustawodawstwo;
 - b)podejmowane działania w ramach krajowych programów;
3. Podejmowane działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec dzieci na szczeblu wojewódzkim
4. Opis wybranych działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych jako przykłady dobrych praktyk.

W maju i w czerwcu 2008 roku, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP zrealizował badanie dotyczące problemu przemocy w rodzinie wobec dzieci. Całkowity koszt przeprowadzenia diagnozy zjawiska *przemocy w rodzinie* wobec dzieci wyniósł 148 840 zł.

Celem przeprowadzonych badań było oszacowanie rozmiarów zjawiska przemocy wobec dzieci w podstawowej komórce społecznej, jaką jest rodzina, rozpoznanie postrzeganej społecznie skali zjawiska krzywdzenia dzieci, zidentyfikowanie postaw społecznych i reakcji na tego typu przemoc, rozpoznanie funkcjonujących stereotypów, a także poznanie pośrednich lub bezpośrednich kontaktów z sytuacjami przemocy wobec dzieci w rodzinie, okoliczności temu towarzyszących oraz zidentyfikowanie ofiar i sprawców w rozróżnieniu na doświadczanie i stosowanie czterech form przemocy: psychicznej, ekonomicznej, fizycznej oraz seksualnej.

Badanie – 3.000 wywiadów - zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie Polaków w wieku 18 i więcej lat, a także na podstawie 502 wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami grup zawodowych „pierwszego kontaktu”:

- pedagogów;
- policjantów;
- kuratorów;
- pracowników służby zdrowia;
- pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Na uwagę zasługuje powołanie przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Interdyscyplinarnego, który opracował Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W realizację tego programu włączyły się wszystkie samorządy gminne i powiatowe Województwa Zachodniopomorskiego.

Ponadto, w ramach realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w roku bieżącym zrealizowana jest ogólnopolska akcja społeczna na rzecz zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci.

Akcja ta prowadzona jest na szczeblu centralnym oraz lokalnym za pośrednictwem Marszałków Województw - tak aby dotrzeć do jak najszerszego ogółu społeczeństwa. Całkowity koszt przeprowadzenia ogólnopolskiej kampanii społecznej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci wyniósł 3 160 820,05 zł, w tym: działania ogólnopolskie 605 957,11 zł i działania wojewódzkie 2 554 862,94 zł.

Celem kampanii jest:

- zwiększenie społecznego zaangażowania w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy
- podnoszenie społecznej wrażliwości w odniesieniu do zjawiska przemocy w rodzinie,
- poszerzenie poziomu wiedzy obywateli na temat przemocy wobec dzieci,
- zmiana postaw rodziców wobec swoich dzieci,
- podniesienie profesjonalizacji pracowników „pierwszego kontaktu”.

Ogólnopolska akcja społeczna podzielona została na trzy etapy. Pierwszym z nich była kampania pod nazwą **KOCHAM – NIE BIJĘ**, druga część była realizowana pod nazwą **KOCHAM – REAGUJĘ** w 2009 roku. Adresatami przeprowadzonych akcji były:

- osoby doznające przemocy;
- dzieci i młodzież;
- rodzice;
- przedstawiciele instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- sprawcy przemocy.

W Kampanii wykorzystywane były:

- spoty telewizyjne,
- spoty radiowe,
- plakaty,
- ulotki,
- broszury,
- strona internetowa Krajowego Centrum Kompetencji,
- całodobowy telefon interwencyjny prowadzony przez Krajowego Centrum Kompetencji.

Opracowane przez partnerów zaangażowanych w Kampanię (Krajowe Centrum Kompetencji oraz Fundację Dzieci Niczyje), a wyprodukowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej plakaty, ulotki i broszury zostały przekazane Marszałkom Województw w celu dalszej dystrybucji materiałów do samorządów gminnych i powiatowych.

W 2008 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej wystosował Apel do wszystkich wojewodów o wzmożenie działań, powołanie w ramach realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zespołów, zadaniem których powinno być wypracowanie procedur postępowania dla samorządu terytorialnego, w celu podejmowania skutecznych działań na rzecz zmniejszenia zjawiska przemocy, zwłaszcza stosowanej wobec dzieci.

Apel ten zawierał również prośbę do wojewodów, aby priorytetowo traktowali zadania dotyczące nadzoru nad prawidłowym stosowaniem przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy i w przypadkach, w których akty te nie są stosowane należycie, wyciągali konsekwencje.

Ponadto Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej realizowało w 2008 r. bieżące zadania wynikające z zapisów Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które pośrednio wpływają na bezpieczeństwo dzieci wychowujących się w rodzinach.

Do zadań tych należy przede wszystkim zaliczyć:

- Przekazano środki finansowe na utworzenie trzech i działalność 36 specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w wys. 12 743 000 zł. Trzy nowe specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie zostały utworzone w województwach: wielkopolskim, podlaskim i mazowieckim.
- Przekazano środki finansowe na prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w wys. 4 244 000 zł.
- Uruchomiono środki finansowe w wys. 231 000 zł na szkolenie pracowników pierwszego kontaktu (pracowników socjalnych, służby zdrowia, kuratorów, Policji, pedagogów szkolnych). Szkolenia zgodnie z założeniami prowadzone są przez Marszałków Województw.
- Zorganizowano ogólnopolską konferencję pn. „Przemoc w rodzinie – Zareaguj, nie bądź obojętny” oraz konferencję prasową dotyczącą przeciwdziałaniu zjawisku krzywdzenia dzieci w Polsce. Koszt zorganizowania ogólnopolskiej konferencji wyniósł 11 587,81 zł.
- Odbywały się cykliczne posiedzenia Zespołu Monitorującego realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Podczas posiedzeń Zespołu prowadzone były prace nad kształtem zmian legislacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Opracowano Sprawozdanie z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2007.

W ramach Zespołu Monitorującego w 2008 r. prowadzone były prace nad zmianami legislacyjnymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dnia 3 lutego 2009 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw – projekt ten 12 lutego br. został przekazany do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w celu prowadzenia dalszych prac legislacyjnych.

Projektowane zmiany mają na celu:

- rozwój profilaktyki jako formy działań zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie,
- zmianę świadomości społeczeństwa,
- skuteczną ochronę ofiar przemocy w tym w szczególności dzieci,
- stworzenie mechanizmów ułatwiających izolację sprawców od ofiar,
- zmianę postaw osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez poddanie ich oddziaływaniom korekcyjno – edukacyjnym.

Zakładają:

1. Rozszerzenie form udzielanej pomocy ofierze przemocy w rodzinie o możliwość bezpłatnego badania lekarskiego dla ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
2. Rozszerzenie upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia w sprawie standardu usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i szczegółowe kierunki prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych o konieczność określenia kwalifikacji osób tam zatrudnionych;
3. Nałożenie na administrację publiczną nowych zadań, które mają na celu doprowadzenie do bardziej skutecznej walki ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

w tym:

- konieczność opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz
 - obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych;
4. Nałożenie na wojewodę obowiązku powołania Wojewódzkiego Koordynatora realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
 5. Rozszerzenie zadań wojewody o zadania kontrolne w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie;
 6. Rozszerzenie zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego o:
 - konieczność opracowywania i finansowania programów osłonowych z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także
 - finansowego wspierania programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe;
 7. Określenie zasad funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych;
 8. Określenie zasad realizacji procedury „Niebieskie Karty”;
 9. Przeniesienie terminu sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z 30 czerwca na 30 września;
 10. Stworzenie warunków prawnych do zgłaszania przypadków przemocy w rodzinie przez świadków zdarzenia i przez służby;
 11. Wprowadzenie uprawnienia dla pracownika socjalnego do odebrania z rodziny dziecka, wtedy gdy zagrożone jest jego życie i zdrowie. Czynności z tym związane pracownik socjalny wykonuje przy udziale Policji lub pracowników służby zdrowia;
 12. Zwiększenie uprawnień kuratora sądowego w zakresie wykonywania orzeczeń wobec skazanych za przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, pozostających pod dozorem i określenie procedury zatrzymania skazanego w celu zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności bądź odwołania przedterminowego zwolnienia.

Zmiany do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

- nowe brzmienie projektowanego przepisu - *Osobom wykonującym władzę rodzicielską, opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.*

Zmiany do Kodeksu karnego:

- Nałożenie na sprawcę przemocy w rodzinie obowiązku uczestniczenia w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych bez konieczności uzyskania jego zgody.

Zmiany do Kodeksu postępowania karnego:

- Wprowadzenie przepisów, które poszerzają katalog środków zapobiegawczych w formie nakazu powstrzymywania się od kontaktowania z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób oraz nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym oraz określają zasady ich stosowania.

W związku ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a co za tym idzie wprowadzeniu nowych zadań, zmianie musi ulec również Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Prace nad zmianą tego dokumentu zostaną rozpoczęte po uchwaleniu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.

MINISTERSTWO ZDROWIA

Działania podejmowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie koncentrowały się wokół następujących zadań określonych w rządowym programie ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”:

- organizowanie szkoleń tematycznych dla osób pracujących nad ograniczeniem zjawiska,
- zlecanie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie szkoleń, poradnictwa pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz
- podniesienie wiedzy nt. symptomów przemocy w rodzinie wśród personelu medycznego podstawowej opieki zdrowotnej i szpitali.

W ramach powyższych zadań PARPA zorganizowała:

- 1) Interdyscyplinarne szkolenie dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. W 2008 r. odbyły się dwie 120-godzinne edycje szkolenia, w których uczestniczyły 93 osoby. Szkolenie miało na celu przekazanie uczestnikom podstawowej wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie i przygotowanie ich do pracy w ramach pierwszego kontaktu z osobami krzywdzonymi (dorosłymi i dziećmi) i ze sprawcami przemocy w rodzinie. Uczestnicy szkolenia otrzymali także informacje na temat obowiązujących procedur (prawnych, interwencyjnych) służących pomocy rodzinom, w których jest przemoc.
- 2) Szkolenia dla przedstawicieli służby zdrowia na temat diagnostyki dziecka krzywdzonego i interwencji podejmowanych przez służbę zdrowia w sytuacjach podejrzenia przemocy wobec dziecka. W oparciu o porozumienie o współpracy zawarte z Mazowieckim Centrum Zdrowia Publicznego dwa takie szkolenia odbyły się w Warszawie (w dniach 6 czerwca i 10 października 2008 r.). Trzecie szkolenie odbyło się w dniu 24 listopada 2008 r. w Katowicach i było przeprowadzone we współpracy ze Śląskim Centrum Zdrowia Publicznego. W trzech edycjach szkolenia uczestniczyło ogółem 198 osób, w większości były to pielęgniarki. Każde szkolenie trwało 6 godz. i składało się z trzech bloków tematycznych: medycznego, psychologicznego i prawnego. Uczestnicy szkoleń otrzymali pakiety materiałów edukacyjnych (książki, broszurki, ulotki) dotyczące omawianych zagadnień.
- 3) Szkolenie dla kuratorów pracujących w wydziałach karnych sądów rejonowych, którzy sprawują dozory nad osobami skazanymi za przestępstwo znęcania się nad rodziną. Celem szkolenia, które odbyło się w dniach 19 i 20 maja 2008 r. było zwiększenie wiedzy uczestników na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy i uzależnienia od alkoholu, motywowania do podjęcia terapii odwykowej i zmiany zachowań. W szkoleniu wzięło udział 50 kuratorów pracujących w wydziałach karnych 25 sądów rejonowych, którzy zapoznali się z metodami pracy, prowadzenia rozmów i motywowania do zmiany zachowań sprawców przemocy domowej. Uczestnicy otrzymali pakiety materiałów edukacyjnych dotyczące tematu szkolenia.

- 4) Seminarium szkoleniowe dla przedstawicieli samorządów lokalnych dotyczące budowania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym. Pierwsza edycja odbyła się w dniach 23 i 24 czerwca 2008 r., druga – w dniach 27 i 28 października 2008 r. W szkoleniach wzięło udział ogółem 131 osób z 48 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w składzie: policjant, pracownik socjalny, członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Uczestnicy szkolenia wysłuchali wykładów dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, sytuacji dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym i przemocą, współpracy służb w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, prawnych aspektów współpracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz budowania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej. Podczas zajęć seminaryjno-warsztatowych uczestnicy nabywali praktyczne umiejętności niezbędne do pracy w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Osoby biorące udział w seminarium otrzymały materiały edukacyjne dotyczące zagadnień omawianych podczas szkolenia.
- 5) Szkolenia dla pedagogów szkolnych dotyczące przeciwdziałania przemocy wobec dzieci. Celem przedsięwzięcia było podniesienie kompetencji przedstawicieli ww. grupy zawodowej w zakresie rozpoznawania przypadków przemocy wobec dzieci i podejmowania interwencji. Omawiane zadanie było realizowane we współpracy z pełnomocnikami zarządów województw ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zawarto trzy porozumienia o współpracy: z Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego, Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Szkolenia odbyły się odpowiednio w dniach 13 i 14 listopada 2008 r. w Lidzbarku Warmińskim (warmińsko-mazurskie), w dniach 18 i 19 listopada 2008 r. w Płotach k. Zielonej Góry (lubuskie) oraz w dniach 25 i 26 listopada 2008 r. w Niwkach k. Opola (opolskie). W 16-godz. szkoleniach uczestniczyły ogółem 183 osoby, które wzięły udział w zajęciach wykładowych i warsztatach przygotowujących do rozpoznawania przemocy domowej wobec dzieci, prowadzenia rozmów z dziećmi i ich rodzicami oraz podejmowania działań o charakterze interwencyjnym i pomocowym.
- 6) Szkolenie dla sędziów wydziałów rodzinnych sądów rejonowych (w dniach 17 i 18 listopada 2008 r.). W 15-godzinny szkoleniu wzięło udział 27 sędziów, którzy zapoznali się z problematyką nadużywania alkoholu i uzależnienia od alkoholu, terapii uzależnienia od alkoholu, zjawiska przemocy w rodzinie i sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie, sytuacji dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym i przemocy, specyfiki zachowań sprawców przemocy w rodzinie. Uczestnicy wzięli także udział w zajęciach seminaryjno-warsztatowych przygotowujących sędziów do kontaktu z dzieckiem krzywdzonym. Uczestnicy otrzymali materiały edukacyjne dotyczące omawianych podczas szkolenia zagadnień.
- 7) Szkolenie dla osób pracujących ze sprawcami przemocy w rodzinie, w ramach którego przeszkolono 47 osób. Szkolenie obejmowało 50 godz. dydaktycznych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz strategii edukacyjno-korekcyjnych wobec sprawców w oparciu o metody programu z Duluth.
- 8) XIII konferencja przeciw przemocy w rodzinie. Wykłady i zajęcia seminaryjno-warsztatowe koncentrowały się wokół zagadnień związanych z profilaktyką przemocy domowej wobec dzieci. Podczas konferencji uczestnicy wysłuchali wykładów i wzięli udział w dwóch blokach zajęć warsztatowych, dotyczących obszarów pracy z rodzicami, którzy nie radzą sobie z trudnościami wychowawczymi, wzmocnienia rodzin w procesie wychowywania dzieci, rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia dzieci, roli wsparcia dla kobiet w okresie wczesnego macierzyństwa, ojcostwa i roli ojca w procesie wychowania dzieci, działań profilaktycznych służących wspieraniu rodziców w wychowaniu dzieci bez przemocy. W konferencji uczestniczyło ponad 190 osób – członków Ogólnopolskiego Porozumienia Osób i Organizacji Pomagających Ofiarom Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, ruchu społecznego skupiającego osoby i organizacje działające w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Uczestnicy konferencji otrzymali pakiety materiałów edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i profilaktyki przemocy.

- 9) Staże dla studentów i absolwentów wyższych uczelni. Do pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie przygotowano na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 38 stażystów. Ponadto 18 osób zostało przeszkolonych w oparciu o porozumienie o współpracy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, a w oparciu o umowę dotacyjną zawartą ze Stowarzyszeniem na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 20 osób.
- 10) Egzamin na specjalistę/konsultanta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadanie wiązało się z realizowanym przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Radę ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie działającą przy Dyrektorze Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych programem potwierdzania kwalifikacji osób pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Sesje egzaminacyjne zostały przeprowadzone w dniach 1 lipca i 10 grudnia 2008 r., do egzaminu przystąpiło 11 osób. Obecnie certyfikat specjalisty i konsultanta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie posiada 141 osób.
- 11) Seminaria i fora wymiany doświadczeń dla członków Ogólnopolskiego Porozumienia Osób i Organizacji Pomagających Ofiarom Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – ruchu społecznego skupiającego 720 podmiotów. W 2008 r. na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono 10 spotkań o charakterze edukacyjnym, w których wzięło udział ponad 150 osób.
- 12) Kontynuowało pracę, działające na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (www.niebieskalinia.info). W ramach Pogotowia „Niebieska Linia” działał Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie 0801-12-00-02 (płatny pierwszy impuls połączenia). W 2008 r. w Pogotowiu „Niebieska Linia” odebrano ogółem 11.065 telefonów, w tym 1.321 dotyczących prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy domowej. Działała również poradnia e-mailowa (niebieskalinia@niebieskalinia.info). Udzielono odpowiedzi na 263 listy i e-maile dotyczące problematyki przemocy w rodzinie. Pracownicy Pogotowia „Niebieska Linia” podjęli 177 interwencji w instytucjach powołanych do udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej.

Natomiast Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych opracowało w 2000 r. ramowy program kursu specjalistycznego „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”. W 2008 r. ukończyło go 49 pielęgniarek i położnych. Aktualnie uprawnienia do realizacji kształcenia w ramach powyższego kursu posiada dwóch organizatorów kształcenia podyplomowego.

Ponadto w ramach ramowego programu bloku specjalistycznego specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego dla pielęgniarek, w module „Zaawansowana opieka pielęgniarska w wybranych problemach zdrowotnych” zawarte są treści nauczania dotyczące:

- 1) sytuacji kryzysowych w rodzinie
- 2) zagrożenia zdrowia i życia dzieci i młodzieży w rodzinie,
- 3) zespołu dziecka maltretowanego,
- 4) dzieci wykorzystywanych seksualnie,
- 5) zagadnienia psychoprofilaktyki i wybranych metod psychoterapii w praktyce pielęgniarki rodzinnej.

W treściach kształcenia szkolenia specjalizacyjnego dla położnych zawarte są również treści nauczania dotyczące przemocy w rodzinie i sytuacji kryzysowych w rodzinie.

WOJEWÓDZTWA

Województwo lubelskie

Zadania związane z zapobieganiem przemocy w rodzinie były realizowane przez Wydział Polityki Społecznej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie poprzez:

- 1) Promowanie odpowiednich wzorców życia rodzinnego (opartych na wzajemnej pomocy, szacunku, partnerstwie, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy).

W ramach przeprowadzanych kontroli doraźnych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych badano stan przestrzegania praw dziecka ze szczególnym uwzględnieniem prawa do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem oraz traktowania w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej.

2) Edukacja osób dotkniętych przemocą w zakresie procedury prawnej.

W ramach działającego przy Wydziale Polityki Społecznej Wojewódzkiego Centrum Informacji Kryzysowej udzielano osobom dzwoniącym informacji oraz porad w zakresie postępowania w sytuacji wystąpienia zjawiska przemocy. Udzielane porady odnotowywane są w wydziałowym rejestrze.

3) Zwiększanie procedury Niebieskich Kart oraz zacieśnienie współpracy i organizacji społecznych świadczących pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W grudniu 2008 r. na spotkaniu przedstawicieli PCPR i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, poruszano zagadnienia dotyczące konieczności zacieśnienia współpracy instytucji i organizacji społecznych świadczących pomoc socjalną i psychologiczną dla osób doświadczających przemocy.

4) Organizowanie szkoleń tematycznych dla osób pracujących nad ograniczeniem zjawiska.

Wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej ustalono tematykę, zakres oraz sposób rekrutacji uczestników do udziału w szkoleniach z obszaru przeciwdziałania przemocy organizowanych i finansowanych przez samorząd województwa.

5) Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach programów wspierano działania w zakresie budowania systemu wsparcia dziecka i rodziny ukierunkowanego na eliminowanie dysfunkcyjności wychowawczej rodziny. Za priorytetowe uznano między innymi programy uwzględniające:

- rozwój specjalistycznego poradnictwa oraz terapii rodzinnej mającej na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań,
- rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałanie przestępczości wśród dzieci i młodzieży przez tworzenie i umacnianie środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie.

Województwo łódzkie

W ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także dzięki środkom finansowym przyznanym na jego realizację z budżetu państwa, Regionalne Centrum Polityki Społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi, wspólnie z Wydziałem Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi, zorganizowało cykl szkoleń dla policjantów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W szkoleniu wykładowo-warsztatowym prowadzonym przez certyfikowanych specjalistów ds. przeciwdziałania przemocy udział wzięło 105 funkcjonariuszy wytypowanych ze wszystkich komend powiatowych województwa łódzkiego.

Ponadto, w 2008 r. przeprowadzone zostały szkolenia dla 76 kierowników rewirów dzielnicowych z zakresu procedur postępowania w sytuacjach związanych z przemocą w rodzinie, podczas których ważnym elementem było podnoszenie standardów obsługi ofiar przemocy oraz wiedzy i umiejętności funkcjonariuszy w postępowaniu ze sprawcą przemocy.

Województwo małopolskie

W roku 2008 kontynuowano wdrażanie w powiatach Małopolski programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej“ zainicjowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia dla Ofiar Przestępstw w Tarnowie. Efektem było włączenie do projektu kolejnych 3 powiatów tj. myślenickiego, oświęcimskiego i miechowskiego. Aktualnie program ten realizowany jest obecnie na terenie 15 powiatów, co przekłada się na funkcjonowanie 110 koalicji gminnych.

W 2008 roku w ramach programu podjęte zostały następujące działania:

- organizacja spotkań inauguracyjnych w powiatach z udziałem władz lokalnych kierowników i dyrektorów lokalnych instytucji i organizacji oraz współrealizatorów – gdzie została zaprezentowana idea programu,
- kwartalne spotkania ewaluacyjne,
- organizacja szkoleń interdyscyplinarnych,
- spotkania konsultacyjno-wspierające,
- cykl szkoleniowo-warsztatowy dla koordynatorów powiatowych, liderów gminnych oraz współrealizatorów.

Ponadto przedstawiciele Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie uczestniczyli w pracach interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie powołanym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Celem zespołu było opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla instytucji realizujących zadania w tym zakresie na terenie województwa małopolskiego. W grudniu zespół zakończył pracę nad opracowywaniem materiałów instruktażowych, związanych z przemocą w rodzinie.

Województwo podlaskie

Wspólnie z Wydziałem Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku zrealizowano VIII edycję projektu pn. „Studenckie Punkty Informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie oraz członków rodzin nieletnich zagrożonych zjawiskami patologii społecznej”. Uroczysta inauguracja projektu odbyła się 19 lutego 2008 roku w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. W spotkaniu uczestniczyli m.in. przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, prokuratorzy Prokuratur Rejonowych w Białymstoku, policjanci z KMP/KPP województwa podlaskiego oraz przedstawiciele lokalnych placówek pomocowych i organizacji pozarządowych.

Studenckie Punkty działały w komisariatach na terenie miasta Białegostoku w terminie od 22 lutego do 30 kwietnia 2008 roku. W ramach działań programowych przygotowano 200 plakatów informacyjnych. W VIII edycji programu udział wzięło 88 studentów z pięciu białostockich uczelni.

Wspólnie z Fundacją Rozwoju Profilaktyki, Edukacji i Terapii Problemów Alkoholowych ETOH w Warszawie zrealizowano w dn.: 21 listopada (w Bielsku Podlaskim) i 5 grudnia 2008 r. (w Hajnówce) szkolenie pn. „Budowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Zakres tematyczny szkolenia:

- Przemoc w rodzinie (zjawisko, mechanizmy, sytuacja osoby doznającej przemocy oraz osoby stosującej przemoc).
- Praca interdyscyplinarna – tworzenie zespołu (podejście zespołowe, określenie optymalnego składu zespołu interdyscyplinarnego, korzyści pracy metodą zespołów interdyscyplinarnych, trudności w pracy interdyscyplinarnej, rodzaje zespołów interdyscyplinarnych).
- Tworzenie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (tworzenie lokalnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie oraz diagnozy zasobów instytucjonalnych, nawiązanie współpracy z podmiotami pomocowymi).

Uczestnicy szkolenia: kadra kierownicza lokalnych placówek/institucji pomocowych, oświatowych, służby zdrowia, Policji, sądownictwa oraz innych instytucji wspierających dziecko, rodzinę i szkołę. Ogólnie w szkoleniu uczestniczyło 40 osób.

Kontynuowano realizację projektu pn.: „Praca metodą Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych”, zainicjowanego w 2007 roku wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Białymstoku. Kontynuacja projektu w 2008 roku polegała na wsparciu koordynatorów Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych, którzy w wyniku uczestnictwa w 2007 roku w programie szkoleniowym nt. konstruowania systemu pomocy interdyscyplinarnej, zadeklarowali pełnienie funkcji koordynatorów. Działania zrealizowano na terenie Miasta Suwałki oraz powiatów: suwalskiego, kolneńskiego i augustowskiego. Ponadto w projekcie wziął udział przedstawiciel organizacji pozarządowej jako konsultant Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych.

Bezpieczeństwo w szkole

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

W obszarze „bezpieczeństwo w szkole” zrealizowano następujące zadania:

- uczestniczono w pracach legislacyjnych dotyczących problematyki nieletnich, w tym m.in. w pracach nad projektem kodeksu nieletnich;
- opracowano analizy dotyczące struktury i rozmiarów przestępczości wśród nieletnich;
- opracowano i wdrożono pilotaż edukacyjno-alternatywnego programu dla dzieci oraz ich rodziców/opiekunów prawnych pt. „S-prawność, P-romocja wartości, O-dpowiedzialność, R-ozwaga, T-olerancja” opartego na wykorzystaniu aktywności fizycznej jako alternatywy dla podejmowania przez dzieci zachowań agresywnych;
- uczestniczono w międzynarodowym programie wymiany doświadczeń w ramach projektu „Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży STOP VIOLENCE” (*„Uczenie się przez całe życie – Program Leonardo da Vinci”*);
- współuczestniczono w kampanii „Stop 18” skierowanej do sprzedawców wyrobów tytoniowych mającej na celu ograniczenie procederu sprzedaży wyrobów tytoniowych małoletnim;
- przygotowano ogólnopolską kampanię profilaktyczną w obszarze odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych w ramach współpracy z Browarami Polskimi;
- opracowano projekt ogólnopolskiego programu edukacyjnego kształtującego pozytywne zachowania dzieci i młodzieży jako uczestników imprez sportowych;
- podjęto współpracę z towarzystwami ubezpieczeniowymi, tj. Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A. i Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń S.A. na rzecz realizacji działań profilaktycznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo dzieci w domu, przedszkolu, szkole, drodze do szkoły. Opracowano i wdrożono ogólnopolski program profilaktyczny „Mamo, tato już wiem jak być bezpiecznym” i przygotowano projekt działań profilaktycznych pn. „I Ty możesz zostać małym policjantem”;
- zrealizowano zadania pozwalające na sprawną współpracę Policji z operatorami nr telefonu 116 111, tj. Ogólnopolskiego Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży;
- opracowano i rozdysponowano materiały na rzecz ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Kolej na bezpieczeństwo”. Przedsięwzięcie zrealizowane było we współpracy z PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o. oraz PKP Intercity;
- realizowano założenia programu Komendy Głównej Policji „Profilaktyka a Teatr”, w ramach którego przeprowadzono 66 projektów, w których łącznie wzięło udział ponad 13 tys. osób;
- podpisano porozumienie o współpracy jednostek organizacyjnych i Związku Harcerstwa Polskiego i monitorowano stopień realizacji zawartych w nim postanowień;
- monitorowano realizację zadań wynikających z postanowień porozumienia zawartego pomiędzy KGP a Przewodniczącym Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej;
- opracowano „Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz

- zjawiskom patologii społecznej w 2007, w tym wersji anglojęzycznej”;
- uczestniczono w realizacji zadań wynikających z krajowych i rządowych programów na rzecz ograniczania przestępczości i demoralizacji nieletnich, tj.: Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowani Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży, Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 – 2010; Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii; Krajowy Program na rzecz Ofiar Przepływów;
 - współdziałano na rzecz ograniczania przestępczości i demoralizacji nieletnich: z instytucjami i organizacjami pozapolicyjnymi, w tym m.in. z: Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, kuratoriami oświaty, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komitetem Praw Dziecka, Rzecznikiem Praw Dziecka, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, itp.;
 - promowano działania profilaktyczne w omawianym obszarze zarówno w mediach o zasięgu ogólnokrajowym, jak i lokalnym oraz na łamach magazynu „Policja 997”.

STRAŻ GRANICZNA

Funkcjonariusze Straży Granicznej brali udział w zabezpieczaniu imprez szkolnych, pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa, ładu i porządku oraz w miejscach gromadzenia się młodzieży w celu przeciwdziałania zażywaniu środków odurzających (psy do wykrywania narkotyków). Prowadzono pogadanki w szkołach i przedszkolach na temat bezpieczeństwa podczas zabaw, zachowania się wobec nieznajomych oraz właściwego reagowania na wypadek ataku psa. Dodatkowo należy zaznaczyć, że Straż Graniczna sprawuje patronat nad 23 szkołami, a w 4 z nich zostały utworzone klasy o profilu ochrona granicy państwowej.

Na mocy porozumienia zawartego między MENiS oraz MSWiA w ramach programu „Bezpieczna Polska - Bezpieczne Dziecko”, na wniosek dyrektorów szkół organizowane były przeszukania pomieszczeń w szkołach i ośrodkach wychowawczych oraz na terenach przyległych pod kątem ujawnienia narkotyków i środków psychotropowych. Ponadto funkcjonariusze placówek SG podczas bieżących patroli kontrolowali otoczenie szkół pod względem przestępstw i wykroczeń popełnianych przez dorosłych i dzieci przebywających w rejonie obiektów szkolnych. Jednocześnie:

- zorganizowano pokazy wykorzystania psów służbowych do wykrywania substancji psychotropowych oraz demonstrowano sprzęt techniki specjalnej,
- przeprowadzono wspólnie z innymi przedstawicielami służb mundurowych spotkania z młodzieżą, podczas których prezentowano prelekcje o rodzajach zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków,
- w okresie ferii szkolnych dokonano szczegółowych kontroli pojazdów autobusowych i kierowców przewożących dzieci na wypoczynek,
- omówiono zasady poruszania się w pobliżu granicy państwowej i na szlakach turystycznych.

W ramach programu „Razem bezpieczniej” pod patronatem Komendanta Głównego SG zorganizowano drugą edycję konkursu plastycznego – fotograficznego dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. Podstawowym celem konkursu było promowanie wiedzy na temat zasad funkcjonowania i działalności Straży Granicznej w zakresie bezpieczeństwa publicznego, technicznych środków wykorzystywanych w pracy SG oraz kształtowanie postawy świadomego i kulturalnego obywatela, przestrzegającego zasad prawa. Do Wydziału Komunikacji Społecznej Gabinetu Komendanta Głównego SG wpłynęło 70 prac wykonanych w różnych technikach. Laureaci konkursu zostali nagrodzeni nowoczesnym sprzętem elektronicznym i okolicznościowymi dyplomami. Koszty zakupu nagród pokryto ze środków rządowego programu „Razem Bezpieczniej”, przekazanych przez MSWiA. Prace uczestników zostały wykorzystane dla celów promocyjnych SG (wystawy) oraz wzbogaciły materiały archiwalne KGSG.

PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej polegały głównie na prowadzeniu akcji edukacyjnych. Przeprowadzając próbne ewakuacje w szkołach, omawiano zasady bezpieczeństwa pożarowego, zachowanie się w przypadku ogłoszenia alarmu, sposoby powiadamiania straży pożarnej o pożarze czy wypadku drogowym, obsługę podręcznego sprzętu gaśniczego, metody udzielania pierwszej pomocy oraz zasad bezpiecznego wypoczynku podczas wakacji.

Zorganizowany został konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół specjalnych pt. „112 w trudnej sprawie - nie używaj przy zabawie”, którego celem była edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zachowania bezpieczeństwa w momencie występowania wszelkiego typu zagrożenia oraz wyrobienie odpowiednich sposobów reakcji w czasie pożarów, wypadków i miejscowych zagrożeń. Konkurs w większym stopniu miał na celu kształtowanie właściwego zachowania się w obliczu zagrożenia.

W szkołach podstawowych rozdawano kalendarze plakatowe PSP na rok 2008, gdzie na drugiej stronie znajdowały się pytania konkursowe dla dzieci z zakresu bezpiecznej jazdy na rowerze czy też postępowania w przypadku zauważenia pożaru. Odpowiedzi na pytania konkursowe dzieci przysyłały na kartach pocztowych, a spośród prawidłowych odpowiedzi rozlosowano nagrody zwycięzców, którym przyznano nagrody rzeczowe.

MINISTERSTWA

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

W 2008 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało nową podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, która przyjęta została *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

W nowej podstawie programowej, która wejdzie w życie w I klasach szkoły podstawowej i gimnazjum od 1 września 2009 roku, zostały uwzględnione treści nauczania wspierające realizację Programu.

W wychowaniu przedszkolnym położono nacisk na rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, troskę o ich zdrowie i sprawność fizyczną, budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, kształtowanie poczucia przynależności społecznej. Cele te będą realizowane we współpracy z rodzicami.

I etap edukacyjny przewiduje takie wychowanie, aby dziecko było przygotowane do życia z samym sobą i otoczeniem, aby było świadome swej przynależności społecznej.

Szczególne nacisk na zainteresowanie problematyką społeczną na II etapie edukacyjnym kładzie przedmiot Historia i społeczeństwo. W zakresie rozpoznawania sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu oraz świadomych działań na rzecz ochrony własnego zdrowia przygotowywać będą przedmioty Przyroda oraz Wychowanie fizyczne.

Realizowanie przedmiotu Wychowanie do życia w rodzinie ma na celu ukazywanie wartości rodziny, przyjaźni, koleżeństwa w życiu człowieka. W zakresie powinności moralnych oraz obowiązków wobec najbliższego otoczenia, jak również wartościowania zjawisk społecznych będzie uczniów przygotowywać Etyka.

Na III i IV etapie edukacyjnym, cele programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” realizowane są w podstawie programowej przedmiotów: *Wiedza o społeczeństwie, Biologia, Wychowanie fizyczne, Wychowanie do życia w rodzinie, Historia i społeczeństwo, Przyroda*.

W podstawie programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego i w ramowych statutach szkoły wprowadzono obowiązek realizacji szkolnego programu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, spójnego z programem wychowawczym szkoły. Szkolny program profilaktyki opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

W szkolnych programach profilaktyki wpisane są również działania dotyczące: wewnątrzszkolnych szkoleń nauczycieli z zakresu profilaktyki i podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia oraz procedury i sposoby współdziałania pracowników szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji. W szkołach zostały opracowane procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży. Procedury te stanowią swoisty przewodnik metodyczny do podejmowania właściwych od strony prawnej i psychologicznej działań profilaktycznych i interwencyjnych ze strony nauczycieli i dyrektorów szkół. Procedury te są udostępnione na stronach internetowych Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej. Stanowią również wzór do opracowania własnych procedur w szkołach i placówkach oświatowych.

Działania profilaktyczne i interwencyjne podejmowane przez szkoły i placówki w 2008 roku wzmocnione zostały działaniami wspierającymi w ramach Rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, który został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą Nr 172/2008 w dniu 19 sierpnia 2008 roku. Na realizację programu w 2008 r. przeznaczono środki finansowe z rezerwy celowej nr 54 w wysokości 51 100 tys. zł, w tym 20 000 tys. zł na kontynuację wdrażania Rządowego programu wspierania w latach 2007-2009 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach „Monitoring wizyjny wejść do szkół i placówek”.

W ramach Programu *Bezpieczna i przyjazna szkoła* w 2008 roku zorganizowano szereg szkoleń dla nauczycieli i pedagogów oraz innych specjalistów, a także personelu niepedagogicznego, rodziców i uczniów. Szkolenia ukierunkowane były na nabycie niezbędnej wiedzy i umiejętności pozwalających na radzenie sobie w sytuacjach problemowych bądź kryzysowych. Opracowano materiały edukacyjne z zakresu wzmocnienia wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły, przygotowujące nauczycieli do budowania pozytywnego klimatu w szkole, kompetentnego wypełniania zadań profilaktycznych, radzenia sobie w konstruktywny sposób z trudnymi zachowaniami uczniów.

W 2008 r. przeszkolono łącznie ok. 1 000 trenerów i liderów oraz bezpośrednich realizatorów programów profilaktycznych, ponad 57 000 nauczycieli, rodziców i uczniów. W 600 szkołach przeprowadzono również szkolenia dla rad pedagogicznych.

W 2008 roku przeprowadzono m.in. następujące szkolenia:

1) „Jak tworzyć program wychowawczy szkoły”, które miało na celu dalsze doskonalenie umiejętności pracowników oświaty w tworzeniu i wdrażaniu autorskich programów wychowawczych. Opracowano model programu wychowawczego szkoły, który został zamieszczony w informatorze dla szkół o tym samym tytule. Informator udostępniono na stronach internetowych Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej. Warto zaznaczyć, że przy opracowywaniu programu szkolenia uwzględnione zostały oczekiwania i potrzeby wszystkich członków społeczności szkolnej, w tym rodziców.

2) „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, którego celem było przygotowanie realizatorów szkoleń dla nauczycieli, wychowawców i rodziców. Realizacja tego zadania odbyła się w formie:

- szkoleń i kursów doskonalących umiejętności wychowawcze wychowawców i rodziców (2 797 osób),
- warsztatów dla rodziców i nauczycieli (293 warsztaty, w których uczestniczyło 1 170 rodziców i 811 nauczycieli),
- seminariów dla koordynatorów wojewódzkich (16 osób),
- konferencji regionalnych pt. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” (1060 uczestników na 9 konferencjach),
- seminariów regionalnych dla realizatorów (285 osób na 14 seminariach wojewódzkich).

W ramach szkoleń programu wydano materiały dla uczestników warsztatów oraz materiały dla uczestników konferencji ogólnopolskiej, konferencji i seminariów regionalnych.

3) „Golden Five” – którego celem było przygotowanie wychowawców gimnazjum do: radzenia sobie ze zróżnicowaniem w klasie, przeciwdziałania wykluczeniu uczniów, w tym wypadaniu z systemu edukacji. Z uwagi na małą liczbę instruktorów (15 aktywnych instruktorów w 10 województwach) zorganizowano kurs doskonalący dla nowej 20-osobowej grupy kandydatów. Szkolenia zostały przeprowadzone w gimnazjach na terenie 15 województw. Ponadto odbyły się:

- szkolenia rad pedagogicznych w 82 gimnazjach (2225 uczestników) podczas których przedstawiono wyniki współczesnych badań europejskich i polskich nad potrzebami i problemami nastolatków oraz związkiem pomiędzy klimatem szkoły, a zachowaniami i osiągnięciami uczniów,
- kursy doskonalące dla nauczycieli-realizatorów programu - 16-20 godzinne szkolenia warsztatowe dla 40 grup wychowawców, w których łącznie uczestniczyło 531 nauczycieli, superwizje dla szkół realizujących program, które prowadzili specjalnie przeszkoleni pedagodzy z poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Przeprowadzono również kurs doskonalący dla superwizorów, który obejmował 50 godzin dydaktycznych. Uczestnicy otrzymali pakiet materiałów: płytę CD z podręcznikiem programu „Golden Five”, narzędziami ewaluacji oraz formularzami sprawozdań.

4) „Metoda konstruktywnej konfrontacji”. Program realizowany był kaskadowo przez 179 realizatorów: trenerów, pracowników Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, pedagogów i psychologów poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracowników Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli. Docelowymi adresatami programu były rady pedagogiczne szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych na terenie wszystkich województw. W 2008 r. w czasie szkoleń rad pedagogicznych przeszkolono 9 340 nauczycieli z 450 szkół. W trakcie szkolenia poddawano analizie czynniki warunkujące trudne zachowania uczniów oraz mechanizmy eskalacji tych zachowań, a następnie podejmowano próby właściwego i bezpiecznego reagowania na sytuacje trudne, z wyłączeniem metod autorytarnych oraz stosowania środków przymusu.

5) „Interwencja kryzysowa – zarządzanie kryzysem”, których celem było przygotowanie przedstawicieli szkół odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i działania profilaktyczne w szkołach do budowania procedur reagowania w przypadkach ryzykownych zachowań uczniów. Odbyły się cztery 3-dniowe konferencje, w których uczestniczyło 248 dyrektorów szkół i pedagogów szkolnych. Program obejmował zarówno podstawy prawne, jak i umiejętności podejmowania działań interwencyjnych.

6) „Szkolna interwencja profilaktyczna”. Szkolenie miało na celu upowszechnianie metody interwencji profilaktycznej wobec uczniów sięgających po substancje psychoaktywne. Szkoleniem objęto realizatorów tj. psychologów i pedagogów z poradni psychologiczno - pedagogicznych, szkół i ośrodków doskonalenia nauczycieli, których zadaniem było upowszechnianie metody wśród rad pedagogicznych. Każdy realizator w perspektywie był zobowiązany do przeszkolenia nauczycieli na swoim terenie, szczególnie w tych szkołach, które sygnalizują problemy z zachowaniami ryzykownymi uczniów.

Uczestnikom przekazano wiedzę na temat:

- metody interwencji profilaktycznej, w tym budowania przekonania o jej przydatności w szkole,
- podstaw prawnych podejmowanych interwencji (prawa i obowiązki pracowników szkoły w zapewnianiu uczniom bezpieczeństwa),
- substancji psychoaktywnych -rodzajów substancji, sygnałów ostrzegawczych,
- warunków skuteczności metody, wprowadzanie w szkole zmian o charakterze systemowym.

Ogółem z metodą Szkolnej Interwencji Profilaktycznej w 2008 roku zapoznało się 663 nauczycieli.

7) „Jak sobie radzić z prowokacyjnymi zachowaniami uczniów. Program szkolenia rad pedagogicznych”. Celem szkolenia było wyposażenie uczestników w umiejętności prowadzenia szkoleń rad pedagogicznych na ww. temat oraz ukazanie wewnątrzszkolnych czynników chroniących. Docelowymi odbiorcami były rady pedagogiczne szkół podstawowych i gimnazjum

oraz ponadgimnazjalnych z wszystkich województw. Ogółem w 2008 roku w czasie szkoleń rad pedagogicznych przeszkolono 9340 nauczycieli z 450 szkół.

8) „Uspołecznienie szkoły poprzez współpracę z rodzicami i środowiskiem lokalnym, aktywizację uczniów i liderów”. Celem szkolenia było przygotowanie nauczycieli do aktywnego włączania uczniów i rodziców w działania szkoły oraz współpracy ze środowiskiem lokalnym. Realizatorami zadania byli przedstawiciele szkół wyższych, kuratoriów oświaty, ośrodków doskonalenia nauczycieli, edukatorzy ds. edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, wojewódzcy i rejonowi koordynatorzy sieci szkół promujących zdrowie. W szkoleniu wzięło udział 1200 nauczycieli po 75 osób z każdego województwa (w tym 53 nauczycieli przedszkoli, 370 nauczycieli szkół podstawowych, 368 nauczycieli gimnazjum, 47 nauczycieli z poradni psychologiczno - pedagogicznych, 215 nauczycieli zespołów szkół, 147 nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych).

9) „Wspieranie programów edukacyjnych i profilaktyczno – wychowawczych realizowanych przez placówki wychowania pozaszkolnego”. Celem tego programu było rozszerzenie zakresu pomocy psychologiczno- pedagogicznej w formie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych organizowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Prowadzone zajęcia ukierunkowane były na realizację programów psychoedukacyjnych, profilaktycznych, promujących zdrowy styl życia, bezpieczeństwo w szkołach i środowiskach lokalnych wskazujących kierunki rozwoju dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Przeprowadzono m.in. warsztaty asertywności, szkolenia z zakresu komunikacji społecznej, trening zastępowania agresji, szkołę dla rodziców.

10) „Indywidualny program resocjalizacji i profilaktyki uzależnień od alkoholu i substancji psychoaktywnych”. Szkolenia skierowane były do wychowawców, psychologów i pedagogów młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) i młodzieżowych ośrodków socjoterapii (MOS). Łącznie w 5 szkoleniach wzięło udział 109 osób, obejmując tym samym reprezentację wszystkich placówek MOS i MOW. Celem szkolenia było dalsze pogłębienie wiedzy i umiejętności w zakresie rozpoznawania emocjonalnych, intelektualnych, rodzinnych i społecznych problemów wychowanka oraz wyposażenie kadry MOW i MOS w umiejętności w zakresie diagnozy problemów oraz sposoby pomocy wychowankom zagrożonym uzależnieniem.

W ramach rządowego programu na lata 2008-2013 pn. *„Bezpieczna i przyjazna szkoła”* podejmowane były inne zadania mające na celu zwiększenie nadzoru w szkołach i placówkach, aktywizację środowiska lokalnego na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju prospołecznych postaw dzieci i młodzieży. Obejmowały one:

1) Organizację konferencji pt. *„Zasady współpracy międzyresortowej na poziomie środowisk lokalnych”*. Konferencja przygotowana została we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Rzecznikiem Praw Dziecka, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komendą Główną Policji. W konferencji uczestniczyło 178 osób. Byli to praktycy pracujący na co dzień z dziećmi i rodziną. Resort edukacji reprezentowali pedagodzy szkolni, dyrektorzy szkół, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych. Resort polityki społecznej - pracownicy ośrodków pomocy społecznej oraz świetlic socjoterapeutycznych, resort sprawiedliwości - kuratorzy sądowi. Obecni też byli policjanci - przedstawiciele wydziałów ds. nieletnich. W wyniku konferencji, grupy warsztatowe wypracowały propozycje zasad i procedur współpracy interdyscyplinarnej przy rozwiązywaniu różnych problemowych zachowań dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym. Działania obejmujące współpracę interdyscyplinarną będą kontynuowane w 2009 roku.

2) Kontynuację Rządowego Programu wspierania w latach 2007-2009 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach pn. *„Monitoring wizyjny wejść do szkół i placówek”*. W 2008 roku zwiększono zakres beneficjentów programu rozszerzając ich liczbę, oprócz szkół i placówek o liczbie uczniów przekraczającej 200, o następujące placówki:

- publiczne bursy oraz szkoły podstawowe specjalne, gimnazja specjalne, szkoły ponadgimnazjalne specjalne dla dzieci i młodzieży i zespoły tych szkół – liczące nie mniej niż 100 uczniów lub wychowanków;
- publiczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze – liczące nie mniej niż 50

wychowanków, 3- publiczne szkoły przy zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

3) Zwiększenie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez kontynuację pracy i utworzenie nowych punktów konsultacyjnych dla uczniów i rodziców. W 2008 roku 559 poradni psychologiczno-pedagogicznych zorganizowało rotacyjne punkty konsultacyjne w przedszkolach i szkołach podstawowych, w których psychologzy, pedagodzy udzielali pomocy w sytuacjach kryzysowych oraz problemach adaptacyjnych uczniów.

4) Przeprowadzenie otwartego konkursu ofert na realizację zadania: „Bezpieczna i przyjazna szkoła. Zwiększanie znaczenia stowarzyszeń i organizacji młodzieżowych w życiu szkoły”. Tworzenie warunków do organizacji ruchu młodzieżowego w szkole, współpracy z młodzieżowymi organizacjami i stowarzyszeniami”. Zadanie były realizowane w dwóch modułach:

- szkoleniowym, skierowanych do uczniów i liderów młodzieżowych, a ich tematyka obejmowała zakres: społecznej aktywizacji młodzieży w szkole i w środowisku lokalnym w tym wolontariatu, mediacji jako procesu dochodzenia do rozwiązywania sporów i konfliktów, pierwszej pomocy przedlekarskiej;
- inicjatyw i projektów realizowanych przez dzieci i młodzież: w szkolnych organizacjach, drużynach sportowych, klubach filmowych, dyskusyjnych, krajoznawczo-turystycznych, artystycznych, językowych, podtrzymujących tradycje i zwyczaje regionalne. W ramach tego konkursu do MEN wpłynęło 49 ofert. W projektach udział wzięły 243 szkoły, a w nich 13 569 uczniów. W ofertach dotyczących mediacji jako sposobu rozwiązywania konfliktów i sporów zrealizowano 11 projektów, w ramach których przeszkolono 3 142 osoby (uczniowie, nauczyciele). W problematyce pierwszej pomocy przedmedycznej zrealizowano 3 projekty i przeszkolono 750 osób, uczniów i nauczycieli.

5) Przeprowadzenie otwartego konkursu ofert na realizację zadania: „Otwarta Szkoła”. Konkurs promował współpracę szkół z sektorem pozarządowym, i skierowany był do publicznych i niepublicznych przedszkoli i szkół oraz współpracujących z nimi organizacji pozarządowych, realizujących w zespołach projekty edukacyjne i obywatelskie wspierające rozwój polskiego systemu edukacji. Celem konkursu jest promowanie modelu szkoły, która w swoich działaniach wychowawczych i edukacyjnych dąży do kształtowania w uczniach otwartej i prospołecznej postawy oraz wspiera aktywność obywatelską młodzieży. W ramach konkursu do MEN wpłynęło 115 zgłoszeń, a zwycięzców wybrała Kapituła konkursowa, w skład, której weszły wybitne osobistości ze świata kultury, nauki i polityki, działacze społeczni, dziennikarze, osoby duchowne, zaangażowane w prace na rzecz trzeciego sektora lub promujące jego założenia.

W ramach realizacji zadań Programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” w 2008 roku zwrócono uwagę na poprawę funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) i młodzieżowych ośrodków socjoterapii (MOS). W tym obszarze tematycznym podjęto następujące działania:

6) Zorganizowanie ogólnopolskiej konferencji pn. „Funkcjonowanie placówek resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych w systemie oświaty”. Uczestnikami konferencji byli wizytatorzy kuratoriów oświaty i dyrektorzy młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Łącznie w konferencji wzięły udział 184 osoby. Konferencja służyła wypracowaniu jednolitych zasad kierowania i nadzoru nad placówkami w ramach obowiązujących przepisów prawnych, co jest celem strategicznym i długofalowym oraz wymaga zaangażowania pracy w mniejszych grupach eksperckich z reprezentacją innych resortów. Działania te będą kontynuowane w 2009 roku.

7) Przeprowadzenie szkoleń z zakresu indywidualnego programu resocjalizacji i profilaktyki uzależnień od alkoholu i substancji psychoaktywnych. Szkolenia skierowane były do wychowawców, psychologów i pedagogów młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Łącznie w 5 szkoleniach wzięło udział 109 osób, obejmując tym samym reprezentację wszystkich placówek MOS i MOW.

8) Wydanie zbiorowej publikacji pt. „Resocjalizacja młodzieży w warunkach młodzieżowych ośrodków wychowawczych”. Publikacja zawiera teksty o charakterze teoretyczno-metodycznym, ze szczególnym naciskiem na rozwiązania praktyczne, analizy formalno-organizacyjne, powiązane z próbą oceny efektywności procesu resocjalizacji, a także zawiera opracowanie poświęcone próbie

doprecyzowania celów resocjalizacji. Publikacja w liczbie 500 egzemplarzy została przekazana do młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

9) Przeprowadzono szkolenie na temat redukcji zachowań agresywnych młodzieży poprzez interaktywne działania wychowawcze skierowane do dyrektorów, wicedyrektorów i pracowników pedagogicznych młodzieżowych ośrodków wychowawczych. W ramach zadania przeprowadzono 5 szkoleń, w których uczestniczyło 115 osób z wszystkich placówek MOS i MOW. W trakcie szkolenia doskonalono kompetencje pracowników placówek resocjalizacyjnych w zakresie zapobiegania grupowym buntom wychowanków poprzez umiejętne rozwiązywanie sytuacji kryzysowych, proponowano różne sposoby przezwyciężania trudnych sytuacji. Uczestnicy szkolenia zostali zapoznani z zaburzeniami zachowania i zaburzeniami psychicznymi wywoływanymi przez izolację. Poznali naturę podkultury instytucjonalnej, specyfikę i formy zachowań buntowniczych indywidualnych i grupowych wychowanków. Przeprowadzono również szkolenie w programie TUKAN, który jest treningiem zachowań dla młodzieży wchodzącej w konflikt z prawem i eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi. Szkolenie to miało na celu przygotowanie pracowników MOW i MOS do jego realizacji. Przeszkolono wychowawców i innych pracowników z 13 placówek: sześciu placówek typu MOS i siedmiu typu MOW.

10) Przeprowadzono konkurs ofert na realizację zadania publicznego pod nazwą „Bezpieczna i przyjazna szkoła”. Wsparcie działalności młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) i młodzieżowych ośrodków socjoterapii (MOS). Działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania placówek i zwiększenia liczby miejsc dla uczniów, wobec których sąd orzekł środek wychowawczy w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii”.

Konkurs był adresowany do organów prowadzących MOW i MOS, oraz organizacji pozarządowych. Jego celem było zwiększenie miejsc w placówkach poprzez lepsze wykorzystanie możliwości organizacyjno – kadrowych, doskonalenie kwalifikacji pedagogicznych i umiejętności kadry placówek w stosowaniu przez nią nowoczesnych metod edukacji, wychowania i terapii oraz wyposażenie w pomoce dydaktyczne i narzędzia pracy z wychowankami.

W 2008 roku w toku prac przygotowawczych znalazł się projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej usprawniający funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków socjoterapii i młodzieżowych ośrodków wychowawczych, m.in. przyspieszający proces podejmowania decyzji o wykorzystaniu miejsc - skracający terminy rezerwacji miejsc.

Ponadto prowadzone były działania międzyresortowe mające na celu optymalizację rozwiązań systemowych, związanych z ponadresortowym charakterem oddziaływań resocjalizacyjnych. Był to także jeden z celów Międzyresortowego Zespołu do Spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych. W ramach tego Zespołu powołana została Grupa Robocza do spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych w Przedmiocie Umieszczania Nieletnich w Placówkach Podległych Ministerstwu Edukacji Narodowej i Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej. W skład jej weszli przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zadaniem Grupy było opracowanie projektów nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i rozporządzeń wykonawczych oraz nowelizacji rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej i Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii oraz rodzinnej opieki zastępczej.

W 2008 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej podejmowało dodatkowe działania wspierające szkoły i placówki systemu oświaty w profilaktyce agresji i przemocy. Łączyło się to z podpisaniem w dniu 14 października 2008 roku listu intencyjnego pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej i Organizatorami programu społecznego „Szkoła bez przemocy” reprezentowanymi przez Wydawnictwa: Polskapresse i Media Regionalne oraz Fundację Grupy Telekomunikacji Polskiej. W ramach podpisanego listu intencyjnego Ministerstwo Edukacji Narodowej wyraziło zainteresowanie współpracą w zakresie informowania Organizatorów o planowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej przedsięwzięciach związanych z przeciwdziałaniem przemocy oraz zapraszaniem do udziału we wspólnych konsultacjach merytorycznych i opiniowaniu propozycji działań dotyczących przeciwdziałania przemocy i agresji

rówieśniczej w szkołach i placówkach systemu oświaty. W ramach wspólnych działań Ministerstwo Edukacji Narodowej wyraziło również chęć pomocy w dystrybucji materiałów informacyjnych i edukacyjnych do szkół i placówek systemu oświaty poprzez Kuratoria Oświaty. Organizatorzy programu zobowiązali się do udostępniania Ministerstwu Edukacji Narodowej opracowań i ekspertyz przygotowanych w ramach działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w szkołach i placówkach systemu oświaty, konsultowanie wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz pomoc w upublicznieniu informacji na temat rządowych przedsięwzięć związanych z przeciwdziałaniem przemocy i agresji w szkołach. Szkoły, które zgłosiły swój udział w programie (w 2008 roku - 5000 szkół) otrzymały bogate materiały, w tym poradniki dla nauczycieli zawierające wskazówki jak radzić sobie z problemowymi zachowaniami uczniów i przeciwdziałać przemocy.

Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, jako jednostka podległa Ministerstwa Edukacji Narodowej w realizacji zadań rządowego programu „Razem bezpieczniej”, prowadziła szerokie działania profilaktyczne o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Działania informacyjne obejmowały:

- upowszechnianie informacji o wartościowych programach z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej. W roku 2008 dwukrotnie dokonano aktualizacji Banku Rekomendowanych Programów Profilaktycznych zamieszczonego na stronach internetowych CMPPP,
- upowszechnianie standardów jakości edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży szkolnej na stronach internetowych CMPPP,
- zaktualizowanie i rozbudowanie internetowego poradnika „Profilaktyka uzależnień w szkole”,
- opracowanie poradnika dla nauczycieli, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, nadzoru pedagogicznego i rodziców pt. „Zapobieganie samobójstwom dzieci i młodzieży”. Poradnik opublikowano w dniu 1 września 2008r. na stronie internetowej CMPPP.

Działania edukacyjne obejmowały:

- trzy edycje szkolenia pt. „Skuteczne i konstruktywne zapobieganie agresji i przemocy w oparciu o poznawczo – behawioralne metody zmiany zachowań”. Szkolenia skierowane były do pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych. Łącznie przeszkolono 80 pracowników ww. poradni.
- szkolenia nauczycieli, wychowawców, rad pedagogicznych, rodziców w ramach Rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła” przedstawione powyżej w sprawozdaniu.

MINISTERSTWO ZDROWIA

W odniesieniu do zadań dotyczących edukacji medycznej, ze szczególnym uwzględnieniem pierwszej pomocy oraz upowszechniania zasad z zakresu udzielania pierwszej pomocy, Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa Zdrowia opracował projekt rozporządzenia w sprawie przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy, stanowiący wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 8 ust. 5 *ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym* (Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późn. zm.). Projekt ten ma na celu określenie zakresu wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zajęć z zakresu pierwszej pomocy, trybu ich nabywania oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego posiadanie przygotowania do prowadzenia zajęć w zakresie udzielania pierwszej pomocy przez nauczycieli. Ponadto, Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa Zdrowia przekazał do Ministerstwa Edukacji Narodowej propozycje dotyczące wdrożenia edukacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy w systemie oświaty. Zgłoszono również gotowość do wzięcia udziału w dalszych pracach mających na celu uwzględnienie przedmiotowej kwestii w ramach poszczególnych przedmiotów i ścieżek edukacyjnych.

MINISTERSTWO SPORTU I TURYSTYKI

Ministerstwo Sportu i Turystyki tworzyło bogatą i wszechstronną ofertę współpracy z podmiotami działającymi na rzecz sportu dzieci i młodzieży, wspierając i inicjując działania środowiskowe na rzecz rozbudzenia nawyków aktywności sportowej dzieci i młodzieży, poprawy warunków dostępności do sportu oraz rozszerzenia oferty sportowej w czasie wolnym od nauki. Oferowane programy są ważnym elementem przeciwdziałania agresji, przestępczości czy innym zachowaniom patologicznym. Programy te stale wzbogacane są o nowe elementy, podnoszące ich atrakcyjność, zasięg, powszechność i dostępność dla dzieci i młodzieży ze środowisk zaniedbanych, niewydolnych ekonomicznie i patologicznych:

- a) zajęcia sportowo - rekreacyjne dla uczniów dofinansowywane z **Funduszu Zajęć Sportowo Rekreacyjnych dla Uczniów** utworzonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.). W ramach Funduszu dofinansowane są zajęcia prowadzone w klubach sportowych działających w formie stowarzyszeń oraz zajęcia organizowane przez inne organizacje pozarządowe, które w ramach swojej działalności realizują zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży, a także jednostki samorządu terytorialnego. W roku 2008, dofinansowanie ze środków Funduszu przyznano 437 podmiotom, na łączną kwotę 14 584 tys. zł, co powinno umożliwić realizację zajęć sportowo - rekreacyjnych dla ok. 300 tys. uczniów. Głównym zadaniem Funduszu jest wyrównywanie szans dostępu do kultury fizycznej. Środki Funduszu przyczyniają się do zwiększenia aktywności środowisk lokalnych w organizacji pozalekcyjnych form aktywności sportowej dzieci i młodzieży. Organizowane zajęcia pozytywnie wpływają na rozwój psychofizyczny uczniów oraz zwiększają efekty działań profilaktycznych. Zajęcia te stwarzają każdemu uczniowi możliwość systematycznego uczestnictwa w aktywności fizycznej. Przy wyborze realizowanych projektów szczególnie uwzględniane są uwarunkowania środowiskowe i społeczne oraz wartość edukacyjno – wychowawcza zajęć. Niejednokrotnie, sportowa forma zajęć, wzbogacana jest o dodatkowe elementy dydaktyczno – wychowawcze w zakresie profilaktyki uzależnień i problemów alkoholowych;
- b) program „Sport wszystkich dzieci” finansowany z **Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej**. Wśród priorytetów tego programu wyróżnia się promocję społecznych, edukacyjnych i wychowawczych wartości sportu. Ważnym jego elementem jest udział dzieci i młodzieży z małych miast i wsi oraz z terenów byłych PGR, a także zwiększenie aktywności środowisk lokalnych w działaniach na rzecz rozwoju sportu dzieci i młodzieży. W roku 2008 na zadania programu „Sport wszystkich dzieci” przeznaczono ze środków Funduszu kwotę 43 949 tys. zł. W ramach tej kwoty zrealizowano 733 umowy. Szacuje się, że programem objęto ponad 400 000 dzieci i młodzieży;
- c) realizacja pilotażowego programu **„Przeciwdziałanie poprzez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży”**. Ministerstwo Sportu i Turystyki wspierało realizację programu angażując środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, przeznaczone na dofinansowanie programu **„Sport Wszystkich Dzieci”**, w wysokości 387 tys. zł. Programem pilotażowym objęto ponad 200 szkół z całego województwa warmińsko - mazurskiego. Ze środków finansowych Unii Europejskiej - w wysokości 1300 tys. zł. - zorganizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe dla ponad 1 500 uczestników. Planowane jest uruchomienie studiów podyplomowych dla 150 nauczycieli wychowania fizycznego z całego województwa, prowadzących zajęcia sportowe według założeń programu. Resort edukacji zapewnił również odpowiednie przygotowanie zapisów w podstawie programowej, które umożliwiają aktywne uprawianie sportu od najmłodszych lat oraz umożliwiają uwzględnienie tej aktywności w różnych programach profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży, ujawniających zachowania agresywne, używających środków psychoaktywnych, w tym alkoholu.
- d) dofinansowanie inwestycji w obszarze kultury fizycznej (realizacja programu inwestycyjnego „Moje boisko – Orlik 2012”, program „Blisko boisko” oraz program budowy wielofunkcyjnych boisk sportowych dla dzieci i młodzieży);

- e) realizacja projektu polegającego na udziale finansowym Ministerstwa Sportu i Turystyki w pokryciu kosztów zatrudnienia **animatorów** – osób organizujących i prowadzących zajęcia sportowo-rekreacyjne, na obiektach powstałych w ramach programu „Moje Boisko - ORLIK 2012” – pilotaż w 2009 roku:
 - projekt ma na celu wspomaganie samorządów terytorialnych w zapewnieniu systematycznej działalności sportowo – rekreacyjnej na obiektach „Moje boisko – Orlik 2012”. Skierowanie profesjonalnej oferty zajęć sportowych i sportowo – rekreacyjnych wpłynie na przeciwdziałanie zjawiskom agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży oraz rozpowszechnianie kultury fizycznej i sportu;
- f) szkolenia przedstawicieli związków sportowych w zakresie pozyskiwania środków finansowych z programów Unii Europejskiej, umożliwiających finansowanie zadań wpisujących się w ideę Programu (projekt „Euro na sport”);
- g) finansowanie zadań publicznych dofinansowywanych w ramach dotacji budżetowej – o znaczeniu międzynarodowym, ogólnopolskim, ponadregionalnym mających m.in. na celu wspieranie organizacji imprez krajoznawczo – turystycznych o szczególnym znaczeniu w upowszechnianiu edukacji turystycznej;

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ / Żandarmeria Wojskowa

Zajęcia profilaktyczne w szkołach i przedszkolach prowadzone były głównie w oparciu o następujące autorskie programy profilaktyczne Żandarmerii Wojskowej:

- „Program profilaktyczny z zakresu przeciwdziałania narkomanii na lata 2006 – 2010”,
- „Program profilaktyczny z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na lata 2007 – 2009”,
- „Program profilaktyczny Żandarmerii Wojskowej z zakresu przeciwdziałania problemom alkoholowym w Siłach Zbrojnych RP na lata 2008 – 2012”.

Zajęcia te odbywały się w ramach spotkań na zaproszenie zainteresowanych, jak również przy niżej wymienionych uroczystościach:

- „Dni otwartych koszar”,
- „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”,
- „Międzynarodowego Dnia Dziecka”,
- „Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych”.

Czynności profilaktyczne realizowane były w formie pogadanek i pokazów multimedialnych w oparciu o najnowsze materiały Żandarmerii Wojskowej, i Policji. Podczas spotkań organizowano stoiska promocyjne, na których rozpowszechniano: foldery, ulotki oraz książki edukacyjne z zakresu profilaktyki narkotykowej, alkoholowej i ruchu drogowego. W minionym roku przeprowadzono 970 spotkań w szkołach, w tym:

- 100 – w przedszkolach,
- 70 – w szkołach (podstawowych, gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych).

WOJEWÓDZTWA

Województwo dolnośląskie

Na 2025 szkół istniejących w woj. dolnośląskim realizację zadań z zakresu programu „Razem bezpieczniej” potwierdziło 897 szkół i placówek. Działania w zakresie eliminowania zjawiska agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz zapobiegania używaniu substancji psychoaktywnych w 2008 roku prowadziło 501 szkół wszystkich typów. Szkoły dokonują ewaluacji realizowanych programów profilaktycznych i wychowawczych takich jak: „Szkoła bez przemocy”, „Bądź asertywny ale nie agresywny”, „Saper czyli jak rozminować agresję”, „Stres pod kontrolą”, „Trening zastępowania agresji ART”, „Nikotyna to wróg”, Program „Trener osiedlowy”, Program „Grupy Prewencyjnego Wsparcia Szkół”, „Stop agresji”, „Narkotykom mówimy stop”, „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”, a w oparciu o wnioski z ewaluacji modyfikują

dotychczasowe programy. Ponadto organizują inne działania profilaktyczne dla uczniów, a także dla rodziców. Są to m.in. pogadanki z zakresu odpowiedzialności prawnej nieletnich przeprowadzane przez funkcjonariuszy Policji, spotkania z pracownikami sądu oraz szkolenia dla rad pedagogicznych w zakresie doskonalenia bądź nabywania umiejętności radzenia sobie z uczniami w trudnych sytuacjach. W realizacji zadań wynikających z programu „Razem bezpiecznie” dolnośląskich pedagogów, uczniów i rodziców wspiera działająca od kilku lat Dolnośląska Rada ds. Bezpieczeństwa Dzieci i Młodzieży, powołana zarządzeniem Wojewody Dolnośląskiego, będąca rodzajem koalicji złożonej z przedstawicieli organów i instytucji państwowych, trzech Kościołów, organizacji pozarządowych, uczniów, rodziców i nauczycieli.

Województwo łódzkie

Z inicjatywy Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi, zorganizowano wspólnie Regionalnym Centrum Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, dwie edycje warsztatów szkoleniowych w miejscowości Załęcze Wielkie pod nazwą „Bezpieczeństwo w szkole”, korelujących z założeniami rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”. Warsztaty realizowane były w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom społecznym występującym na terenie województwa.

Wspólnie z Kuratorium Oświaty, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Graniczną oraz Strażą Miejską i lokalnymi mediami, Policjanci brali aktywny udział w promowaniu metod przeciwdziałania przemocy w szkołach na terenie województwa łódzkiego. Należy wymienić takie akcje i konkursy jak: „Kibicowanie fair play – czy to w ogóle jest możliwe” oraz „Bezpieczeństwo to nasza wspólna sprawa” gdzie za osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terenie danej szkoły, nadawany był Honorowy Certyfikat Bezpieczeństwa „Bezpieczna szkoła”.

W 2008 roku kontynuowano realizację programu prewencyjnego „Policyjna Akademia Bezpieczeństwa”. Przedsięwzięcie to skierowane jest do dzieci z klas pierwszych szkół podstawowych. W roku szkolnym 2007/2008 projektem tym objęto ponad 19 000 uczniów. Dzięki zaangażowaniu Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi na potrzeby programu wydano III edycję materiału dydaktycznego „Wychowanie w bezpieczeństwie”, który jest wykorzystywany przez nauczycieli do nauki bezpiecznych zachowań w sytuacji zagrożenia.

Takie programy jak: III Wojewódzki finał konkursu „Sprawności fizycznej oraz wiedzy o bezpieczeństwie”, konkurs fotograficzny „Bezpieczny wypoczynek” czy specjalnie przygotowany spektakl o tematyce prewencyjnej „Niebezpieczne zabawy”, a także program „Silna pleć”, mają na celu rozpowszechnienie zasad bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży szkolnej na terenie województwa łódzkiego.

Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zorganizowano 7 posiedzeń Centralnego Zespołu ds. Bezpieczeństwa na Obszarach Kolejowych;
- przeprowadzono 2 tury czynności badawczych dotyczących sposobu realizacji zadań przez funkcjonariuszy, żołnierzy służb i pracowników Spółek Grupy PKP na rzecz bezpieczeństwa na obszarach kolejowych;
- opracowano półroczną i roczną informację na temat stanu bezpieczeństwa na terenach kolejowych w 2008r.;
- sporządzono analizę stanu bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej wraz z oceną działań podejmowanych przez KWP i KSP w przedmiotowym obszarze w I półroczu 2008 roku;

STRAŻ GRANICZNA

Straż Graniczna na bieżąco analizuje zagrożenia występujące w tym zakresie, realizując zapisy *Porozumienia Nr 9 o współdziałaniu w zakresie strategii zmierzającej do poprawy stanu bezpieczeństwa na obszarach kolejowych, zawartego w Warszawie dnia 6 lipca 2004 r. pomiędzy Komendantem Głównym Policji, Komendantem Głównym Straży Granicznej, Komendantem Głównym Żandarmerii Wojskowej a Spółką PKP S.A.*

Współpraca ze Strażą Ochrony Kolei opierała się przede wszystkim na: zapewnieniu ładu i porządku publicznego na stacjach kolejowych oraz w pociągach, sprawnym przeprowadzaniu kontroli granicznej pociągów osobowych i składów towarowych oraz ścisłej współpracy w zakresie zapobiegania nielegalnej migracji, dokonywaniu legitymowania osób podejrzanych, przeciwdziałaniu, rozpoznawaniu zagrożeń terrorystycznych oraz wykonywaniu innych czynności z zakresu uprawnień ustawowych Straży Granicznej i Policji.

Podczas organizowanych spotkań roboczych omawiano szereg zagadnień związanych między innymi z ochroną głównych szlaków komunikacji kolejowej oraz zacieśnieniem współpracy po przyjęciu przez RP w pełnym zakresie *acquis Schengen*.

W ramach realizacji zadania ochrona szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej, funkcjonariusze SG wspólnie z innymi służbami w 2008 r. przeprowadzili 73921 działań, w tym samodzielnie 49 704. W wyniku przeprowadzonych działań nałożono 30 908 mandatów na łączną kwotę 4 279 025 zł, zatrzymano 2 386 osób z tego:

- 562 – osoby poszukiwane,
- 448 - za przekroczenie granicy wbrew przepisom,
- 649 - za nielegalny pobyt,
- 727 – za inne (w tym m. in. kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu, środków odurzających).

Dla przykładu, Bieszczadzki Oddział SG zorganizował działania prowadzone na kolejowych szlakach komunikacyjnych i w rejonach dworców kolejowych pod kryptonimem „Bezpieczna Kolej”. W ramach akcji we współdziałaniu za Strażą Ochrony Kolei zorganizowano 197 wspólnych działań i patroli. Efekty prowadzonych działań:

- wylegitymowano 413 osób,
- zatrzymano 1 obywatela RP,
- skontrolowano: 153 tabory kolejowe, 20 pociągów, 146 bagaży, 31 dworców PKP,
- zatrzymano: 41 227 paczek papierosów o wartości 31 433,95 zł.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ / Żandarmeria Wojskowa

Główne działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej, Żandarmeria Wojskowa wspólnie z funkcjonariuszami Policji, Straży Ochrony Kolei oraz Strażą Miejską realizowała w rejonie dworców i środków transportu PKP.

Stałym nadzorem objęto znaczące węzły komunikacyjne oraz następujące trasy:

- Warszawa – Kraków,
- Warszawa – Opole,
- Warszawa – Olsztyn,
- Warszawa – Terespol,
- Bydgoszcz – Włocławek,
- Bydgoszcz – Inowrocław,
- Poznań – Wrocław,
- Kraków – Wrocław,
- Gdynia- Bydgoszcz.

Celem działań prewencyjnych było zapewnienie bezpieczeństwa podróżnym, zapobieganiu dewastacji i kradzieży mienia. Zwiększone ilości patroli Żandarmerii Wojskowej, Policji, Straży

Ochrony Kolei i Straży Miejskiej kierowane były w rejon obiektów i tras kolejowych PKP podczas wymiany stanów osobowych. Nadzorem objęto również dworce autobusowe.

Żandarmeria Wojskowa w minionym roku wystawiła w rejonie obiektów i środków transportowych PKP i dworców PKS 8231 patroli. Większość wymienionych patroli wystawiona była wspólnie z Policją, Strażą Ochrony Kolei i Strażą Miejską.

Ponadto systematycznie uczestniczono w spotkaniach zespołów ds. bezpieczeństwa na obszarach kolejowych.

WOJEWÓDZTWA

Województwo mazowieckie

Działania podejmowane przez Komendy Policji: Stołeczną i Mazowiecką na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej, polegały m.in. na:

- Na wypracowaniu wspólnej strategii działań w omawianym obszarze m.in. na spotkaniach roboczych Specjalistycznej Grupy Zadaniowej. Tego typu spotkania odbyły się również odpowiednio na szczeblu komend rejonowych i powiatowych Policji.
- Kontroli pod kątem bezpieczeństwa pętli autobusowych i tramwajowych, pojazdów i przystanków komunikacji miejskiej i publicznej, wystawianiu patroli mieszanych do służby w nocnej komunikacji autobusowej w najbardziej newralgicznych liniach i okresach.
- Zacieśnianiu kontaktów m.in. z Dzielnicowymi Biurami Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, przedstawicielami ZTM, do których przekazywane były na bieżąco informacje dotyczące ujawnionych przestępstw i wykroczeń, terenowymi oddziałami straży miejskiej oraz Zakładem Obsługi Monitoringu Miejskiego. Jednym z efektów takiej współpracy było wdrożenie systemu zabezpieczania technicznego w postaci wyposażenia motorniczych taboru tramwajowego w foniczną łączność z centralą oraz wyposażenie w monitoring ok. 50 autobusów marki Solaris należących do ZTM w Warszawie.
- Podejmowaniu działań realizowanych na terenie garnizonu warszawskiego pn. „Miasto – Komunikacja” i „Pasażer”, w których wiodącą rolę pełnili Policjanci z Wydziału Wywiadowczo-Patrolowego KSP przy współudziale OPP w Warszawie, komend rejonowych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej.
- Prowadzeniu działań krypt. „Krokus”, które polegały na kierowaniu do służby w najbardziej newralgicznym czasie tj. piątki, soboty w godz. 20⁰⁰-04⁰⁰, mieszanych patroli Policji i Straży Miejskiej oraz kontrolerów ZTM w Warszawie w rejonie ciągów nocnej komunikacji miejskiej oraz pubów i dyskotek. Analogiczne działania prowadzone były także na obszarach podległych Komendantom Powiatowym KSP.
- Intensyfikacji prowadzenia szeregu przedsięwzięć na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa pasażerów. Do realizacji zadań zaangażowano pionierskie – dzielnicowych, służby patrolowo-interwencyjne, prewencji kryminalnej, policjantów OPP w Warszawie, jak również pionierskie operacyjne i służby wywiadowcze. Ich zadaniem było m.in.:
 - pełnienie służby w środkach komunikacji miejskiej i patrolowanie głównych ciągów komunikacyjnych,
 - obserwacja osób, których wygląd wskazuje, że mogą dokonać czynów zabronionych,
 - skrupulatne egzekwowanie przestrzegania przepisów porządkowych w miejscach publicznych,
 - informowanie i przestrzeganie pasażerów oraz kierowców i motorniczych o właściwym zabezpieczaniu mienia przed kradzieżą oraz reagowaniu i powiadamianiu Policji o niepokojących sytuacjach.
- Przeprowadzeniu badań opinii publicznej pasażerów metra warszawskiego. Osoby korzystające z warszawskiego metra odczuwały systematyczną poprawę w kwestii wzrostu bezpieczeństwa. 91,1% pasażerów oceniło bezpieczeństwo w metrze na poziomie bardzo dobrym i dobrym. Badanie przeprowadzono na próbie 1520 osób w dniach 12-28 maja 2008 roku, na każdej z 18 stacji w godzinach kursowania podziemnej kolejki, tj. 5⁰⁰-24⁰⁰.

Najwyższy poziom zadowolenia, przy niskim wskaźniku ocen negatywnych, charakteryzuje postrzeganie metra jako miejsca bezpiecznego. Od 2005 roku zauważalny jest systematyczny wzrost poczucia bezpieczeństwa, czego dowodzą oceny z lat ubiegłych tj.: w 2005 - 82,7%, w 2006 – 85,7%, w 2007 – 86,4%.

- Przeprowadzeniu kampanii edukacyjno-informacyjnej, polegającej m.in. na umieszczaniu w środkach komunikacji plakatów pt. „Uwaga kieszonkowcy”, prowadzeniu prelekcji dla członków rad osiedli, wspólnot mieszkaniowych, stowarzyszeń. W ramach prowadzonej współpracy z mass-mediami propagowano bezpieczne zachowanie. Organizowane były szkolenia m.in. dla pracowników Metra Warszawskiego oraz Tramwajów Warszawskich z zakresu reagowania i zapobiegania potencjalnym zagrożeniom, a także pogadanki dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych, których tematyka obejmowała bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej.
- Systematycznym opracowywaniu i kolportowaniu broszur informacyjnych z serii „Komisariat Policji Metra Warszawskiego w trosce o bezpieczeństwo” oraz przeprowadzaniu cyklicznych zajęć edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych pn. „Lekcja bezpieczeństwa w metrze”.
- Realizacji zadania wynikającego z „Porozumienia o współdziałaniu w zakresie strategii zmierzającej do poprawy stanu bezpieczeństwa na obszarach kolejowych”. Wydział Prewencji Mazowieckiej Policji kontynuował współpracę z członkami „Wojewódzkiego Zespołu ds. Bezpieczeństwa na obszarach kolejowych garnizonu mazowieckiego”. W okresie od stycznia do grudnia przeprowadzono dwukrotne posiedzenia wyżej wymienionego Zespołu (11 kwietnia, 2–3 października), podczas których omawiany był aktualny stan bezpieczeństwa i porządku na obszarach i szlakach kolejowych. W wyniku poczynionych ustaleń:
 - przeprowadzono dwukrotnie (w okresie wakacyjnym oraz okresie świąteczno – noworocznym) działania prewencyjno – porządkowe na najbardziej zagrożonym szlaku kolejowym Radom – Warszawa, ukierunkowane na poprawę poczucia bezpieczeństwa osób podróżujących koleją,
 - z inicjatywy Wydziału Prewencji powołany został zespół roboczy w sprawie kradzieży elementów sieci trakcyjnej, skupiający funkcjonariuszy prewencji, pionu kryminalnego KWP zs. w Radomiu, kierownictwo Regionu Straży Ochrony Kolei w Warszawie, przedstawicieli Zakładu Linii Kolejowych w Siedlcach oraz funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach.
- Zorganizowaniu i przeprowadzeniu szkolenia dla strażników radomskiej placówki SOK z zakresu prowadzenia postępowań w sprawach o wykroczenia, jak również szkolenia z zakresu postępowania mandatowego dla funkcjonariuszy Zarządu Zabezpieczenia Działów Komendy Głównej Straży Granicznej oraz Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej.
- Zorganizowaniu działania prewencyjnego na najbardziej zagrożonych przestępczością terenach kolejowych (w 2008 roku Wydział Prewencji KWP zs. w Radomiu dwukrotnie w okresie wakacyjnym oraz grudzień 2008 – styczeń 2009). Przedmiotowe działania zostały przeprowadzone na linii Warszawa – Radom, przy wykorzystaniu funkcjonariuszy Policji - 294, funkcjonariuszy SOK- 77, żołnierzy ŻW – 12, funkcjonariuszy Straży Granicznej – 12, strażników miejskich - 2.
- Prowadzeniu działań prewencyjno – operacyjnych w pociągach i na szlakach kolejowych na zasadach określonych w „Planie współdziałania KWP zs. w Radomiu z KWP województw ościennych oraz KMP i KPP garnizonu mazowieckiego w prewencyjno – operacyjnym zabezpieczeniu pociągów w komunikacji krajowej i międzynarodowej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa podróżnych”.
- Dostosowaniu organizacji służby do wniosków wynikających z analizy stanu bezpieczeństwa i identyfikacji problemów w środkach komunikacji miejskiej, z uwzględnieniem sugestii i wniosków pozyskanych od przewoźników i obywateli.
- Uruchomieniu w wytypowanych liniach komunikacji miejskiej, wspólnych patroli prewencyjnych oraz operacyjnych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa

podróżnych i eliminację osób dokonujących przestępstwa, zakłócających ład i porządek prawny.

- Organizowaniu punktów przejściowych na przystankach autobusowych oraz dworcach w czasie wzmożonego ruchu pasażerskiego (miejsca te zostały objęte prewencyjnym nadzorem jako zagrożone).
- Wykorzystaniu monitoringu wizyjnego w celu rejestracji negatywnych zdarzeń oraz identyfikacji potencjalnych sprawców przestępstw i wykroczeń. Działania te poparte są ponadto szczegółową współpracą z kontrolerami biletów oraz pracownikami obsługującymi sieć monitorowania miasta.
- Nawiązywaniu współpracy z wiodącymi przewoźnikami w zakresie wymiany informacji o występujących zagrożeniach (są oni częstokroć gośćmi posiedzeń Komisji Bezpieczeństwa funkcjonujących przy lokalnych samorządach).

W obszarze tym podejmowane były również działania przez Komendę Regionalną Straży Ochrony Kolei w Warszawie. Związane były z poprawą stanu bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej i polegały przede wszystkim na:

- Zwiększeniu ilości wspólnych patroli z Policją, Żandarmerią Wojskową, Strażą Graniczną, Strażą Miejską na dworcach, w szczególności na terenie warszawskiego węzła kolejowego. Ogółem na terenie Województwa przeprowadzono: 2486 wspólnych patroli z funkcjonariuszami Policji (w tym 2013 patroli na terenie warszawskiego węzła kolejowego), 38 patroli z funkcjonariuszami Straży Granicznej, 41 patroli z funkcjonariuszami Żandarmerii Wojskowej, 36 patroli z funkcjonariuszami Straży Miejskiej.
- Prowadzeniu działań porządkowych (wspólnie z odpowiednimi terytorialnie jednostkami Policji, Mazowieckim Oddziałem Żandarmerii Wojskowej i Strażą Miejską m. st. Warszawy) mających na celu właściwe zapewnienie bezpieczeństwa podróżnym oraz zapobieganie aktom wandalizmu na kolejowych przystankach, dworcach i w pociągach osobowych.
- Właściwym utrzymaniu ładu i porządku oraz zapewnieniu bezpieczeństwa podróżnym poprzez wystawianie stałych patroli funkcjonariuszy SOK na warszawskich dworcach kolejowych.
- Zabezpieczaniu dworców, przystanków osobowych i szlaków w trakcie przejazdu kibiców sportowych, poborowych i rezerwistów oraz fanów muzyki młodzieżowej. Zwiększono tym samym poczucie bezpieczeństwa wśród podróżujących podczas przejazdów grup kibiców, żołnierzy oraz fanów muzyki młodzieżowej.
- Poddawaniu szczególnemu dozorowaniu przez grupy operacyjno-interwencyjne SOK, przy współudziale Policji, miejsc szczególnie narażonych na kradzieże i dewastacje elementów infrastruktury kolejowej oraz dewastacji i innych wybryków chuligańskich. Ujęto 78 sprawców kradzieży i dewastacji elementów infrastruktury kolejowej oraz sprawców dewastacji i innych wybryków chuligańskich.
- Przeprowadzaniu (w ramach współpracy z Policją, Żandarmerią Wojskową, Izbą Celną, Strażą Graniczną i Strażą Miejską na terenie Województwa Mazowieckiego) wspólnych szkoleń prowadzonych przez przedstawicieli SOK, SG oraz Policji na stacji postojowej Warszawa Szczęśliwice w wagonach Łódzkiego Zakładu Przewozów Regionalnych w zakresie:
 - zwrócenia szczególnej uwagi na zagrożenia wynikające z podjęcia interwencji w wagonach pasażerskich, specyfika taktyki;
 - ćwiczeń praktycznych w prowadzeniu interwencji w wagonach pasażerskich.
- Prowadzeniu prelekcji w placówkach oświatowych pod hasłem „Bezpieczeństwo na obszarach kolejowych”. Łącznie przeprowadzono 16 spotkań, w których brało udział 1625 osób.
- Realizacji (na podstawie analizy zagrożonych pociągów pasażerskich) patroli w pociągach zgodnie z miesięcznymi planami patroli opracowanymi w Dziale ds. Operacyjno

-Dyspozytorskich Komendy Regionalnej SOK w Warszawie. Łącznie w 2008 roku dokonano zabezpieczenia 1498 pociągów pasażerskich – dalekobieżnych.

- Czynnym udziale w IV edycji społecznej kampanii pod hasłem „Bezpieczny przejazd – Zatrzymaj się i żyj”, mającej na celu kształtowanie zachowań kierowców, pieszych i rowerzystów na skrzyżowaniach dróg kołowych z liniami kolejowymi, a w perspektywie poprawę bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych i zmniejszenie liczby wypadków.
- Stosowaniu zasady „zerowej tolerancji” na wszelkie najdrobniejsze przejawy naruszenia obowiązujących norm prawnych. Natychmiastowe reagowanie na łamanie ładu i porządku na dworcach i w pociągach oraz na pozostałym obszarze kolejowym.
- Zapewnieniu właściwego bezpieczeństwa młodzieży szkolnej udającej się na obozy, kolonie itp., poprzez zabezpieczenie pociągów kolonijnych, dodatkowo uruchamianych przez poszczególnych przewoźników kolejowych. W okresie ferii zabezpieczono łącznie 13 pociągów kolonijnych. W okresie wakacyjnym zabezpieczono 64 pociągi kolonijne podczas postojów na dworcach.

Działania podejmowane przez Mazowiecki Oddział Żandarmerii Wojskowej na rzecz poprawy bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej, skupione były na bezpieczeństwie w pociągach oraz obiektach PKP i polegały m.in. na:

- Objęciu (wspólnie funkcjonariuszami Policji, Straży Miejskiej oraz SOK) stałym nadzorem poprzez działania patrolowe, dworców kolejowych oraz najbardziej zagrożonych tras kolejowych (Warszawa - Kraków, Warszawa – Opole, Warszawa – Olsztyn, Warszawa – Tłuszcz, Warszawa – Warka, Warszawa – Terespol oraz linia średnicowa).
- Zwróceniu szczególnej uwagi na właściwym zapewnieniu bezpieczeństwa podróżnym, zapobieganiu dewastacji i kradzieży mienia oraz przebywania osób postronnych na terenie kolejowym.
- Kierowaniu na obiekty PKP i trasy kolejowe (w ramach współpracy podczas wymiany stanów osobowych), większych sił celem przeciwdziałania agresji i wybrykom chuligańskim ze strony osób zwalnianych po odbyciu zasadniczej służby wojskowej.
- Braniu udziału w szkoleniach pod kątem interwencji w wagonach pasażerskich (w ramach współpracy z SOK, żołnierze MOŻW oraz funkcjonariusze Policji, Straży Miejskiej i Straży Granicznej). Szkolenia te miały na celu właściwe przygotowanie funkcjonariuszy i żołnierzy ŻW pod kątem znajomości budowy wagonów pasażerskich, możliwości ukrycia w nich różnego rodzaju przedmiotów nielegalnego pochodzenia, a przede wszystkim wypracowanie sposobu wspólnie podejmowanych interwencji w wagonach.
- Wystawieniu ogółem 2408 patroli a na 87 trasach kolejowych.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- uczestniczono w realizacji międzynarodowego programu badawczego DRUID, co było kontynuacją współpracy z Instytutem Transportu Drogowego w zakresie prowadzenia na terenie całego kraju działań kontrolnych ukierunkowanych na ujawnianie kierujących pojazdami pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu. Przeprowadzono ponad 2 tys. kontroli;
- doposażono policjantów ruchu drogowego w urządzenia do wykrywania środków działających podobnie do alkoholu– narkotestery;
- realizowano prace na rzecz utworzenia i wdrożenia Systemu Wspomagania Ruchu Drogowego (SWRD), mającego na celu wyposażenie radiowozów ruchu drogowego w aplikację do obsługi zdarzeń drogowych;

- monitorowano udział policjantów ruchu drogowego faktycznie kierowanych do pełnienia służby na drogach oraz wskazywano KWP/KSP rozwiązania sukcesywnie zwiększające ten udział. Skutkowało to w skali kraju 4,5% wzrostem liczby policjantów skierowanych do pełnienia służby na drogach w 2008 roku – w porównaniu do roku 2007;
- kontynuowano prace mające na celu wdrażanie automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym, w tym m.in. montaż 88 masztów „fotoradarów” oraz wypracowanie założeń do projektu tzw. ustawy fotoradarowej, wprowadzającej automatyczny nadzór nad ruchem drogowym;
- koordynowano wzmożone działania kontrolne prowadzone na terenie całego kraju, tj.: „PRĘDKOŚĆ” – ukierunkowane na egzekwowanie ograniczeń prędkości, „PASY” – ukierunkowane na egzekwowanie obowiązku podróżowania w pasach bezpieczeństwa oraz stosowanie urządzeń ochronnych do przewozu dzieci, „NIECHRONIENI UCZESTNICY RUCHU DROGOWEGO” – ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa pieszym i rowerzystom oraz stosowanie się przez nich do przepisów ruchu drogowego, „ALKOHOL I NARKOTYKI” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie z ruchu kierujących „pod wpływem alkoholu” bądź pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu;
- uczestniczono w pracach aktualizujących i doskonalących program szkolenia policjantów ruchu drogowego z zakresu wykonywania kontroli technicznej pojazdów;
- koordynowano wzmożone działania kontrolne prowadzone na terenie całego kraju, w tym: „TRUCK” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości związanych z wykonywaniem transportu drogowego, „BUS” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości występujących w przewozie osób;
- przygotowano założenia do udziału Policji w „Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i postoju (...) na lata 2009 – 2010”.
- zorganizowano oraz przeprowadzono wspólnie z innymi instytucjami m.in. MSWiA, Krajową Radą BRD, ITD oraz podmiotami pozapolicyjnymi akcje promujące bezpieczne zachowania na drogach oraz ogólnopolskie kampanie edukacyjne: „Rowerem bezpiecznie do celu”, „Dojedź motocyklem do końca wakacji”, IX Ogólnopolski Tydzień Świętego Krzysztofa – patrona kierowców, „Odblaski życia”;
- koordynowano przebieg etapów wojewódzkich oraz organizowano i przeprowadzano finały ogólnopolskich turniejów: Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego;
- opracowano „Kalendarz Działań Profilaktyczno – Prewencyjnych na 2009 rok”, który stał się ramowym, usystematyzowanym planem działań Policji ruchu drogowego w całym kraju, zakładającym bardzo szeroką współpracę z instytucjami i podmiotami pozapolicyjnymi odpowiedzialnymi za stan bezpieczeństwa na drogach;
- przygotowywano materiały prasowe oraz aktywnie współpracowano z mediami na rzecz bieżącej kampanii informacyjnej dotyczącej szeroko rozumianego bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- uczestniczono w sympozjach, konferencjach, szkoleniach itp. spotkaniach dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- uczestniczono w pracach legislacyjnych dotyczących następujących aktów prawnych: nowelizacji *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003r. w sprawie wysokości grzywnien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń* (Dz. U. z 2003 r. Nr 208, poz. 2023, z późn. zm.), nowelizacji *ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym* (Dz. U. z 2005r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.) (tzw. ustawa fotoradarowa, przeniesienie obowiązku prowadzenia postępowań administracyjnych, nowelizacja „Prawa egzekucyjnego”), zmian w *rozporządzeniu Ministrów Infrastruktury oraz*

Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. z 2002r. Nr 170, poz. 1393, z późn. zm.), w zakresie dotyczącym wprowadzenia nowych znaków drogowych informujących o automatycznej kontroli prędkości, zmian w *ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 Prawo bankowe* (Dz. U. z 2002r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) dot. tajemnicy bankowej w zakresie udostępniania informacji o pojazdach zarejestrowanych fotoradarem, projektów ustaw o: kierujących pojazdami, o dopuszczeniu pojazdów do ruchu, w zakresie egzekwowania przepisów ruchu drogowego na drogach wewnętrznych, pracach Rady UE nad projektem dyrektywy ułatwiającej transgraniczne egzekwowanie przepisów ruchu drogowego;

- przygotowano projekt zmiany *ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* (Dz. U. z 1971 r. Nr 12, poz. 116, z późn. zm.) oraz *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie nakładania grzywien w drodze mandatu karnego* (Dz. U. z 2002 r. Nr 20, poz. 201, z późn. zm.), przewidujących możliwość płacenia mandatu przy użyciu karty płatniczej.

STRAŻ GRANICZNA

Funkcjonariusze Straży Granicznej realizowali czynności w tym obszarze w oparciu o art. 129 pkt 4 a, b *ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym* (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.).

Jednym z priorytetowych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest program GAMBIT, w którym również uczestniczy Straż Graniczna. Jest to Krajowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2005 - 2007 - 2013 realizowany zgodnie z zatwierdzonym przez Radę Ministrów harmonogramem działań. Dotyczy on wspólnych akcji kontrolnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i ma na celu podejmowanie w tym zakresie współpracy z wojewódzkimi komendami Policji.

Działania GAMBIT 2008 ukierunkowane były przede wszystkim na kontrolę prędkości i stanu technicznego pojazdów oraz kontrolę stanu psychofizycznego kierowców. W ramach tego programu realizowane były następujące akcje: „Prędkość”, „Alkohol i narkotyki”, „Truck”, „Bus”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Bezpieczny weekend”, „Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży”, „Bezpieczna droga do szkoły”.

W ramach wspólnych działań funkcjonariusze Straży Granicznej i Policji: ujawniali i eliminowali z ruchu pojazdy niesprawne technicznie, sprawdzali wymagane przepisami uprawnienia do kierowania pojazdami, prawidłowość wymaganego oznakowania i wyposażenia oraz właściwe oświetlenie pojazdów, kontrolowali zasady przewożenia ładunków samochodami pod kątem przekraczania dopuszczalnej ładowności oraz rozmieszczenia, zamocowania i oznakowania przewożonych ładunków, eliminowali z ruchu pojazdy w istotny sposób naruszające przepisy dotyczące ochrony środowiska, ujawniali przypadki użycia oleju opałowego do celów napędowych w pojazdach.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- nadmierne zużycie ogumienia,
- niesprawność układu kierowniczego i hamulcowego,
- przekroczenie norm hałasu oraz emisji substancji szkodliwych w spalinach,
- niesprawne oświetlenie pojazdów,
- brak obowiązkowego ubezpieczenia.

Ponadto funkcjonariusze Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej wraz z funkcjonariuszami Policji i Służby Celnej przeprowadzili działania pod kryptonimem „3X3”. Miały one na celu zapewnienie ładu i porządku publicznego w środkach komunikacji publicznej i bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz ujawnienie pojazdów pochodzących z przestępstwa, nielegalnie wwożonych i przewożonych towarów akcyzowych oraz kontroli legalności pobytu i zatrudnienia cudzoziemców na terytorium RP, jak również ochronę praw własności intelektualnej.

W ramach porozumienia Komendanta Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej i Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Policji realizując program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej“, w 2008 roku przeprowadzono łącznie czternaście działań prewencyjnych w rejonie miejscowości Przemyśl, Jarosław i Ustrzyki Dolne na kierunku drogowych przejść granicznych w Medyce, Korczowej i Krościenku pod kryptonimem „GRANICA 2008”.

Efekty prowadzonych wspólnych działań:

- skontrolowano 341 pojazdów,
- wylegitymowano 361 osób,
- skontrolowano 5 bazarów,
- skontrolowano 10 dworców PKS,
- nałożono 75 mandatów karnych za naruszenie przepisów ruchu drogowego na łączną kwotę 11 420 zł,
- zatrzymano 37 dowodów rejestracyjnych za zły stan techniczny pojazdu,
- zatrzymano 2 prawa jazdy (w związku z prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu tj. przestępstwo z art. 178a § 1 i 2 KK),
- ujawniono i zatrzymano sprawcę przestępstwa z art. 244 KK tj. niedostosowanie się do orzeczenia sądu,
- skontrolowano 1 przewożony ładunek,
- udzielono 26 pouczeń z art. 97 KW,
- ujawniono 2 przypadki kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu tj. przestępstwo z art. 178a § 1 i 2 KK,
- nie zezwolono na wjazd do RP 1 ob. Ukrainy ze względu na zły stan techniczny pojazdu,
- zatrzymano 1 pojazd.

Niezależnie od powyższego realizowane są wspólne przedsięwzięcia z Inspekcją Transportu Drogowego w zakresie właściwości obu instytucji. Straż Graniczna zaangażowana jest przede wszystkim w rejonach przygranicznych na głównych szlakach komunikacyjnych, co wpływa na wymierne zwiększenie bezpieczeństwa w tym obszarze.

Nadto należy wskazać, iż Politechnika Gdańska realizuje na zamówienie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego trzyletni projekt badawczy pod tytułem „Zintegrowany system bezpieczeństwa transportu” ZEUS. Głównym celem projektu jest stworzenie poprzez badania naukowe merytorycznych podstaw dla rozwoju integracji bezpieczeństwa transportu w Polsce. Wyniki prac zostaną opublikowane w trzytomowej monografii, której pierwszy tom pod tytułem „Diagnoza systemu bezpieczeństwa transportu w Polsce” zostanie wydany na początku przyszłego roku. Straż Graniczna zadeklarowała pomoc w przygotowaniu rozdziału dotyczącego jej działalności na rzecz bezpieczeństwa transportu (poszczególne rozdziały będą dotyczyć transportu drogowego, kolejowego, lotniczego i morskiego), co spotkało się z dużym zadowoleniem ze strony inicjatora projektu. Ponadto w Zarządzie Granicznym KGSG opracowano materiał do kolejnego wydania poradnika pod tytułem „Jak bezpiecznie przekraczać granicę państwową”.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

W odniesieniu do obszaru „*Bezpieczeństwo w ruchu drogowym*”, podnieść należy, iż Ministerstwie Sprawiedliwości trwają uzgodnienia wewnątrzresortowe **projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny**, przewidującego wprowadzenie do art. 44 k.k. dodatkowej, samoistnej podstawy prawnej orzeczenia przepadku pojazdu, który prowadził sprawca przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, a także sprawca, który nie stosuje się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów.

Analiza spraw, w których sądy orzekały środek karny przepadku pojazdu mechanicznego prowadzi do wniosku, że zazwyczaj był on stosowany wobec sprawców niepoprawnych, którzy

dopuszczali się przestępstw z art. 178a § 1 k.k. mimo uprzedniej, niekiedy nawet wielokrotnej, karalności za takie przestępstwa i mimo orzeczonego wobec nich zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Wprowadzenie do Kodeksu karnego jednoznacznej podstawy prawnej orzekania przepadku pojazdu w takich sytuacjach, może mieć zatem istotne znaczenie profilaktyczne poprzez uniemożliwienie sprawcy dalszego popełniania przestępstw i utrzymywania stanu zagrożenia w ruchu komunikacyjnym, związanego z jego udziałem w tym ruchu.

Uzasadnione jest przy tym umożliwienie orzekania takiego środka nie tylko wobec osób, które dopuściły się występków prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178a § 1 i 2 k.k.), ale również wobec sprawców pozostałych przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji - spowodowania katastrofy komunikacyjnej (art. 173 k.k.), spowodowania zagrożenia katastrofą komunikacyjną (art. 174 k.k.) lub spowodowania wypadku komunikacyjnego (art. 177 k.k.) - jeżeli znajdowali się oni w tym stanie, a także wobec sprawców, którzy nie stosują się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów (art. 244 k.k.).

W projekcie ustawy przewidziano także możliwość orzeczenia przepadku równowartości pojazdu, gdy orzeczenie przepadku samego pojazdu nie jest możliwe z przyczyn o charakterze prawnym, jak i faktycznym. Ponadto projekt umożliwia orzekanie tego środka karnego także wówczas, gdy prowadzony przez sprawcę pojazd nie stanowi jego wyłącznej wartości. W praktyce częste są bowiem przypadki, gdy prowadzony przez sprawcę pojazd stanowi przedmiot współwłasności.

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY

Usprawnienie działań z zakresu kontroli technicznej pojazdów.

W 2008 roku inspektorzy transportu drogowego, w wyniku stwierdzenia złego stanu technicznego kontrolowanych pojazdów, zatrzymali **10 198** dowodów rejestracyjnych (w tym **7887** – pojazdy krajowe oraz **2311** – pojazdy zagraniczne), kierując niesprawne pojazdy na dodatkowe badania techniczne. Niezaprzeczalny wpływ na warunki i bezpieczeństwo ruchu drogowego ma również stan infrastruktury drogowej. Inspekcja Transportu Drogowego realizując zadanie kontroli masy, nacisków na osie i wymiarów pojazdów ma tym samym podwójny wpływ na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Po pierwsze poprzez kontrolę w tym zakresie ogranicza liczbę pojazdów przekraczających dopuszczalne normy, które poruszając się po drogach, stwarzają większe zagrożenie w ruchu. Po drugie przyczynia się do zastopowania procesu degradacji dróg, wywoływanego przez poruszanie się po nich przeładowanych pojazdów, wpływając pośrednio na poprawę bezpieczeństwa ruchu. W ramach realizacji tego zadania inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego skontrolowali w zeszłym roku **13 742** pojazdy, w tym **7794** pojazdów przewoźników polskich oraz **5948** pojazdów przewoźników zagranicznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **3151** decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę **10 628 tys. zł** (**2357** decyzji na kwotę **10 183 tys. zł** na przewoźników krajowych i **794** decyzji na kwotę ok. **445 tys. zł** – na przewoźników zagranicznych). Z **8008** stwierdzonych naruszeń najczęściej spotykanym jest przekroczenie dopuszczalnych na danej drodze nacisków na osie pojazdów, a następnie przekroczenie dopuszczalnej masy całkowitej oraz wymiarów pojazdu wraz z ładunkiem. **Intensyfikacja kontroli przewoźników pod względem przestrzegania ustawy o transporcie drogowym**

W wyniku przeprowadzonych kontroli drogowych inspektorzy transportu drogowego stwierdzili ponad 153 tys. naruszeń przepisów sankcjonowanych zgodnie z załącznikiem do *ustawy z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r., Nr 125, poz. 874 z późn. zm.)*. Ponad 74% stwierdzonych naruszeń dotyczyło nieprzestrzegania przez kierowców przepisów dotyczących czasu prowadzenia pojazdów oraz obowiązkowych przerw i odpoczynków, około 10% naruszeń związanych było z nieprawidłowym używaniem urządzeń rejestrujących (szczegółowy wykaz struktury naruszeń przedstawia poniższy wykres). Z ogólnej liczby ponad 113 tys. naruszeń związanych z nieprzestrzeganiem przepisów w zakresie czasu pracy kierowców najczęściej spotykane jest niedozwolone skrócenie dziennego czasu odpoczynku, wydłużenie czasu jazdy bez wymaganej przerwy oraz czasu jazdy dziennej. W zakresie przestrzegania przez kierowców i przedsiębiorców przepisów dotyczących stosowania urządzeń rejestrujących bardzo

często spotykane są przypadki nieprawidłowego użytkowania przyrządu kontrolnego lub nieprawidłowego posługiwania się wykresówkami, które stanowią zapisy z urządzenia rejestrującego. Ponadto inspektorzy nałożyli 21 427 mandatów karnych (12 882 – przewoźnicy krajowi, 8545 – przewoźnicy zagraniczni) za naruszenia stwierdzone na podstawie przepisów ustawy o transporcie drogowym. Łączna wysokość kar nałożonych z tego tytułu wyniosła 4 084 000 zł (2 563 000 zł – przewoźnicy krajowi, 1 520 000 zł – przewoźnicy zagraniczni). W okresie tym skierowano również 653 wnioski do sądów grodzkich o ukaranie kierowców lub przewoźników. Wdrożenie w Polsce przepisów dyrektywy 2006/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie minimalnych warunków wykonania rozporządzeń Rady (EWG) nr 3820/85 i 3821/85 dotyczących przepisów socjalnych odnoszących się do działalności w transporcie drogowym oraz uchylającej dyrektywę Rady 88/599/EWG (Dz. Urz. WE. L102 z 11.4.2006) spowodowało konieczność wprowadzenia zmian w planie kontroli Inspekcji Transportu Drogowego w 2008 roku. Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 3 tiret 3 dyrektywy 2006/22/WE, od dnia 1 stycznia 2008 roku, kontrole kierowców w zakresie norm czasu prowadzenia pojazdów mają być realizowane w ten sposób, że nie mniej niż 50% sprawdzanych dni pracy kierowców ma podlegać kontroli w przedsiębiorstwie, natomiast minimum 30% kontroli na drodze. Mając na uwadze wejście powyższego przepisu w życie „Ramowy Plan Kontroli Inspekcji Transportu Drogowego na rok 2008” zakładał około trzykrotne zwiększenie liczby kontroli przedsiębiorstw w porównaniu z rokiem poprzednim, w celu uzyskania pięćdziesięcioprocentowego wskaźnika dni pracy kierowców skontrolowanych w przedsiębiorstwach. Należy przy tym podkreślić, że priorytetowym zadaniem określonym w *Ramowym Planie Kontroli* była kontrola minimalnej liczby dni pracy kierowców w kontroli w przedsiębiorstwie, a nie liczba kontroli przedsiębiorstw. Inspekcja Transportu Drogowego w ramach realizacji zadania kontroli przedsiębiorstw wykonujących przewozy drogowe w ich siedzibach przeprowadziła 1386 kontroli w przedsiębiorstwach wykonujących transport drogowy lub przewóz na potrzeby własne, w trakcie których sprawdzono ponad 1,3 mln dni pracy kierowców pod kątem przestrzegania przepisów w zakresie czasu prowadzenia pojazdów, a także wymaganych przerw w jeździe i odpoczynków. W wyniku przeprowadzonych kontroli w przedsiębiorstwach wykonujących przewozy drogowe wydano 1033 decyzje administracyjne o nałożeniu kar pieniężnych na łączną kwotę 16 327 000 zł. W wyniku kontroli przeprowadzonych na terenie przedsiębiorstw inspektorzy transportu drogowego stwierdzili ponad 192 000 naruszeń przepisów sankcjonowanych zgodnie z załącznikiem do ustawy o transporcie drogowym. Ponad 66% stwierdzonych naruszeń dotyczyło nieprawidłowego używania urządzeń rejestrujących, 32% naruszeń związanych było z nieprzestrzeganiem przez kierowców przepisów dotyczących czasu prowadzenia pojazdów oraz obowiązkowych przerw i odpoczynków, natomiast 1,4% stanowiły naruszenia związane z wymogami dotyczącymi posiadania wymaganych licencji, zaświadczeń o wykonywaniu przewozów niezarobkowych lub dokumentacji kierowców. W rezultacie stwierdzenia rażących naruszeń w trakcie przeprowadzonych kontroli, w stosunku do 189 firm z wnioskami do organów wydających licencje o wszczęcie procedury określonej w art. 15 ust. 2 *ustawy o transporcie drogowym*, z tego 96 wniosków dotyczyło firm wykonujących międzynarodowy transport drogowy.

Edukacja w celu kształtowania świadomego i kulturalnego uczestnika ruchu drogowego, respektującego prawo i szanującego prawa innych uczestników tego ruchu.

W 2008 r. wydano zaktualizowaną wersję broszury „Witamy w Polsce” przeznaczoną szczególnie dla obcokrajowców odwiedzających nasz kraj. Zawiera ona podstawowe informacje na temat przepisów ruchu drogowego obowiązujących na terenie Polski oraz innych zagadnień istotnych dla turystów. Ministerstwo Infrastruktury było jednym ze współorganizatorów obchodów Europejskiego Dnia i Tygodnia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego odbywających się w dniach 12 – 19 października 2008 r. pod hasłem „Bezpieczeństwo w naszych miastach” pod auspicjami Komisji Europejskiej. Zaproszono szereg instytucji związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego do włączenia się do działań w ramach obchodów Dnia i Tygodnia poprzez organizowanie imprez tematycznych z udziałem możliwie dużej liczby partnerów spośród administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji i organizacji społecznych. W ramach działań edukacyjno – informacyjnych Ministerstwo Infrastruktury, Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu

Drogowego przeprowadziła cykl kampanii pilotażowych **“Piłeś? Nie jedź! Włącz Myślenie”** w kolejnych odsłonach w: **Lublinie** (wiosna), **Trójmieście** (okres wakacyjny), **Olsztynie** (jesień), oraz przedsięwziętą odsłonę zrealizowaną na skalę **ogólnopolską** w grudniu 2008 roku.

Kampanię poprzedziły szczegółowe badania postaw i zachowań młodych uczestników ruchu w Lublinie i Olsztynie w celu wypracowania jak najwłaściwszej strategii kampanii przeciwko pijanym kierowcom. Celem społecznej kampanii *Piłeś? Nie jedź!* było ograniczenie liczby wypadków „dyskotekowych” spowodowanych przez młodzież prowadzącą pojazdy pod wpływem alkoholu, poprzez podniesienie świadomości na temat konsekwencji wypadków. Projekt *“Piłeś? Nie jedź!”* realizuje wytyczne w dziedzinie zapobiegania problemowi alkoholu na drogach Światowej Organizacji Zdrowia i został zaprezentowany w Genewie na posiedzeniu ONZ-owskiej inicjatywy UN Road Safety Collaboration. Partnerem kampanii była oragniazcja Globalne Partnerstwo dla Bezpieczeństwa Drogowego (GRSP) i Międzynarodowe Centrum ds. Polityki Alkoholowej (International Center for Alcohol Policy, ICAP). Wyniki programu pilotażowego stały się częścią projektu Komisji Europejskiej CAST (Campaigns and Awareness-raising Strategies in Traffic Safety), oceniającego najskuteczniejsze kampanie na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz stanowią podstawę do przeprowadzenia podobnych działań w całej Polsce. Po zapoznaniu się z przekazem kampanii *Piłeś? Nie jedź!* aż 80% badanych deklaruje, że nie pozwoli swoim znajomym lub bliskim prowadzić samochodu po spożyciu alkoholu. Prawie połowa badanych deklaruje również, że kampania uświadomiła, jak ogromne mogą być konsekwencje prowadzenia pojazdów po pijanemu. Kampania miała na celu uzmysłowienie społeczeństwu, że poprawa bezpieczeństwa ściśle zależy od przestrzegania przez kierujących zasady nie prowadzenia pojazdu nawet po wypiciu najmniejszej dawki alkoholu. W ramach obchodów Europejskiego Dnia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w dniu 13 października 2008 została zainaugurowana kampania społeczna „Ograniczenia prędkości ratują życie” przygotowana przez Ministerstwo Infrastruktury, Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Komendę Główną Policji i Stowarzyszenie Partnerstwo dla Bezpieczeństwa Drogowego (PBD). Celem kampanii jest wzrost akceptacji społecznej dla nowych rozwiązań w egzekwowaniu obowiązujących przepisów w Polsce i całej Unii Europejskiej oraz zasad respektowania ograniczeń prędkości i zrozumienia znaczenia różnic prędkości w wypadkach. W kampanii wykorzystano trzy spoty reklamowe wykorzystujące motyw „tysięcy nieodebranych wiadomości osób które giną w wypadkach, nie tylko kierowców”, wyprodukowane wspólnie z PBD na podstawie scenariuszy nadesłanych na konkurs zorganizowany z okazji Światowego Dnia BRD pod egidą ONZ w 2007 roku. Kontynuacją kampanii była odsłona zimowa „Ograniczenia prędkości ratują życie pieszym” przygotowana przez KRBRD, KGP i ITS. W ramach działań przygotowano ulotkę dla kierowców oraz broszurę informacyjną o bezpieczeństwie pieszych dla osób starszych, wyprodukowano pakiety odblaskowe dla pieszych i rowerzystów, odblaskowe parasolki, zawieszki i torby.

Promowanie działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Trwa prowadzony w 2008 r. przez Ministerstwo Infrastruktury Program Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych na Drogach. Został on podjęty w odpowiedzi na dużą liczbę wypadków, rannych i zabitych oraz kolizji na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako element Krajowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego GAMBIT 2005. Program został zaplanowany na lata 2005-2009 i jest realizowany w formule partnerstwa pomiędzy centralną administracją rządową – Ministerstwem Infrastruktury, terenową administracją rządową - wojewodami oraz jednostkami samorządu terytorialnego – wojewódzkimi, powiatowymi, gminnymi i miejskimi.

Głównym celem Programu jest zmniejszenie liczby wypadków i kolizji w miejscach największego zagrożenia dla ruchu na sieci dróg samorządowych. Odbywa się to poprzez następujące działania:

- identyfikacja miejsc o największej liczbie ofiar wypadków i kolizji na drogach samorządowych;
- przebudowa tych miejsc poprzez wdrożenie najskuteczniejszych i najbardziej efektywnych ekonomicznie środków poprawy bezpieczeństwa;
- upowszechnienie wśród zarządców dróg bezpiecznych i sprawdzonych rozwiązań w dziedzinie infrastruktury i inżynierii ruchu.

W ramach Programu jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania poprawy bezpieczeństwa ruchu zatwierdzone przez Ministerstwo Infrastruktury, a po zakończeniu otrzymują częściowy zwrot kosztów. Zadania są wybierane w drodze konkursu – spośród zgłoszonych projektów Ministerstwo wybiera do dofinansowania najbardziej skuteczne rozwiązania tzn. takie, które mogły doprowadzić do maksymalnej redukcji wypadków, rannych, zabitych oraz kolizji przy jak najniższych nakładach inwestycyjnych.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ / Żandarmeria Wojskowa

Inspektorzy ruchu drogowego oraz dowódcy patroli prowadzili działania patrolowe w oparciu o „Program profilaktyczny z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na lata 2007 – 2009”. W dużej mierze patrole wystawiane były wspólnie z funkcjonariuszami Policji i Strażą Miejską. Głównym zadaniem było poprawienie stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Ponadto prowadzone były zajęcia profilaktyczne w szkołach i jednostkach wojskowych, które miały na celu zapoznanie uczestników ruchu drogowego z funkcjonującym systemem kar za nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów ruchu. Szczególną uwagę poświęcono zagrożeniom i konsekwencjom prawnym wynikającym z faktu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu oraz zażywania środków odurzających. W czasie zajęć wykorzystano prezentacje multimedialne, filmy, ponadto rozdawano foldery, ulotki oraz książki edukacyjne z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W ramach wspólnych działań patrolowych Żandarmeria Wojskowa uczestniczyła w zintegrowanych akcjach z Policją i Strażą Miejską pod kryptonimami:

- „BEZPIECZNY WYJAZD”,
- „BEZPIECZNY POWRÓT”,
- „PRĘDKOŚĆ”,
- „PASY BEZPIECZEŃSTWA”,
- „ALKOHOL I NARKOTYKI”,
- „ZNICZ”,
- „BOŻE NARODZENIE I NOWY ROK”,
- „PRĘDKOŚĆ”,
- „BEZPIECZNY WEEKEND MAJOWY”,
- „ALKOHOL”, TRZEŻWE PORANKI”.

W trakcie działań patrolowych: skontrolowano 21615 pojazdów, nałożono 6490 sankcji w tym 2338 mandatów karnych.

MINISTERSTWO ZDROWIA

W województwie kujawsko – pomorskim przeprowadzono akcję pn. „Dzień Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym”, przez Szkołę Podstawową w Kijewie Królewskim. Celem akcji było zwiększenie wiedzy i umiejętności dzieci z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz udzielania pierwszej pomocy. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne z dziećmi klas I - III przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie autorskich scenariuszy. Nawiązano współpracę ze Strażą Pożarną, Policją i Ratownictwem Medycznym. W województwie śląskim w ramach programu odbyła się akcja „Wakacje bezpiecznie i zdrowo” dotycząca bezpieczeństwa ruchu drogowego. Adresatami byli uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (70 osób). Akcja odbyła się przy współpracy z Powiatową Komendą Policji w Lublińcu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Rejonowym Pogotowiem Ratunkowym.

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

W 2008 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej wsparło prace Krajowego Komitetu Organizacyjnego Turnieju Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i Turnieju Motoryzacyjnego oraz obrady jury ósmej edycji ogólnopolskiego konkursu „Bezpieczeństwo dla wszystkich” organizowanego przez Renault - Polska. W dniach 27-30 maja 2008 roku odbył się XXXI Ogólnopolski Finał Turnieju Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na terenie Publicznego Gimnazjum w Białej. W zawodach wzięli udział uczniowie reprezentujący 16 województw w kategorii szkół podstawowych i gimnazjów. Oprócz konkurencji sprawnościowych uczniowie rozwiązywali zadania testowe ze znajomości przepisów ruchu drogowego oraz zadania z pierwszej pomocy przedmedycznej.

W dniach 6-8 czerwca 2008 roku odbył się XII Ogólnopolski Finał Turnieju Motoryzacyjnego w Białej Podlaskiej. W imprezie wzięły udział najlepsze drużyny szkół ponadgimnazjalnych wyłonione w eliminacjach wojewódzkich – łącznie 16 drużyn z całej Polski. MEN wsparło organizację ww. turniejów kwotą łączną w wysokości 80 000 zł. Jednocześnie dzieci i młodzież ze szkół w całej Polsce uczestniczyła w licznych przedsięwzięciach regionalnych i ponadregionalnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego inicjowanych przez wojewódzkie rady bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz instytucje i organizacje społeczne działające na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Kuratorzy oświaty sprawujący bezpośredni nadzór pedagogiczny nad jednostkami systemu oświaty na terenie województw ściśle współpracowały w tym zakresie z wojewódzkimi radami bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Istotnym przedsięwzięciem wpisującym się w zadania Programu była ogólnopolska akcja edukacyjna związana z przypadającym na 13 października 2008 roku Europejskim Dniem Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz przypadającym na 16 listopada 2008 roku Światowym Dniem Pamięci o Ofiarach Wypadków Drogowych, zorganizowane przez Stowarzyszenie „Droga i Bezpieczeństwo”. Akcja została objęta patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej. W ramach tej akcji w wielu szkołach podstawowych i gimnazjach przeprowadzono zajęcia pod wspólnym tematem „Wypadki na drogach-porozmawiajmy”. Zajęcia te stworzyły okazje do szczegółowej dyskusji z udziałem dzieci i młodzieży – najmłodszych uczestników ruchu drogowego nad bezpieczeństwem na drogach w Polsce. Uczniowie wyrażali swoją opinię, dzielili się doświadczeniami i formułowali postulaty do dorosłych ze wskazaniem rozwiązań dotyczących poprawy stanu bezpieczeństwa na drogach. Ponadto w szkołach podstawowych i gimnazjach realizowane są zajęcia edukacyjne z zakresu wychowania komunikacyjnego. Dyrektorzy szkół wydają uczniom karty rowerowe i motorowerowe.

WOJEWÓDZTWA

Województwo dolnośląskie

W 2008 roku inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Transportu Drogowego we Wrocławiu przeprowadzili 7927 kontroli drogowych, w wyniku których wydano 1 827 decyzji administracyjnych. Ponadto nałożono 1718 mandatów karnych oraz w 539 przypadkach zatrzymano dowody rejestracyjne kontrolowanych pojazdów z powodu ich złego stanu technicznego.

Oprócz rutynowych działań kontrolnych zorganizowano i przeprowadzono pięć spotkań w jednostkach samorządowych, w czasie których propagowano stosowanie przepisów dotyczących czasu jazdy kierowców mających na celu poprawę bezpieczeństwa na drogach.

Na terenie gminy Złotoryja w szkołach i świetlicach wiejskich prowadzone były pogadanki na temat bezpiecznego poruszania się po drogach; dla dzieci utworzone zostały alternatywne miejsca spędzania wolnego czasu tj. ogrodzone place zabaw, boiska.. Komisja Bezpieczeństwa Rady Gminy corocznie przeprowadza kontrolę stanu dróg, wnioskuje o budowę chodników, poprawę nawierzchni dróg i ich oznakowania, które mają duży wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Urząd Miasta w Złotoryi podjął działania w celu poprawy rozwiązań komunikacyjnych miasta poprzez:

założenie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu o bardzo dużym ruchu samochodowym znajdującym się bezpośrednio przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym; wprowadzenie wysepki dla pieszych; zmianę organizacji ruchu pojazdów na ulicach wewnątrz osiedlowych z dwu na jednokierunkowe; założenie progów zwalniających. Godnym podkreślenia jest fakt, że powiat złotoryjski jest jedynym na terenie województwa dolnośląskiego, gdzie żadna z osób nie straciła życia w wyniku wypadku drogowego. Pomimo stałego przyrostu ilości użytkowanych pojazdów mechanicznych na terenie powiatu złotoryjskiego nie odnotowano pogorszenia stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Województwo kujawsko-pomorskie

Z inicjatywy Wojewody Kujawsko-Pomorskiego na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i współpracy Stowarzyszenia Junior Club „Kiwanis” w Bydgoszczy wydano podręcznik **„Rowerem bezpiecznie”**, który związany jest z przepisami i zasadami bezpiecznego poruszania się dzieci na rowerze oraz przy współpracy Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy wydano książeczkę dla dzieci **„Żyj kolorowo i bajecznie, ale zdrowo i bezpiecznie”**. Podręczniki włączają się bezpośrednio w rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”. Książeczki zostaną bezpłatnie rozdane dzieciom ze szkół podstawowych województwa kujawsko-pomorskiego przy okazji spotkań edukacyjnych policjantów, ze szczególnym uwzględnieniem małych miejscowości i wsi.

Działania Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na rzecz programu, skierowane były i są na edukację dzieci i młodzieży w celu poprawy bezpieczeństwa na drogach. Zakres realizowanych działań w 2008 r. przez podmioty Rady to m.in.:

- Zorganizowanie na szczeblu wojewódzkim Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w szkołach podstawowych i gimnazjalnych przez PZM i WORD województwa kujawsko-pomorskiego, w którym wprowadzono nową konkurencję „Pomoc przedmedyczna”.
- Zorganizowanie Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego na szczeblu wojewódzkim, w którym wprowadzono nową konkurencję „Jazda sprawnościowa samochodem z tzw. Talerzem Stewarta”.

W ramach realizacji Programu wybudowano Miasteczko Ruchu Drogowego. Projekt „Jestem częścią świata - chcę być bezpieczny na drodze”, Gminnego Przedszkola „Wróżka” w Białych Błotach, jako jednostki samorządowej, efektywnie wsparł działania administracji rządowej. Przedsięwzięcie miało wpływ na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Projekt przyczynił się do kształtowania właściwych postaw w zakresie nauki bezpiecznego zachowania najmłodszych. Ponadto kształtuje u dzieci umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach związanych z bezpieczeństwem na drodze. W związku z realizacją programu, przeszkolonych zostało ok. 200 dzieci. Zachowanie ciągłości podejmowanych działań w każdym roku szkolnym spowoduje, iż dzieci, które będą opuszczać przedszkole i uczęszczać do szkół podstawowych posiadać będą wiedzę w zakresie zachowania bezpieczeństwa na drodze i w miejscach szczególnie zagrożonych. Powyższe działania powinny również zostać wprowadzone w późniejszym czasie do szkół i gimnazjów.

W uroczystości otwarcia miasteczka komunikacyjnego i kompleksu sportowego „Orlik 2008” uczestniczył Wojewoda Kujawsko-Pomorski, który ofiarował dzieciom 100 kamizelek odbłaskowych.

Województwo podlaskie

WORD w Białymstoku zorganizował praktyczny kurs ratowania życia którego celem było przygotowanie opiekunów i wychowawców dzieci do umiejętności prawidłowego zareagowania w wypadku wystąpienia sytuacji nagłego zagrożenia zdrowia lub życia dzieci oraz doposażył OSP w zestawy ratownicze PSP natomiast WORD w Suwałkach zakupił sprzęt medyczny niezbędny do wyposażenia pracowni medycznej w celu prowadzenia „Szkolenia osób w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskanie tytułu ratownika”.

W promowanie zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego bardzo aktywnie włączyła się Policja i WORD-y. Wspólnie z innymi uczestnikami akcji (PZMot, Kościół, samorządy lokalne) podjęto działania:

1. W celu propagowania zasad i przepisów ruchu drogowego wśród dzieci i młodzieży szkolnej przeprowadzono „Wojewódzki egzamin na kartę rowerową/motorowerową”, umożliwiające zdobycie pierwszych uprawnień do kierowania pojazdami.
2. Zorganizowano i przeprowadzono na terenie całego województwa kolejne edycje Ogólnopolskich Turniejów: Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego i Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego.
3. W ramach działań „Bezpieczne wakacje” prowadzono tzw. „kaskadowe pomiary prędkości”, intensywne kontrole trzeźwości kierujących oraz kontrole autobusów przewożących dzieci do miejsc letniego wypoczynku.
4. W okresie wakacyjnym funkcjonariusze Policji uczestniczyli w pogadankach w miejscach letniego wypoczynku dzieci i młodzieży
5. Policja wspólnie z PKP PLK S.A prowadziła akcję „Bezpieczny przejazd”, która oprócz charakteru kontrolnego miała wymiar edukacyjno-informacyjny.
6. Policja wspólnie z organami zarządzającymi ruchem na drogach dokonała lustracji dróg na terenie całego woj. podlaskiego w celu usunięcia nieprawidłowości i braków w oznakowaniu w trakcie wiosennego oraz jesiennego przeglądu dróg.
7. Przedstawiciel Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Białymstoku uczestniczył „na żywo” w audycjach radiowych propagujących zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Współpracowano z lokalnymi i ogólnokrajowymi mediami przekazując informacje o zdarzeniach drogowych, ostrzegano o zagrożeniach w ruchu drogowym oraz propagowano zasady i przepisy kodeksu drogowego.
8. WORD w Suwałkach prowadził działania propagujące zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zasady bezpieczeństwa podczas wykonywania pracy rolniczej wśród rolników.
9. W ramach współpracy policji z WORD-ami i innymi jednostkami organizowano różnego rodzaju akcje edukacyjne w zakresie brd – „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczny uczeń”, „Bezpieczny Przedszkolak”, „Miś Pocieszyciel”, „Na wakacjach”, „Stop Brawurze” „Bezpieczna droga do szkoły” „Jesteś widoczny na drodze” oraz „Widoczny tornister”.
10. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Białymstoku oraz Sekcja Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku rozpoczęły wspólnie nową akcję pod hasłem „Egzamin na Drodze”. Przedsięwzięcie ma na celu zwrócenie uwagi kierowców łamiących prawo i popełniających wykroczenia drogowe. Akcja polega na przekazywaniu przez WORD nagrań z popełnionym wykroczeniem zarejestrowanym przez kamery zainstalowane w pojazdy egzaminacyjnych.
11. W środkach masowego przekazu (radio, telewizja) ukazywały się cykliczne audycje propagujące działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Województwo świętokrzyskie

Podjęto się realizacji kampanii informacyjno-edukacyjnej PN. „Życie jest zbyt cenne, nie zostawiaj go na drodze”. Kampania jest inicjatywą wspólną wojewody świętokrzyskiego, marszałka województwa, świętokrzyskiej policji oraz Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Przedsięwzięcie to obejmuje obszar całego województwa świętokrzyskiego, w jego realizację na zasadzie dobrowolnej współpracy zaangażowały się poszczególne samorządy gminne oraz podmioty niepubliczne. Kampania oprócz charakteru informacyjnego, trafia z przekazem edukacyjnym do najmłodszych uczestników ruchu drogowego. Formuła edukacyjna obejmuje wystawienie spektakli edukacyjnych w szkołach, pogadanki z udziałem policji na temat bezpiecznego zachowania się na drogach oraz akcję uświadamiającą ludzi starszych, zamieszkujących obszary wiejskie, na temat konieczności noszenia elementów odblaskowych w porze nocnej i po zmroku. Kampania była realizowana w okresie jesiennym 2008 i wiosennym 2009r. Ponadto był realizowany projekt „Bezpieczni na drogach”. Miał on na celu upowszechnianie zasad ratownictwa drogowego oraz zakresu udzielania pierwszej pomocy i promowanie działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu

drogowego, wdrażania zasad kształtowania bezpiecznej przestrzeni w ruchu drogowym, organizację kursu ratownictwa drogowego, kursu instruktora ratownictwa drogowego, kursu instruktora Harcerskiej Szkoły Ratownictwa.

Województwo warmińsko-mazurskie

Na terenie województwa prowadzone były działania związane z realizacją projektu „Utworzenie Centrów Edukacji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w woj. warm. – mazurskim”. Program zakładał współpracę ze szkołami podstawowymi, gimnazjami oraz szkołami ponadgimnazjalnymi (organizacja egzaminów na kartę motorowerową, przygotowanie i przeprowadzenie turniejów wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego oraz turniejów motoryzacyjnych na szczeblu powiatowym. Współpraca z instytucjami realizującymi w ramach swoich zadań tematykę z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- Realizowano założenia pilotażowego programu pn. Bezpieczeństwo w biznesie, w tym m.in. nawiązano współpracę z Brytyjsko-Polską Izbą Handlową (BPCC) w celu wypracowania modelowych rozwiązań wdrażania programów prewencyjnych dla przedsiębiorców oraz cudzoziemców przebywających i pracujących w Polsce;
- współpracowano z Polską Organizacją Handlu i Dystrybucji na rzecz poprawy bezpieczeństwa w sieciach handlowych;
- nawiązano współpracę z Komitetem bezpieczeństwa biznesu działającym przy Krajowej Izbie Gospodarczej.

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ / Żandarmeria Wojskowa

W ramach wspólnych działań patrolowych z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny dozorem objęto miejsca gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza. Działania te intensyfikowano w okresach świątecznych.

MINISTERSTWO FINANSÓW

W Ministerstwie Finansów stworzono kryteria pozwalające na zdefiniowanie rzetelnego przedsiębiorcy. Powinien on w okresie co najmniej 24 miesięcy spełniać łącznie poniższe kryteria:

- dokonywać zgłoszenia rejestracyjnego działalności gospodarczej lub aktualizacji tego zgłoszenia we właściwym urzędzie skarbowym w terminie określonym w *ustawie z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników* (Dz. U. z 2004 r. nr 269, poz. 2681 z późn. zm.),
- dokonywać zgłoszenia rejestracyjnego na formularzu VAT-R oraz aktualizacji tego zgłoszenia w terminach wynikających z ustawy z *dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług* (Dz. U. nr 54, poz. 535 z późn. zm.),
- dokonywać zgłoszenia lub aktualizacji miejsca instalacji oraz liczby kas fiskalnych we właściwym urzędzie skarbowym, rozpoczął ewidencjonowanie obrotu przy użyciu kasy fiskalnej w terminach określonych przepisami prawa oraz nie ujawniono nieprawidłowości w użytkowaniu kasy fiskalnej,

- dokonywać wyboru formy opodatkowania w podatku dochodowym w terminach określonych przepisami ustaw podatkowych,
- terminowo składać deklaracje podatkowe oraz zeznania,
- w składanych deklaracjach i zeznaniach podatkowych prawidłowo dokonywać obliczenia należnych zobowiązań, kwot do zwrotu lub przeniesienia, nadpłaty podatku,
- terminowo i w należytej wysokości regulować zobowiązania podatkowe wynikające ze składanych deklaracji i zeznań podatkowych,
- bez stwierdzonych w czasie kontroli podatkowych nieprawidłowości,
- nie posiadać żadnych zaległości podatkowych,
- w przypadku wydania decyzji w sprawie zastosowania ulgi w spłacie podatku w postaci rozłożenia na raty bądź odroczenia terminu płatności zobowiązania podatkowego, dokonywać płatności w terminach określonych w tych decyzjach,
- nie jest prowadzone wobec niego postępowanie egzekucyjne,
- nie był karany za przestępstwa lub wykroczenia skarbowe, przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu oraz przestępstwa wynikające z naruszenia przepisów o rachunkowości,
- członkowie zarządu lub osoby zarządzające nie zostały skazane prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione przestępstwa skarbowe i gospodarcze,
- nie figuruje w Krajowym Rejestrze Dłużników, rejestrze zastawów skarbowych, rejestrów wpisów do hipoteki przymusowej z tytułu zobowiązań podatkowych,
- na dzień badania wiarygodności podmiotu nie zgłoszono zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej, nie została otwarta likwidacja lub nie ogłoszono upadłości.

Województwa

Województwo małopolskie

W roku 2008 podjęto współpracę z przedsiębiorcami z firm umiejscowionych na terenie działania poszczególnych jednostek w zakresie bezpiecznych form prowadzenia działalności gospodarczej. Policjanci obejmowali szczególnym nadzorem miejsca, gdzie jest prowadzona działalność zarobkowa przez osoby przyjezdne, tj. w rejonach targowisk, szczególnie pod kątem przestępczości gospodarczej. Policjanci przeprowadzili szereg działań ukierunkowanych na ujawnianie przestępstw i wykroczeń wspólnie z Urzędem Celnym, Strażą Graniczną i ZAIKS-em.

Województwo mazowieckie

Działania w tym obszarze były podejmowane przede wszystkim przez Komendy Policji: Stołeczną i Mazowiecką. Polegały m.in. na:

- Realizacji programu prewencyjnego Strefa Bezpiecznych Usług, którego celem była poprawa stanu bezpieczeństwa klientów placówek handlowo-usługowych i gastronomiczno rozrywkowych poprzez edukację personelu oraz klientów.
- Realizacji programu „Zefir”, realizowanego wspólnie ze Strażą Miejską, mającego na celu wyeliminowanie nielegalnych stoisk handlu ulicznego na terenie m.st. Warszawy.

Działania podejmowane przez Komendę Regionalną Straży Ochrony Kolei w Warszawie związane z poprawą stanu bezpieczeństwa w działalności gospodarczej, polegały przede wszystkim na:

- Podjęciu wspólnych działań z Izbą Celną i Strażą Graniczną, mających na celu eliminację występującej przestępczości przemytniczej oraz poprawę stanu bezpieczeństwa i porządku m.in. w pociągu nr 22000 relacji Kijów – Warszawa Zachodnia, oraz w pociągu nr 17013 relacji Moskwa – Berlin. Ponadto na terenie stacji postojowej Warszawa Szczęśliwice przeprowadzono przy udziale ww. formacji jak również programu telewizji polskiej TVP1, działania ukierunkowane na ujawnienie towarów nielegalnych wprowadzonych na polski obszar celny. W trakcie przeprowadzonych działań w 2008 roku ujęto ogółem 11 sprawców

oraz odzyskano 9582 paczek papierosów bez polskich znaków akcyzy. Ogółem przeprowadzono 46 działań.

- Mazowiecki Oddział Żandarmerii Wojskowej w ramach wspólnych działań patrolowych z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny objął dozorem miejsca gdzie prowadzona była działalność gospodarcza (duże centra handlowe i markety).

Województwo zachodniopomorskie

Głównym koordynatorem i realizatorem działań podejmowanych w tym obszarze była Policja, która zadania realizowała we współdziałaniu ze Strażą Graniczną, Izłą Celną, Inspekcją Handlową, Państwową Inspekcją Pracy, Wydziałem Legalności Zatrudnienia Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz strażami miejskimi/gminnymi. Zasadniczymi przedsięwzięciami realizowanymi w tym obszarze było:

- prowadzenie działań kontrolno – porządkowych na bazarach, targowiskach, hurtowniach, przy współudziale Policji, Straży Granicznej, Izby Celnej, Państwowej Inspekcji Handlowej, Państwowej Inspekcji Pracy, straży miejskich/gminnych; działania te miały na celu eliminację zjawiska nielegalnego wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych, alkoholowych, zwalczanie zjawiska piractwa intelektualnego i przemysłowego, handlu odzieżą i wyrobami z podrobionymi znakami towarowymi, legalności zatrudnienia, posiadanych koncesji i zezwoleń na prowadzenie działalności handlowo-usługowej,
- prowadzenie działań zmierzających do zorganizowania przejrzystej komunikacji między policją a przedsiębiorcami poprzez nawiązanie kontaktów z Północną Izłą Gospodarczą oraz stowarzyszeniami i zrzeszeniami skupiającymi przedsiębiorców, celem przygotowania i wydania „Poradnika Dobrego Przedsiębiorcy” zawierającego identyfikację zagrożeń i sposobów im przeciwdziałania, stosownych do charakteru prowadzonej działalności,
- utworzenie w jednostkach policji zespołów do zwalczania przestępczości gospodarczej, które współpracując na bieżąco z przedstawicielami podmiotów gospodarczych określają najistotniejsze problemy i zagrożenia dotyczące prowadzenia uczciwej działalności gospodarczej,
- podjęcie działań nad stworzeniem na stronie internetowej KWP w Szczecinie linku dla przedsiębiorców w celu zgłaszania przez nich problemów związanych z bezpiecznym prowadzeniem działalności gospodarczej oraz opracowanie mapy województwa zawierającej informacje dotyczące miejsc, obiektów chronionych przez koncesjonowane podmioty gospodarcze, prowadzące usługi w zakresie ochrony osób i mienia,
- podjęcie działań, przy współdziałaniu ze Strażą Graniczną i Służbami Celnymi nad wyeliminowaniem zjawiska nielegalnego wprowadzania na teren Polski odpadów komunalnych, chemicznych pochodzących z zagranicy,
- wdrażanie w jednostkach policji programu pn. „Bezpieczny biznes”, w ramach którego opracowywane są zasady wymiany informacji i sposoby ich przekazywania.

Ochrona dziedzictwa narodowego

SŁUŻBY NADZOROWANE PRZEZ MSWiA

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- Utworzono w jednostkach Policji, specjalistyczne komórki do zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom, tj. Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Łodzi i we Wrocławiu, a także w Komendzie Stołecznej Policji utworzono etatowe struktury - kilkusobowe zespoły do zwalczania przestępstw przeciwko zabytkom, umiejscowione w wydziałach kryminalnych. W pozostałych jednostkach wyznaczeni zostali koordynatorzy, którzy ze względu na niższą skalę zagrożenia tą przestępczością mogli realizować również inne zadania służbowe;

- dokonano realizacji szeregu spraw dotyczących problematyki przestępczości przeciwko zabytkom, w tym m.in. ograniczono nielegalny obrót zabytkami archeologicznymi w sieci Internet, między innymi dzięki współpracy z Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków oraz Allegro;
- koordynowano przedsięwzięcia ukierunkowane na zwalczanie przestępstw przeciwko dziedzictwu narodowemu, a w szczególności monitorowano trendy oraz systematycznie analizowano skalę zagrożenia tego rodzaju przestępczością,
- koordynowano organizację procesu doskonalenia zawodowego koordynatorów i członków zespołów wojewódzkich zajmujących się zwalczaniem tego rodzaju przestępczości. Z Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków zrealizowano cykl szkoleń archeologicznych dla ponad 130 policjantów z KWP/KSP oraz jednostek Policji niższego szczebla;
- opracowano i wydano 3 kolejne numery Biuletynu adresowanego do wojewódzkich koordynatorów i członków zespołów ds. zwalczania przestępstw przeciwko zabytkom, którego celem jest systematyczne przekazywanie aktualnych informacji z zakresu niniejszej problematyki, w tym danych na temat tego procederu, także w ujęciu międzynarodowym;
- założono skrzynkę mailową dziedzictwonarodowe@policja.gov.pl, umieszczoną na stronie internetowej Komendy Głównej Policji jako punkt kontaktowy służący przekazywaniu przez obywateli i instytucje wszelkich informacji związanych z szeroko rozumianą problematyką przestępczości przeciwko zabytkom;
- ujednolicono system wymiany informacji pomiędzy Policją a Generalnym Konserwatorem Zabytków poprzez dostosowanie bazy KSIP do Krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, prowadzonego przez Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Opracowano zakładkę „Dobra kultury”, którą wstępnie przetestowano. Zakładka ta jest gotowa do wprowadzenia do KSIP.

STRAŻ GRANICZNA

Straż Graniczna współpracuje z Wojewódzkimi Konserwatorami Zabytków na podstawie porozumienia z dnia 3 listopada 2004 r. zawartego pomiędzy Ministrem Finansów, Ministrem Kultury, Komendantem Głównym Policji i Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu zza granicy zabytków. Współpraca na podstawie wyżej wymienionego porozumienia odbywa się na zasadzie posiedzeń grup roboczych, w skład których wchodzi funkcjonariusze Wydziału Granicznego i Wydziału Operacyjno-Śledczego oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Dyrektora Regionalnego Muzeum.

W ramach realizacji Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego na lata 2004 - 2013” we współdziałaniu z konserwatorami zabytków i regionalnymi muzeami przeprowadzonych zostało szereg szkoleń dla funkcjonariuszy Straży Granicznej. Tematyka szkoleń obejmowała między innymi identyfikację zabytków i przedmiotów o cechach zabytku, interpretację pojęcia „dobra kultury i dziedzictwa narodowego”, wymogi uzyskiwania pozwoleń na wywóz z Rzeczypospolitej Polskiej lub przywóz do kraju przedmiotów zabytkowych, tryb i zasady wydawania pozwoleń na prowadzenie prac archeologicznych (zasady postępowania w przypadku ujawnienia nielegalnego pozyskiwania zabytków), procedury wymiany bieżących informacji w zakresie identyfikacji przedmiotów i zagrożeń dotyczących ochrony zabytków. Kolejnym elementem były rozmowy z proboszczami lokalnych parafii, którym podlegają zabytkowe obiekty sakralne w kierunku zapewnienia ich skutecznego monitoringu i ochrony.

Funkcjonariusze placówek Straży Granicznej posiadają możliwość dokonania sprawdzeń w bazie danych Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych (OOZP) Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dostęp do *Krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem*, skutkuje licznymi przypadkami ujawnień cennych przedmiotów (obrazów, monet, ikon, starodruków, instrumentów muzycznych, zabytkowych samochodów).

W ramach prowadzonej współpracy z innymi służbami w 2008 r. funkcjonariusze SG udaremnili wywóz dzieł sztuki na kwotę 630 000 zł. Dla przykładu funkcjonariusze Placówki SG w Bobrownikach udaremnili wywóz dzieł sztuki bez wymaganego zezwolenia z terytorium RP:

- 4 obrazy, reprodukcja olejna, pamiątka komunijna - wstępna wycena 15 000 zł,
- kolekcja zdjęć żołnierskich, dokument w postaci aktu zgonu, hełm niemiecki - wstępna wycena 12 000 zł,
- stolikowa maszyna do szycia marki "Singer" wraz z żeliwnym korpusem podstawy maszyny do szycia firmy HAID&NEU - wstępna wycena 1 300 zł,
- 2 misy z dzbanami, 3 amfory, świecznik miedziany, 6-cio osobowy komplet kawowy, dzban, patera, taca, brosza - wstępna wycena 18 100 zł,
- obraz - wstępna wycena 4 000 zł.

PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

- przeprowadzono kontrole przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, przepisów dotyczących ochrony zabytków oraz dokonano praktycznego sprawdzenia możliwości i sposobu ewakuacji ruchomych obiektów zabytkowych,
- uczestniczono w seminariach, na których poruszano zagadnienia dotyczące stanu zabezpieczenia zabytków przed pożarami, kradzieżami i dewastacją,
- upowszechniano nowoczesne środki zabezpieczeń technicznych (wraz z monitoringiem) zarówno na wypadek klęsk żywiołowych, jak i przestępczej działalności człowieka,
- organizowano spotkania z konserwatorami zabytków oraz przedstawicielami władz kościelnych, w ramach których omawiano problemy zabezpieczenia przeciwpożarowego zabytkowych obiektów sakralnych,
- uzgodniono, w trybie rozwiązań zamiennych, sposoby zabezpieczania przeciwpożarowego zabytkowych kościołów drewnianych.

MINISTERSTWA

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

W ramach działań zmierzających do poprawy stanu zabezpieczenia obiektów zabytkowych w ramach wydzielonych przez MKiDN środków wykonano 22 projekty zabezpieczenia (system sygnalizacji włamania i napadu oraz system sygnalizacji pożaru) zabytkowych, drewnianych obiektów sakralnych, na podstawie których właściciele mogli występować w roku 2009 o udzielenie dotacji na wykonanie ww. instalacji.

MKiDN ustaliło, że działania prewencyjne w zakresie ochrony przed przestępczością i pożarem prowadzone przez właścicieli zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków lub instytucje kultury będą jednym z priorytetów i będą uwzględniane przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu dotacji.

W ramach Programu Operacyjnego „Ochrona Dziedzictwa” udzielono ponad 2.500.000 zł dotacji na wykonanie zabezpieczeń przed pożarem i przestępczością w ponad 20 drewnianych, zabytkowych obiektach sakralnych.

Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych.

W ramach działalności prewencyjnej skierowanej na zwalczanie zagrożenia zabytków pożarem i przestępczością pracownicy Ośrodka dokonali lustracji pod kątem ochrony i bezpieczeństwa 59 muzeów i 10 zabytkowych obiektów sakralnych.

W ramach współpracy i współdziałania z Policją skoordynowano ochronę 57 transportów dóbr kultury. Wykonano opinie i uzgodnienia dotyczące wykonanych projektów systemów technicznego zabezpieczenia przed pożarem i przestępczością opracowanych dla 63 muzeów, 88 obiektów sakralnych i 9 innych zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

Do krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem wpisano 354 zabytki ruchome utracone w wyniku przestępstw. Na prośbę organów ścigania dokonano w krajowym wykazie zabytków skradzionych dokonano sprawdzenia 870 obiektów. Jako pochodzące z przestępstwa zidentyfikowano 15.

W ramach zatwierdzonego przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego planu kontroli przeprowadzono kontrolę stanu zabezpieczenia i ochrony w Muzeum Karkonoskim (wraz z oddziałami). Na wniosek Najwyższej Izby Kontroli Ośrodek skontrolował stan zabezpieczenia i ochrony w 9 muzeach.

W ramach działalności szkoleniowej Ośrodek zorganizował specjalistyczne szkolenia z zakresu ochrony i bezpieczeństwa zbiorów:

- Muzeum Pałac w Wilanowie – szkolenie pracowników muzeum;
- Muzeum Częstochowskie w Częstochowie – szkolenie pracowników muzeum;
- Kuria Prawosławna w Warszawie – szkolenie dla księży kościoła prawosławnego;

W Muzeum Zamku w Łańcucie Ośrodek zorganizował szkolenie dla szefów ochrony wewnętrznych służb ochrony jednostek podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego. We wrześniu 2008 r. w Muzeum Kozłowiec Ośrodek zorganizował również konferencję „Nowoczesna technika w ochronie zabytków”. Niezależnie od wymienionych szkoleń i konferencji organizowanych bezpośrednio przez Ośrodek, pracownicy OZO brali udział jako prelegenci w wielu szkoleniach organizowanych przez inne podmioty.

W ramach działalności wydawniczej Ośrodek wydał 4 numery „Cenne, bezcenne, utracone” (egzemplarze bezpłatne tego pisma dostaje między innymi Policja, Służba Celna i Straż Graniczna) oraz numer specjalny „Katalog utraconych zabytków za rok 2007”. Ośrodek uzyskał prawa i wydał książkę Vincenta Noce „Kolekcja egoisty”, w której opisana jest historia 170 kradzieży z muzeów, jakiej dokonał w latach 1994-2001 francuski złodziej, Stephane Breitweiser. Książka jest przekazywana bezpłatnie na spotkaniach z muzealnikami.

W zakresie zadań zleconych przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Ośrodek wykonywał czynności związane z wydawaniem pozwoleń na wywóz zabytków za granicę na stałe. W 2008 roku wydano 32 pozwolenia obejmujące 50 obiektów.

Galeria „Zachęta”. Placówka dąży do spełnienia międzynarodowych standardów przewidzianych dla zapewnienia bezpieczeństwa bardzo cennych zbiorów dzieł sztuki czasowo eksponowanych lub będących w jej kolekcji. Budynek wyposażony jest we wszystkie konieczne urządzenia techniczne jak i służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo osób i mienia. Ponadto „Zachęta” prowadzi dokładną rejestrację zbiorów obejmującą dokumentację fotograficzną i opisową. Jako jedna z pierwszych Galerii w Polsce wdraża i działa w oparciu o specjalistyczny program Muzeum Plus stosowany przez uznane galerie w Europie. W celu zapewnienia maksymalnej ochrony dzieł sztuki często korzysta z doświadczeń podobnych instytucji oraz konsultacji ze służbami konserwatorskimi, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ośrodkiem Ochrony Zbiorów Publicznych.

Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku:

1. Zawarto porozumienie o współpracy Służby Ochrony CRP z Komendą Powiatową Policji w Szydłowcu. Celem współpracy jest maksymalne ograniczenie na terenie Centrum Rzeźby Polskiej skutków takich zdarzeń jak: włamanie, napad, zamach terrorystyczny oraz wymiana informacji o zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa osób i mienia, a także zakłócenia porządku i spokoju publicznego.
2. W trakcie festynu „Majówka ze sztuką”, funkcjonariusze Komendy Wojewódzkiej Policji z/s w Radomiu wyjaśniali zasady bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym, prezentowano na symulatorze skutki wypadków w czasie jazdy bez pasów, rozdawano opaski odbłaskowe, lekarz z miejscowego Ośrodka Zdrowia demonstrował praktyczne pokazy udzielania pierwszej pomocy medycznej.
3. Kontynuowana jest współpraca z jednostkami ochrony przeciwpożarowej, obrony cywilnej i strażami gminnymi z terenu gminy Orońsko, a także Komendą Powiatowej Straży Pożarnej w Szydłowcu, Komendą Miejską Straży Pożarnej w Radomiu.
4. Rozbudowano system monitoringu, zwiększając system z 4 do 8 kamer zewnętrznych oraz wprowadzono monitoring wewnętrzny w pałacu – 8 kamer.
5. W budynku „Muzeum Rzeźby Współczesnej” zainstalowano system sygnalizacji pożaru.

6. Wymieniono na nowe czujniki włamania i napadu w pałacu, a także uszkodzone w pozostałych budynkach Centrum Rzeźby Polskiej.
7. W pałacu wymieniono wszystkie okna na antywłamaniowe.
8. Zbudowano ok. 500 m nowego ogrodzenia zabezpieczającego teren CRP.
9. Z Komendą Wojewódzką Policji uzgodniono nowy plan ochrony Centrum Rzeźby Polskiej, w efekcie czego kilku pracowników ochrony podniosło swoje kwalifikacje zawodowe, uzyskując drugi stopień licencji pracownika ochrony fizycznej.
10. Wdrożono system stałych dyżurów oraz powołano Zespół Reagowania Kryzysowego na wypadek zewnętrznego zagrożenia, sytuacji kryzysowych, klęsk żywiołowych itp.

Teatr Wielki – Opera Narodowa

W zakresie ochrony fizycznej obiektu podjęto następujące działania:

1. dokonano modernizacji elektronicznego systemu ochrony Cotag Granta poprzez jego rozbudowę i zwiększenie funkcjonalności;
2. opracowano i wprowadzono w życie kompleksowy plan ochrony obiektu wraz z nowym regulaminem ochrony osób i mienia;
3. przeszkolono 25 pracowników działu ochrony w zakresie ochrony fizycznej osób i mienia do licencji I stopnia.

Teatr Polski we Wrocławiu

1. Opracowano i wprowadzono w życie instrukcję postępowania na wypadek zagrożenia terrorystycznego.
2. Opracowano tematyczne plany szkolenia i przeszkolono pracowników z zakresu ochrony ludności przez skutkami nadzwyczajnych zdarzeń i zagrożeń w ramach Obrony Cywilnej.
3. Opracowano i wprowadzono instrukcję ewakuacji osób z obiektów teatru z uwzględnieniem widzów.
4. Teatr utrzymuje ścisłą współpracę z dzielnicowym policji, strażą miejską i służbą ochrony przeciwpożarowej.
5. Funkcjonuje system samorejestrujący z kamer w punktach strategicznych obiektu.
6. Funkcjonuje system kontroli dostępu (bramki i karty magnetyczne dla wszystkich pracowników teatru i gości przebywających w obiekcie).
7. Trwają prace nad wdrożeniem systemu kontroli strażników ochrony w czasie rzeczywistym „Active Gard” (kontrola strategicznych punktów teatru po dotyku kartą CHIP).

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Nawiązano i kontynuowano współpracę z przedstawicielami Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków celem omówienia funkcjonowania i realizacji programu w poszczególnych województwach. W trakcie spotkań dokonano ustaleń dotyczących przekazania przez instytucję zajmującą się ochroną zabytków danych o ilości zabytków, znajdujących się na terenach wojskowych. W sumie w ubiegłym roku żołnierze Żandarmerii Wojskowej uczestniczyli w 77 spotkaniach dotyczących problematyki ochrony dziedzictwa narodowego.

Województwa

Województwo kujawsko-pomorskie

W ramach wojewódzkiego zespołu ds. realizacji rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, powołano Wojewódzką Grupę Ochrony Dziedzictwa Narodowego. W ramach działań grupy powołano Powiatowe (Miejskie) Grupy Ochrony Dziedzictwa Narodowego, którym wyznaczono działania kierunkowe.

W dniu 15 maja 2008 r. odbyło się inauguracyjne spotkanie Wojewódzkiej Grupy Ochrony Dziedzictwa Narodowego, w składzie której znaleźli się przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Wydziału Prewencji KWP w Bydgoszczy, Wydziału Kryminalnego KWP w Bydgoszczy, KW PSP w Toruniu, Bydgoskiej Kurii Diecezjalnej, Gnieźnieńskiej Kurii Metropolitarnej, Pelplińskiej Kurii Diecezjalnej, Płockiej Kurii Diecezjalnej, Toruńskiej Kurii

Diecezjalnej, Włocławskiej Kurii Diecezjalnej, Miejskiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy, Miejskiego Konserwatora Zabytków w Grudziądzu, Miejskiego Konserwatora Zabytków w Inowrocławiu, Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Włocławku, Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

Z inicjatywy Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy oraz Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu zostało zainicjowane powołanie przy starostach (prezydentach miast) odpowiednio powiatowych i miejskich grup roboczych do spraw ochrony dziedzictwa narodowego. Powstanie takich grup stanowić będzie z jednej strony konsekwencję przyjęcia do realizacji na szczeblu powiatowym rządowego programu „Razem bezpiecznie” oraz gwarancję merytorycznego i organizacyjnego wsparcia ze strony jednostek organizacyjnych wojewódzkiej administracji rządowej procesu realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony zabytków.

W dniu 23 stycznia 2008 r. Wojewoda Kujawsko-Pomorski wystosował pismo do jednostek samorządu terytorialnego w sprawie powołania przy staroście (prezydencie miast) odpowiednio powiatowej lub miejskiej grupy roboczej ds. spraw ochrony dziedzictwa narodowego. Wolę powołania ww. grupy zgłosiło 8 powiatów.

Zgodnie z planem Wojewódzkiej Grupy Ochrony Dziedzictwa Narodowego w dniu 26 czerwca 2008 r. odbyło się inauguracyjne szkolenie Powiatowych Grup Ochrony Dziedzictwa Narodowego z udziałem przedstawicieli Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy, Komendy Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Toruniu, Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Dziedzictwa Narodowego w Bydgoszczy oraz Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego w Bydgoszczy. Na spotkaniu przedstawiono propozycje działań kierunkowych dla Powiatowych Grup Ochrony Dziedzictwa Narodowego wypracowane na spotkaniu inauguracyjnym Wojewódzkiej Grupy Ochrony Dziedzictwa Narodowego, działającej w ramach wojewódzkiego zespołu ds. realizacji rządowego programu ograniczania przestępczości i społecznych zachowań „Razem bezpiecznie”.

Województwo lubuskie

Głównym celem realizowanego przedsięwzięcia był rozwój współpracy pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo dóbr kultury, podejmowanie międzyinstytucjonalnych skoordynowanych inicjatyw w celu ochrony zabytków, wspólne inspekcje i kontrole obiektów ze zgromadzonymi dobrami kultury, rejestracje zbiorów wraz z dokumentacją fotograficzną i opisową. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia zostały wykonane. Wojewódzki Konserwator Zabytków, Policja, Straż Graniczna, Izba Celna oraz inne instytucje odpowiedzialne za szeroko rozumianą ochronę dóbr kultury, dysponują wykonaną bazą danych obiektów ruchomych. Bardzo ważnym jest oznakowanie kodem DNA obiektów ruchomych, co ułatwia ich odszukanie w przypadku kradzieży.

Realizatorem zadania w tym obszarze była Fundacja „Contra Crimen” w Gorzowie Wlkp.

Najważniejsze przedsięwzięcia zrealizowane w tym obszarze:

1. Przeprowadzenie szkoleń dla przedstawicieli Policji, PSP, Straży Granicznej, służb ochrony zabytków, Służby Celnej, administratorów obiektów dotyczące ochrony dóbr kultury.
2. Przeprowadzenie wspólnych (Policja, PSP, Urząd Ochrony Zabytków) 45 inspekcji i kontroli obiektów zabytkowych.
3. Znakowanie kodem DNA i katalogowanie zabytkowych obiektów ruchomych – około 500 oznakowanych obiektów. Są to obrazy, rzeźby, rękopisy.
4. Opracowanie bazy danych obiektów ruchomych.
5. Opracowanie i rozpowszechnienie poradnika informacyjnego nt. ochrony zabytków, który jest adresowany do społeczeństwa Województwa Lubuskiego.

Województwo małopolskie

W ramach realizacji projektu „Montaż instalacji monitorującej i wydzielenie strefy zamkniętej na rzecz archiwum historycznego w Piwnicznej-Zdroju” we współpracy z Muzeum Historycznym Miasta Krakowa opracowano szczegółowy program prac konserwatorskich (autorem opracowania jest Anna Śliwa-Suchowiak, główny konserwator w Pracowni Konserwacji Muzealiów). Dokument ten precyzuje aktualny stan zachowania dziewięciu pergaminów królewskich i określa zakres prac do wykonania, celem zabezpieczenia wspomnianych dokumentów. Urząd Miasta i Gminy pozyskując kolejne środki pozabudżetowe zlecił wykonanie prac konserwatorskich do Archiwum Państwowego w Toruniu. Realizacja prac konserwatorskich nad dokumentami oraz przygotowanie pełnej dokumentacji tekstowej i zdjęciowej trwała rok czasu. Obecnie przywiezione z Torunia pergaminy wraz z dokumentacją przechowywane są w pomieszczeniach Archiwum Miasta Piwniczna – Zdrój.

Województwo mazowieckie

Działania podejmowane przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków związane są realizacją programu „Razem bezpieczniej” polegały na wizytowaniu drewnianych, zabytkowych obiektów sakralnych, dokonaniu oceny stanu zabezpieczeń antywłamaniowych i przeciwpożarowych a także oznakowaniu, wykonaniu dokumentacji fotograficznej i opisowej zabytków ruchomych znajdujących się w tych obiektach. W ramach tych działań:

- Przeprowadzono wspólnie z Policją, Strażą Graniczną, Kuriami Diecezjalnymi, Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków inspekcje i kontrole obiektów zabytkowych, w których zgromadzone były dobra kultury. Podczas inspekcji prowadzono rejestrację zabytków wraz z dokumentacją fotograficzną i opisową oraz znakowanie obiektów ruchomych. Inspekcje przeprowadzono w 108 drewnianych obiektach sakralnych (kościół, kaplice), w których oznakowano 2870 zabytków stanowiących w/w wyposażenie. Oznakowane obiekty stanowią pojedyncze zabytki (obrazy, kielichy, świeczniki) jak i części składowe większych obiektów (dekoracje snycerskie ołtarzy, ruchome części chrzcielnic i inne). Sporządzono wykaz brakujących zabytków ruchomych wpisanych do rejestru. Wytypowano także 46 zabytków ruchomych wymagających przeprowadzenia pilnych prac konserwatorskich.
- Wykonano w wielu parafiach badania oporności instalacji użytkowych, wyposażono obiekty w gaśnice, zamontowano odpowiednie zamki i rygle, podjęto prace konserwatorskie obiektów zagrożonych zniszczeniem.

Mazowiecki Oddział Żandarmerii Wojskowej nawiązał kontakt z przedstawicielami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków celem omówienia funkcjonowania i realizacji programu „Razem Bezpieczniej”. Podczas zajęć profilaktycznych w jednostkach wojskowych i szkołach poruszane były problemy ochrony obiektów dziedzictwa narodowego. Uczestniczący w spotkaniach uświadamiani byli o konsekwencjach prawnych za zniszczenie tych obiektów. Ponadto w ramach tych spotkań omawiane były programy „*Tradycja zobowiązuje*” oraz „*Zawsze z białą-czerwoną*”. W szkołach rozwieszane były plakaty informacyjne o tych programach.

Województwo opolskie

Wydział Prewencji KW Policji w Opolu podejmował działania na rzecz propagowania nowoczesnych metod i środków zabezpieczenia zabytków przed pożarem i kradzieżą. Ponadto w dniu 20 czerwca 2008 r. pomiędzy instytucjami administracji rządowych i pozarządowych działającymi na terenie województwa opolskiego doszło do podpisania porozumienia „w sprawie współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu z zagranicy zabytków i materiałów archiwalnych oraz współdziałania w zakresie zagrożeń przestępczością przeciwko dobrom kultury i profilaktyce ich zabezpieczenia”. Powyższe porozumienie zostało podpisane pomiędzy Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Kustoszem Diecezjalnym Diecezji Opolskiej, Opolskim Komendantem Wojewódzkim Policji,

Komendantem Śląskim Oddziału Straży Granicznej, Opolskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej, Dyrektorem Archiwum Państwowego w Opolu oraz Dyrektorem Izby Celnej. Strony porozumienia zobowiązały się, każda w swoim zakresie, do współpracy w celu zapewnienia przestrzegania przepisów w zakresie zagrożeń przestępczością przeciwko dobrom kultury, a w szczególności wzajemnej pomocy w czynnościach kontrolnych, wymianie informacji, szkoleniach i wymianie doświadczeń.

W tym zakresie koordynator ds. ochrony kościołów drewnianych z Wydziału Prewencji KW Policji w Opolu nawiązał współpracę z przedstawicielem Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu i uzyskał wykaz kościołów drewnianych województwa opolskiego objętych ochroną, na bazie którego utworzono mapę zabytków drewnianych w województwie opolskim.

Mając na uwadze fakt ograniczenia przestępczości w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego, dzielnicowi w ramach obchodu służbowego przeprowadzili spotkania z proboszczami parafii, podczas których dokonali lustracji obiektów sakralnych. Z poczynionych ustaleń wynika, iż obiekty nie posiadają zadrzewień oraz zbyt gęstej roślinności. Wyznaczone są osoby, które pełnią rolę „kościelnych” i stale dozoruja obiekty. Obiekty posiadają zabezpieczenia techniczne w postaci zamków podklamkowych, są podświetlone w porze nocnej. Ponadto ustalono, iż wyposażenia kościołów są skatalogowane w formie spisów i albumów fotograficznych będących w dyspozycji zarządców parafii oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu.

Funkcjonariusze brali udział w konsultacjach m.in. w sprawach zabezpieczeń technicznych obiektów sakralnych, jak również przy sporządzaniu albumów fotograficznych przedmiotów cennych i o szczególnej wadze zabytkowej. W trakcie prowadzonych spotkań zostały omówione kwestie właściwego zabezpieczenia obiektów sakralnych, poczynając od prawidłowego zamontowania drzwi, krat, rygli, sztab, właściwego oświetlenia, aż do nowoczesnych metod zabezpieczeń polegających m.in. na zamontowaniu systemu alarmowego wyposażonego w czujniki ruchu na terenie kościołów oraz systemu alarmowego antynapadowego na terenie parafii. Policjanci wskazali również na wagę kształtowania wśród społeczności parafialnej zasad bezpieczeństwa jako wspólnej sprawy. Ponadto informowali o możliwości zainstalowania monitoringu wizyjnego obejmującego swym zasięgiem obszar parafii. Podczas prowadzonych spotkań i pogadek przedstawiano zasady tworzenia bezpiecznych przestrzeni oraz wskazywano na czynniki ułatwiające działanie przestępcom, omówiono metody działania sprawców, wskazano na przedmioty mogące być w zainteresowaniu sprawców (sugerując możliwość chowania przedmiotów do kas pancernych) oraz omówiono sposób postępowania w przypadku kradzieży czy innych sytuacji o podłożu kryminogennym. Podczas prowadzonych spotkań wykorzystywano konspekt „*Bezpieczne Parafie*” opracowany przez Wydział Prewencji KW Policji w Opolu. Ogółem dzielnicowi przeprowadzili 157 spotkań. Przeprowadzono 4 kontrole jednostek Policji dotyczące działań podejmowanych w tych obszarach oraz rozesłano materiały dydaktyczne dotyczące możliwości samodzielnego skatalogowania zabytków. Wydział Kryminalny KW Policji w Opolu przy udziale Wydziału Wywiadu Kryminalnego odpowiada za przekazywanie informacji o utraconych i zabezpieczonych zabytkach oraz za rejestrację poszukiwanych zabytków w policyjnych i pozapolicyjnych bazach danych. Wypracowane w tym zakresie algorytmy przepływu informacji podlegają okresowym kontrolom i modyfikacjom. Systematycznie weryfikowane są zasoby baz policyjnych pod kątem jakości i aktualności danych o utraconych zabytkach i dziełach sztuki. Jednocześnie, cyklicznie prowadzone są szkolenia w jednostkach terenowych Policji na temat procedur postępowania w przypadku zaistnienia zgłoszenia o utracie zabytku, w tym ustalenia niezbędnych danych umożliwiających jego pełną identyfikację.